

Geresnė geležinkelių sistema
visuomenės labui

Vadovas

Saugos valdymo sistemos reikalavimai išduodant saugos sertifikatus ar saugos leidimus

	<i>Parengė</i>	<i>Patikrino</i>	<i>Patvirtino</i>
<i>Vardas, pavardė</i>	S. D'ALBERTANSON	M. SCHITTEKATTE	C. CARR
<i>Pareigos</i>	Projekto specialistas	Projekto vadovas	Skyriaus vadovas
<i>Data</i>	2018 09 04	2018 09 04	2018 09 04
<i>Parašas</i>			

Dokumento istorija

<i>Versija</i>	<i>Data</i>	<i>Pastabos</i>
1.0	2018 06 29	Galutinė skelbiama versija
1.1	2018 07 10	Atnaujinta 2 diagrama, įtraukta 3 diagramos antraštė.
1.2	2018 09 04	Atnaujinta 2 diagrama

Šis dokumentas – tai teisiškai neprivalomos Europos geležinkelių agentūros gairės. Jis nedaro poveikio taikytinuose ES teisės aktuose numatytiems sprendimų priėmimo procesams. Be to, privalomas ES teisės aktų aiškinimas priskiriamas išimtinai Europos Sąjungos Teisingumo Teismo kompetencijai.

0 Įvadas

Paraiškos išduoti bendrą saugos sertifikatą arba saugos leidimą teikėjas įrodo, kad atitinka taikytinus saugos valdymo sistemos reikalavimus, nustatytus Komisijos deleguotajame reglamente (ES) Nr. 2018/762. Tam jis pateikia nacionalinei saugos institucijai arba, jei aktualu, Europos Sąjungos geležinkelių agentūrai (taip pat toliau – agentūra) patvirtinamuosius dokumentus, kad sukūrė saugos valdymo sistemą (SVS) laikydamasis Direktyvos (ES) 2016/798 9 straipsnio.

Šis vadovas – nuolat kintantis dokumentas, parengtas bendradarbiaujant su nacionalinėmis saugos institucijomis ir sektoriaus atstovais; jį numatyta nuolat tobulinti atsižvelgiant į naudotojų atsiliepimus ir patirtį, įgytą įgyvendinant Direktyvą (ES) 2016/798, su ja susijusius bendruosius saugos būdus (BSB) ir kitus svarbius ES teisės aktus.

0.1 Vadovo tikslas

Šio vadovo tikslas:

- *įprasminti kiekvieną pirmiau nurodytą BSB I ir II prieduose nustatytą vertinimo reikalavimą, prireikus kartu pateikiant aiškinamąsias pastabas ir patikslinant konkrečius reikalavimuose vartojamus terminus ar idėjas;*
- *nurodyti, kokių įrodymų gali pateikti organizacija, kad patvirtintų, jog laikosi reikalavimų pagal pirmiau nurodytus BSB;*
- *pateikti nebaigtinį įrodymų pavyzdžių sąrašą, kurį galima taikyti vertinant paraišką išduoti bendrą saugos sertifikatą ar saugos leidimą arba kuriuo kaip informacinę medžiagą gali naudotis paraiškos teikėjas pateikdamas paraišką;*
- *pateikti pavyzdžių ir standartų, kuriais galima vadovautis vertinant, kuriant, įgyvendinant ar toliau tobulinant saugos valdymo sistemą, ir*
- *nurodyti, kokius klausimus gali tekti nagrinėti nacionalinei saugos institucijai vykdant geležinkelio įmonės ar infrastruktūros valdytojo priežiūrą.*

Pastaba. Vertinant paraišką išduoti bendrą saugos sertifikatą dėl pavojingųjų krovinių vežimo geležinkeliais tiesioginį vaidmenį gali atlikti NSI kaip kompetentinga institucija, vertinanti atitinkamas paraiškos dalis. Kita vertus, ji gali atlikti koordinavimo vaidmenį prireikus bendraudama su kita pavojingųjų krovinių vežimo kompetentinga institucija, kad prireikus ši patartų dėl atitinkamų vertinimo dalių.

0.2 Kam skirtas šis vadovas?

Šis dokumentas skirtas:

- *nacionalinėms saugos institucijoms ir Europos Sąjungos geležinkelių agentūrai vertinant, ar geležinkelio įmonių saugos valdymo sistema atitinka taikytinus SVS reikalavimus, ir NSI vykdant priežiūrą;*
- *nacionalinėms saugos institucijoms vertinant, ar infrastruktūros valdytojų saugos valdymo sistema atitinka taikytinus SVS reikalavimus, ir vykdant priežiūrą po sutarties sudarymo, ir*
- *geležinkelio įmonėms ir infrastruktūros valdytojams (toliau taip pat – paraiškos teikėjas) siekiant jiems padėti sukurti, įgyvendinti, prižiūrėti ir nuolat tobulinti saugos valdymo sistemą laikantis svarbių SVS reikalavimų (ir kitų taikytinų saugos reikalavimų) ir žinoti, ko tikėtis, kai vykdoma priežiūra.*

0.3 Taikymo sritis

Šiame vadove nenurodoma, kokių įrodymų turi pateikti paraiškos teikėjas. Pagrindinė priežastis yra tai, kad kiekvienos organizacijos SVS turėtų būti pritaikyta atsižvelgiant į konkrečią riziką, kurią organizacijai reikia kontroliuoti. Taigi kiekviena SVS yra unikali dokumentuojamos informacijos sistema, kurioje nurodomos konkrečios rizikos kontrolės priemonės ir sistemos, įdiegtos tam tikroje organizacijoje, ir kuri ilgainiui kinta kartu su organizacijoje vykstančiais pokyčiais. Todėl būtų neteisinga numatyti privalomą informacijos, kurią turėtų pateikti paraiškos teikėjas, sąrašą. Dėl to vertinimo procesas netektų prasmės, nes visos paraiškos atrodytų vienodai, nors su jomis susijusios SVS – ne.

0.4 Vadovo struktūra

Šis dokumentas įtrauktas į agentūros gairių kompendiumą, kuriuo siekiama padėti geležinkelio įmonėms, infrastruktūros valdytojams, nacionalinėms saugos institucijoms ir agentūrai atlikti savo vaidmenį, vykdyti užduotis pagal Direktyvą (ES) 2016/798.

1 diagrama. Agentūros gairių kompendiumas

Šiame vadove pateikta informacija papildoma konkrečiomis nacionalinių saugos institucijų gairėmis, kuriose aprašomos ir paaiškinamos nacionalinės taisyklės, apie kurias pranešta ir kurios galioja numatomoje veiklos vietoje, ir dokumentais, kurie turi būti teikiami kartu su paraiška išduoti bendrą saugos sertifikatą laikantis Direktyvos (ES) 2016/798 10 straipsnio 3 dalies b punkto ir 10 straipsnio 8 dalies nuostatų (taip pat žr. *Agentūros paraiškų teikimo vadovą išduodant bendrą saugos sertifikatą*). Infrastruktūros valdytojų atveju šias gaires reikėtų papildyti nacionalinių saugos institucijų parengtomis gairėmis dėl saugos leidimų reikalavimų, nustatytų Direktyvos (ES) 2016/798 12 straipsnio 1 dalyje.

Nacionalinės taisyklės, apie kurias pranešta, reiškia tik tas taisykles, apie kurias valstybė narė pranešė Komisijai. Pagal Direktyvos (ES) 2016/798 12 konstatuojamąją dalį tikimasi, kad ilgainiui nacionalinių taisyklių, apie kurias pranešta, skaičius mažės. Jos bus pakeistos techninėse sąveikos specifikacijose (TSS) nustatytomis priemonėmis, kitais ES reglamentais ar įmonių taisyklėmis. Įmonių taisyklės ar standartai bus atitinkamai vertinami atsižvelgiant į su geležinkelių tinklo traukinių eismo organizavimo ir valdymo posistemių susijusių TSS laikymąsi Europos Sąjungoje (taip pat toliau – traukinių eismo organizavimo ir valdymo TSS) vykdant šiame vadove paaiškintus saugos valdymo sistemos reikalavimus.

Šio vadovo struktūra atitinka Komisijos deleguotojo reglamento (ES) Nr. 2018/762 I ir II prieduose išdėstytus reikalavimus. Toliau esančiuose skirsniuose kiekvienas reikalavimas, kad jį būtų lengviau rasti, išdėstytas geltoname intarpe. Kai geležinkelių įmonėms ir infrastruktūros valdytojams taikomi skirtingi reikalavimai, pastariesiems skirtas tekstas pateikiamas skliaustuose **mėlyna spalva**.

Lyginamosios ar atitikties lentelės, kuriose lyginami anksčiau galiojusios reglamentų (ES) Nr. 1158/2010 ir (ES) Nr. 1169/2010 vertinimo kriterijai ir Komisijos deleguotojo reglamento (ES) Nr. 2018/762 reikalavimai, pateikiamos šių gairių 1 priedas. Lentelėse, kai taikytina, taip pat pateikiamos nuorodos į ISO aukšto lygio struktūros nuostatas. Jos pateikiamos siekiant padėti paraiškos teikėjams įrodyti, kad jų saugos valdymo sistema atitinka naujuosius reikalavimus, visų pirma tais atvejais, kai paraiškos teikėjui jau išduotas saugos sertifikatas ar saugos leidimas ir (arba) paraiškos teikėjas jau įsodiejęs kitą ISO valdymo sistemą (pvz., ISO 9001, 14001 ar 45001) (tad jas galima integruoti) arba planuoja ją sukurti pagal tokį modelį. Naudojant lentelę nėra daroma sisteminga prielaida, kad ISO sertifikatą turinčios organizacijos atitinka Komisijos deleguotajame reglamente (ES) Nr. 2018/762 [dėl BSB SVS srityje] nustatytus reikalavimus.

0.5 ISO/IEC direktyvų 1 dalis ir konsoliduotas ISO papildymas

ISO yra sukūrusi oficialias procedūras, kurių reikia laikytis kuriant ir palaikant tarptautinį standartą. [ISO/IEC direktyvų 1 dalies ir konsoliduoto ISO papildymo](#) SL priedo 2 priedėlyje įtvirtinta aukšto lygio struktūra (HLS), kad pagrindinis tekstas būtų naudojamas visuose valdymo sistemų standartuose.

Komisijos deleguotojo reglamento (ES) Nr. 2018/762 I ir II prieduose užtikrinamas ISO HLS atitinkančios struktūros naudojimas, kad, kai taikytina, būtų lengviau integruoti įvairias valdymo sistemas, kuriose laikomasi vienodų pagrindinių organizacinių principų ir reikalavimų, bet teisinė atitiktis ir rizikos sritys konkrečiai susijusios su kiekvienu dalyku (pvz., sauga, aplinka, kokybė).

ISO standartai ir atitinkami vadovai gali būti naudingi geležinkelio įmonėms ir infrastruktūros valdytojams kuriant savo SVS (pvz., ISO 31000 yra bendrasis dokumentas, padedantis geriau suprasti rizikos valdymą, ISO 31010 pateikiama informacija apie rizikos valdymo metodų, kaip antai FMECA, FTA, ETA ir HAZOP, pasirinkimą ir taikymą, o ISO 55000 pateikiami turto valdymo reikalavimai). Tačiau jais galima pasinaudoti tik jeigu gerai žinomas su geležinkeliais susijusios rizikos kontekstas.

Jeigu naudojant HLS užtikrinama, kad būtų nuosekliai laikomasi ISO valdymo sistemų standartų, būtina pabrėžti, kad pirmiau nurodyti BSB yra teisės aktai, kuriais pirmiausia naudojasi nacionalinės saugos institucijos ar agentūra vertindamos paraiškas išduoti saugos sertifikatus ar saugos leidimus. Atsižvelgiant į tai, su bendrais saugos sertifikatais ar saugos leidimais susijęs vertinimas atliekamas pagal SVS reikalavimus, o ne pagal pačią ISO HLS. Konkrečiau kalbant: – ISO standartai grindžiami savanorišku sertifikavimu, bet kai kuriose teisinėse sistemose numatoma, kad pagal juos taikoma taikytinų taisyklių, kuriomis reglamentuojama tam tikra sritis, laikymosi prezumpcija. Nėra nuostatų, pagal kurias taikant ISO standartus būtų daroma prielaida, jog laikomasi Direktyvoje (ES) 2016/798 arba Komisijos deleguotajame reglamente (ES) Nr. 2018/762 nustatytų reikalavimų.

4–10.2 straipsniai, perkelti iš ISO / IEC direktyvų 1 dalies ir 2016 m. konsoliduotojo priedo, SL priedo 2 priedėlio, pakartojami arba pritaikomi gavus Tarptautinės standartizacijos organizacijos (ISO) leidimą.

Teksto originalą žr. pirminiame dokumente. Tą dokumentą galima gauti iš [ISO centrinio sekretoriato interneto svetainės](#). Autoriaus teisės priklauso ISO.

0.6 Saugos valdymo sistemos tikslas

SVS tikslas – užtikrinti, kad organizacija saugiai kontroliuotų su jos veiklos tikslais susijusią riziką ir laikytųsi visų jai taikytinų įpareigojimų saugos srityje.

Taikant struktūrinį požiūrį galima nustatyti grėsmes ir nuolat valdyti su organizacijos veikla susijusią riziką siekiant užkirsti kelią avarijoms. Taikant tokį požiūrį atsižvelgiama į bendrą riziką sąveikaujant su kitais geležinkelių sistemos dalyviais (pirmiausia geležinkelio įmonėmis, infrastruktūros valdytojais ir už priežiūrą atsakingais subjektais, bet taip pat su bet kokiais kitais dalyviais, kurie gali daryti poveikį saugiam geležinkelių sistemos eksploatavimui, kaip antai gamintojais, techninės priežiūros paslaugų teikėjais, transporto priemonių valdytojais, paslaugų teikėjais, perkančiosiomis įmonėmis, vežėjais, siuntėjais, gavėjais, krovėjais, iškrovėjais, mokymo centrais, keleiviams ir kitais su geležinkelių sistema sąveikaujančiais asmenimis ir kt.). Tinkamai įgyvendinusi visus svarbius SVS elementus, organizacija gali įgyti būtiną pasitikėjimą, kad ji visomis sąlygomis kontroliuoja ir kontroliuos visą su jos veikla susijusią riziką.

Brandžios organizacijos pripažįsta, kad veiksmingą rizikos kontrolę galima užtikrinti tik taikant procesą, apimančį visus tris svarbiausius aspektus: techninį komponentą, susijusį su naudotais įrankiais ir įranga, žmogiškąjį komponentą, kurį sudaro pagrindiniai gabūs, išmokyti ir motyvuoti asmenys, ir organizacinį komponentą, kurį sudaro uždavinių tarpusavio ryšius nulemiančios procedūros ir metodai.

Tad naudojant tinkamą SVS sėkmingai pavyksta stebėti ir tobulinti visus tris jos rizikos kontrolės priemonių aspektus. Daugelis geležinkelių SVS ypatybių labai panašios į kokybės, sveikatos ir saugos darbe, aplinkos apsaugos ir kompetentingos veiklos šalininkų remiamą valdymo praktiką. Todėl gero valdymo principus galima lengviau integruoti, kaip nurodyta pirmiau, naudojant ISO HLS grindžiamus BSB, kuriuos taikant nebūtinai reikia visiškai pertvarkyti organizacijas, kuriose tokios sistemos jau įdiegtos.

Pripažįstama, kad taikant struktūrines valdymo sistemas padidėja verslo vertė, nes veiksmingai valdomos sąsajos. Tai padeda gerinti bendruosius veiklos rezultatus, užtikrinti veiklos veiksmingumą, sustiprinti ryšius su rangovais ir subrangovais, klientais ir reguliavimo institucijomis ir kurti pozityvią saugos kultūrą.

Siekdamas užtikrinti saugų veiklos valdymą, paraiškos teikėjas turi projektuoti savo SVS taip, kad būtų laikomasi Direktyvos (ES) 2016/798 9 straipsnyje nustatytų reikalavimų. Tam jis turi įrodyti, jog laikomasi BSB SVS srityje I ir II prieduose nustatytų reikalavimų. Tie reikalavimai rengiami taip, kad visiškai aprėptų organizacijos saugos valdymo sistemą pagal ciklą „planuok, daryk, tikrink, veik“ (PDTV) (angl. Plan, Do, Check, Act cycle). Paraiškos teikėjas turės apsvarstyti kiekvieną konkretų reikalavimą ir tai, kaip jie dera kartu nuosekliai SVS, kurioje kontroliuojama svarbių tipų rizika.

0.7 Saugos valdymo sistema ir procesinis požiūris

SVS yra įvairių aspektų sujungimo priemonė; tokie aspektai turi būti sujungiami siekiant saugiai ir sėkmingai valdyti organizaciją. Tokie elementai apima mechanizmus, įgyvendinamus siekiant laikytis tarptautinių ir nacionalinių taisyklių ir standartų, sektoriaus ir veiklos lygio reikalavimų, rizikos vertinimo rezultatų ir gerosios patirties visose įmonės vykdomos veiklos srityse. Todėl SVS turėtų būti integruota į organizacijos veiklos procesus ir neturėtų tapti popieriniais dokumentais grindžiama sistema, specialiai sukurta siekiant įrodyti reglamentavimo sistemos laikymąsi. SVS turi būti kintantis priemonių rinkinys, ilgainiui plečiamas ir tobulinamas kartu su organizacija, kurioje jis naudojamas. Kurdama SVS organizacija turi suvokti riziką, kurią ji privalo kontroliuoti, išmanyti apie teisinę sistemą, kurioje vykdo veiklą, ir aiškiai įsivaizduoti, kas yra „geri“ veiklos rezultatai. Gairėse nurodomi SVS elementai, kurie turi būti tenkinami, kad vertinančioji institucija išduotų bendrą saugos sertifikatą. Tačiau reikėtų turėti omenyje, kad SVS kokybę lemia ne tik jos dalių suma.

SVS taip pat turėtų veikti kaip darni visuma, kurioje laikantis kiekvienos dalies reikalavimų užtikrinama, kad tinkamai veiktų visa sistema.

Reikalavimus, pagal kuriuos bus vertinama SVS, galima įvykdyti pasitelkiant dokumentuotą procesą (arba procedūrą ir kt.), bet sistema taip pat turėtų būti integruota įvairiose organizacijos veiklos srityse ir tarp jų. Pavyzdžiui, NSI gali patikrinti, ar parengta politikos deklaracija, bet ji taip pat turi patikrinti organizacijos įsipareigojimą ja vadovautis. Praktiškai NSI gali tai padaryti patikrindama, kaip vyresniosios vadovybės lygmeniu vykdoma SVS stebėseną ir priežiūrą, kaip šiame procese dalyvauja darbuotojai ir kaip jiems pranešama apie rezultatus. Be to, organizacijoje gali nebūti konkrečios procedūros ar procedūrų su sauga susijusiai informacijai valdyti, bet ji turi aprašyti, kaip ją turėtų tinkamai valdyti atitinkami veiklą vykduojantys skyriai (pvz., kaip su sauga susijusi informacija perduodama traukinio mašinistui).

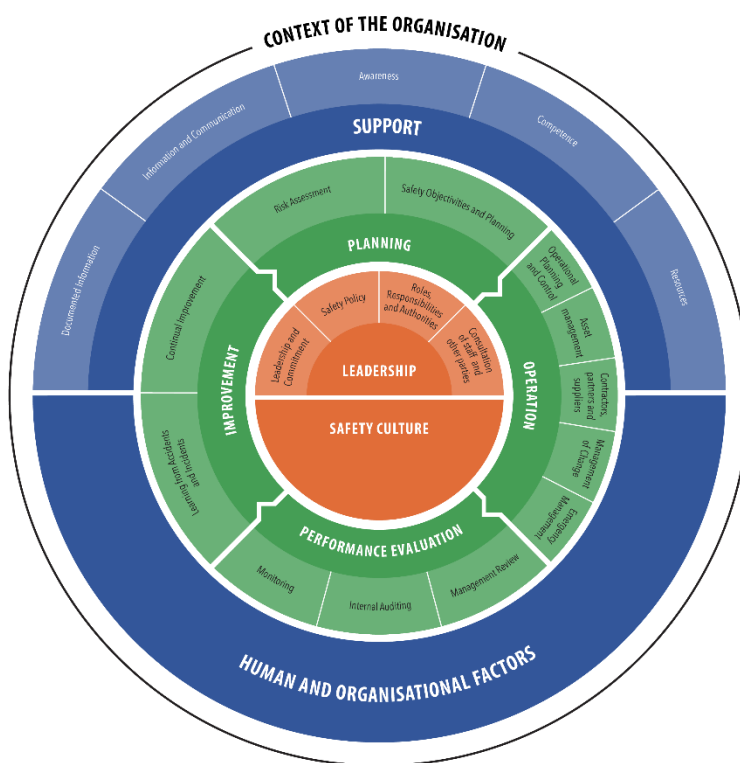
Svarbus pokytis Komisijos deleguotojo reglamento (ES) Nr. 2018/762 [dėl BSB SVS srityje] I ir II prieduose yra procesinio požiūrio įtraukimas. Tai skatinama ir pagal ISO valdymo sistemos standartus, pagal kuriuos įvairūs valdymo sistemos procesai glaudžiai susiję ir nuosekliai juos taikant prisidedama prie organizacijos tikslų įgyvendinimo. Komisijos deleguotojo reglamento (ES) Nr. 2018/762 I ir II prieduose nustatyti tam tikri svarbūs procesų ryšiai, bet tai nereiškia, kad esama tik tokių ryšių arba kad juos reikėtų įrodyti norint patvirtinti atitiktį. Organizacijos gebėjimas parodyti, kaip jos valdymo sistemos procesai dera tarpusavyje, yra geras rodiklis, kad ji suvokia, kaip užtikrinti veiksmingą jos valdymo sistemos veikimą.

Galima pastebėti, kad SVS dalyse taikomas ciklas „planuok, daryk, tikrink, veik“ (PDTV) (žr. 2). PDTV koncepcija perteikiami funkciniai pagrindinių SVS elementų santykiai:

- **planavimas:** nustatyti rizikos veiksnius ir galimybes, nustatyti tikslus saugos srityje ir procesus bei priemones, būtinąs siekiant rezultatų pagal organizacijos saugos politiką;
- **veikimas:** sukurti, įgyvendinti ir taikyti suplanuotus procesus ir priemones;
- **veiklos rezultatų vertinimas:** stebėti ir vertinti pasiektus įgyvendintų procesų ir priemonių rezultatus atsižvelgiant į tikslus ir planus, pranešti apie vertinimo rezultatus;
- **tobulinimas:** imtis veiksmų siekiant nuolat tobulinti saugos valdymo sistemą ir gerinti veiklos rezultatus saugos srityje, kad būtų pasiekti numatyti rezultatai.

Tas pagrindinis PDTV procesas papildomas kitais SVS elementais:

- **organizacijos kontekstas,** kuriuo vadovaujamas planavimo etape;
- **vadovavimas,** kuris yra PDTV ciklo varomoji jėga;
- įvairios **pagalbinės** funkcijos, kuriomis remiami SVS elementai.

2 diagrama. Geležinkelių saugos valdymo sistema

CONTEXT OF THE ORGANISATION	ORGANIZACIJOS KONTEKSTAS
Awareness	Informuotumas
Competence	Kompetencija
Resources	Ištekliai
Information and Communication	Informavimas ir komunikacija
Document Information	Informacija apie dokumentą
SUPPORT	PARAMA
Continual improvement	Nuolatinis tobulinimas
Risk assessment	Rizikos vertinimas
Safely Objectivities and Planning	Saugos tikslai ir planavimas
Operational Planning and Control	Pagrindinės veiklos planavimas ir valdymas
Asset management	Turto valdymas
Contractors, partners and supplies	Rangovai, partneriai ir tiekėjai
Management of change	Pakeitimų valdymas
Emergency management	Ekstremaliųjų situacijų valdymas
Management review	Vadovybės vertinamoji analizė

Internal Auditing	Vidaus auditas
Monitoring	Stebėsena
Learning from Accidents and Incidents	Mokymasis iš avarijų ir rikų
PLANNING	PLANAVIMAS
OPERATION	VEIKLA
PERFORMANCE EVALUATION	VEIKLOS REZULTATŲ VERTINIMAS
IMPROVEMENT	TOBULINIMAS
LEADERSHIP	VADOVAVIMAS
SAFETY CULTURE	SAUGOS KULTŪRA
Leadership and Commitment	Vadovavimas ir įsipareigojimas
Safety Policy	Saugos politika
Consultation of staff and other parties	Konsultacijos su personalu ir kitomis šalimis

0.8 Saugos valdymo sistema ir saugos kultūra

Saugos kultūra – elgesio ir mąstymo modelių rinkinys, iš esmės būdingas organizacijai ir susijęs su pagrindinės jos veiklos srities rizikos valdymu. Tai, žinoma, reiškia, kad organizacijoje gali būti susiformavusios kelios kultūros, susijusios su tokiais aspektais, kaip pareigos, geografinė padėtis arba kitos bendros vertybės. Saugos kultūra iš tikrųjų kuriama kasdien dalyviams sąveikaujant organizacijoje, kuri turi ir prisitaikyti prie aplinkos, ir užtikrinti, kad visi jos nariai būtų integruoti.

Vis dėlto saugos kultūrą galima apibūdinti tiesiogiai, vertinant elgesį lemiančius veiksniai. SVS yra pagrindas: apibrėždama tariamas darbo sąlygas ir tikėtiną rezultatą, organizacija ras pageidautiną darbo metodą ir technines priemones veiklai paremti. Siekdama saugiai vykdyti veiklą, organizacija kuo geriau numatys nepalankias situacijas ir įgyvendins taisykles bei priemones joms įveikti. Be to, yra tam tikras organizacijos „elgesio pasaulis“: ypatybės, jausmai, reikšmės ir santykiai, lemiantys asmenų sąveikos modelius organizacijoje taip, kad tai daro poveikį jos mąstysenai ir veikimui. Toks kultūros aspektas paprastai siejamas su „nerašytomis taisyklėmis, kuriomis grindžiamas asmenų grupės elgesys ir sprendimai“. Kartu struktūrinė ir kultūrinė organizacijos dalys padeda (arba trukdo) įgyvendinti organizacijos veiklos rezultatus.

Tačiau kyla didelė rizika, kad pernelyg biurokratinis požiūris į saugos valdymą prieštarautų praktinėms realijoms ir saugos valdymo sistema ims veikti atskirai, t. y. visos pastangos bus sutelktos į dokumentuotos sistemos projektavimą ir palaikymą ir netgi jos buvimo įrodymą ir bus neskiriama dėmesio praktiniam poveikiui, kuris yra būtinas, kad ji veiktų taip, kaip numatyta, todėl atsirastų atotrūkis tarp „numatomo darbo“ ir „faktiškai atliekamo darbo“.

Kita vertus, yra galimybė pasitelkti saugos valdymo sistemą kaip priemonę, kuria daroma teigiama įtaka organizacijos saugos kultūrai ir poveikis fizinei aplinkai bei darbuotojų elgesiui taip, kad sauga skatinama ir ją pasidaro lengviau užtikrinti. Sauga galiausiai užtikrinama tinkamai suderinus organizacijos struktūros ir kultūros dalis. Siekdama padėti darbuotojams atlikti savo užduotis, organizacija turi suvokti, kaip žmonės (atsižvelgiant į jų gebėjimus ir apribojimus) naudojami specifikacijomis, kai reikia spręsti problemas, ir turėti tas žinias omenyje projektuojant jų darbo aplinką. Tas pats pasakytina apie taisykles ir nuostatus: jeigu rengiant darbo procedūras nėra atsižvelgiama į juos taikančius darbuotojus, kiekvieną sykį, kai kyla prieštaravimų ar konfliktų, tie darbuotojai bus priversti pažeisti taisykles, kad padarytų savo darbą.

Šiame dokumente pabrėžiami pagrindiniai pozityvią saugos kultūrą lemiantys aspektai. Be to, 4 priedas. skaitytojui pristatomi pagrindiniai saugos kultūros principai ir pateikiama kita organizacijai rengiant strategiją naudinga informacija.

0.9 Patvirtinamieji įrodymai ir dokumentuojama informacija

Šiame dokumente šiek tiek aptariami įrodymai, kuriuos paraiškos teikėjas (t. y. geležinkelio įmonė ar infrastruktūros valdytojas) turi pateikti, kai teikia paraišką išduoti saugos sertifikatą arba saugos leidimą, bet dėl pirmiau išdėstytų priežasčių konkrečiai nenurodoma, ką reikėtų pateikti. Pristatant kiekvieną reikalavimą užsimenama apie įrodymus, kuriuos paraiškos teikėjas turėtų pateikti, kartu darant atitinkamą nuorodą į tą reikalavimą. Po to pateikiama pavyzdžių, kaip praktiškai galėtų atrodyti tokie įrodymai. Derėtų pripažinti, kad pavyzdžiai pateikiami kaip pagalba siekiant padėti suprasti ir nėra vieninteliai būdai įrodyti reikalavimų laikymąsi; tai taip pat nėra baigtinis alternatyvų sąrašas. Be to, reikėtų suvokti, kad pateikdamas paraišką paraiškos teikėjas aprašo, kaip įvykdo kiekvieną reikalavimą. Vertintojas arba paraiškos teikėjas gali prašyti arba pateikti kaip įrodymus siūlomą informaciją siekdamas patikslinti arba nuodugniau paaiškinti, kaip laikomasi tam tikro reikalavimo. Paraiškos teikėjui ir vertintojui dėl kiekvieno reikalavimo svarbiausia užtikrinti, kad su reikalavimų laikymusi susiję teiginiai būtų susieti su nuorodomis, kuriomis paaiškinama, kur galima ieškoti papildomų įrodymų tiems teiginiams pagrįsti. Kiekvieno reikalavimo pavyzdžių skirsnyje bandoma parodyti, kaip galėtų atrodyti dokumentai, į kuriuos daromos nuorodos.

Nuorodos, kurios turėtų būti naudingos paraiškos teikėjams rengiant paraiškas, pateiktos po šio skirsnio. Galiausiai paskutiniame su kiekvienu elementu susijusiame skirsnyje mėginama užtikrinti būtiną sąsają su priežiūra. Čia aptariamos problemos, į kurias kaip į dėmesio vertas sritis vertintojas gali pageidauti atkreipti NSI priežiūros grupės dėmesį ir į kurias galima atsižvelgti vertinant SVS išsamumą.

Kaip ir požiūris, dėstomas ISO valdymo sistemos standartuose, Reglamento (ES) Nr. 2018/762 I ir II priedai, kalbant apie įrodymų, kurių tikimasi iš paraiškos teikėjo, pobūdį (pvz., procedūra), nėra privalomi, išskyrus tam tikrus konkrečius atvejus. Paraiškos teikėjui paliekant veiksmų laisvę siekiama suteikti organizacijai galimybę pristatyti savo saugos valdymo sistemos priemones taip, kad jos perteiktų jos veiklos pobūdį ir atitiktų jos mastą. Be to, tai padės nutolti nuo dokumentais grindžiamo atitikties patikrinimo ir įvertinti tikrą kintančią sistemą, kuria tinkamai perteikiamos organizacijos saugos valdymo priemonės taip, kaip jos taikomos praktiškai.

Terminas „dokumentuojama informacija“ vartojamas ISO HLS ir yra bendras terminas valdymo sistemų standartuose. Sąvokos „dokumentuojama informacija“ apibrėžtį galima rasti *ISO 9000 3.8 straipsnyje*. Dokumentuojama informacija gali būti naudojama siekiant perteikti žinių, pateikti įrodymų, kad tai, kas buvo suplanuota, buvo iš tikrųjų padaryta, arba pasidalyti žiniomis. Ji apima (bet ne tik) dokumentus ir įrašus, kaip antai procedūras, posėdžių protokolus, ataskaitas, oficialius pranešimus apie tikslus, rezultatus, susitarimus, sutartis ir kt. Išsamiau žr. *Gaires dėl ISO 9001:2015 dokumentuojamos informacijos reikalavimų*, paskelbtas ISO interneto svetainėje:

https://www.iso.org/files/live/sites/isoorg/files/archive/pdf/en/documented_information.pdf.

Terminas „procedūra“ neturėtų būti vertinamas kaip reiškiantis, kad yra atskiras dokumentas, kuriame išsamiai apibūdinamas tik kiekvieno atskiros SVS elemento valdymas, arba kad prašoma parengti konkrečių naujų dokumentų rinkinį. Kai šiame dokumente daroma nuoroda į procedūrą, tai reiškia, kad daroma nuoroda į dokumentuojamą informaciją (pvz., popierinius dokumentus), apibūdinančią taikytinus etapus. Kai daroma nuoroda į procesą, tai nuoroda į priemones, kuriomis siekiama įgyvendinti užduotį ar tikslą, kuris gali būti nustatytas procedūroje (bet nebūtinai).

0.10 Nuorodos į kitus ES reglamentus ir taikytinų teisės aktų reikalavimus

Pateikiant nuorodas į kitus ES reglamentus užtikrinamas didesnis nuoseklumas ir pripažįstami ryšiai tarp įvairių teisės aktų tekstų. SVS priemonės visais atvejais turėtų atitikti galiojančių teisės aktų tekstą, nebent būtų nurodyta kitaip (pvz., konkrečiose pereinamojo laikotarpio nuostatose, nuostatose dėl atidėto taikymo). Panaikinus ES reglamentą visos nuorodos į jį paprastai aiškinamos kaip nuorodos į naują reglamentą (jeigu nurodyta).

Visos geležinkelio įmonės ir infrastruktūros valdytojai privalo laikytis įvairių teisinių įpareigojimų, susijusių ne tik su saugos klausimais. Kai kurie iš tų kitų įpareigojimų tiesiogiai ar netiesiogiai daro poveikį tam, kaip organizacija vykdo savo pareigas saugos srityje taikydama SVS, pavyzdžiui, kaip laikosi teisės aktų, susijusių su Sąveikos direktyva (ES) 2016/797, arba kiek infrastruktūros valdytojų geležinkelio įmonėms teikiama paslauga svarbi saugai pagal Direktyvą (ES) 2012/34. Taigi SVS, kurią geležinkelio įmonės ir infrastruktūros valdytojai naudoja saugos rizikai valdyti, turi būti organizuota taip, kad būtų vykdomi tokie kiti atitinkami teisiniai įpareigojimai.

Geresnė geležinkelių sistema
visuomenės labui

Turinys

0	Ivadas	2
0.1	Vadovo tikslas	2
0.2	Kam skirtas šis vadovas?	2
0.3	Taikymo sritis	3
0.4	Vadovo struktūra	3
0.5	ISO/IEC direktyvų 1 dalis ir konsoliduotas ISO papildymas.....	4
0.6	Saugos valdymo sistemos tikslas	5
0.7	Saugos valdymo sistema ir procesinis požiūris	5
0.8	Saugos valdymo sistema ir saugos kultūra	8
0.9	Patvirtinamieji įrodymai ir dokumentuojama informacija.....	9
0.10	Nuorodos į kitus ES reglamentus ir taikytinų teisės aktų reikalavimus	10
1	Organizacijos kontekstas.....	16
1.1	Reglamentavimo reikalavimas	16
1.2	Tikslas	16
1.3	Aiškinamosios pastabos	17
1.4	Įrodymai	18
1.5	Įrodymų pavyzdžiai	18
1.6	Papildoma medžiaga ir standartai	19
1.7	Priežiūros aspektai	19
2	Vadovavimas	20
2.1	Vadovavimas ir įsipareigojimas.....	20
2.1.1	Reglamentavimo reikalavimas	20
2.1.2	Tikslas	20
2.1.3	Aiškinamosios pastabos.....	21
2.1.4	Įrodymai.....	21
2.1.5	Įrodymų pavyzdžiai.....	22
2.1.6	Papildoma medžiaga ir standartai.....	22
2.1.7	Priežiūros aspektai.....	22
2.2	Saugos politika	24
2.2.1	Reglamentavimo reikalavimas	24
2.2.2	Tikslas	24
2.2.3	Aiškinamosios pastabos.....	24
2.2.4	Įrodymai.....	24
2.2.5	Įrodymų pavyzdžiai.....	25
2.2.6	Priežiūros aspektai.....	25
2.3	Pareigos, atsakomybės ir atskaitomybės sritys, įgaliojimai organizacijoje	26

2.3.1	Reglamentavimo reikalavimas	26
2.3.2	Tikslas	26
2.3.3	Aiškinamosios pastabos.....	26
2.3.4	Įrodymai.....	27
2.3.5	Įrodymų pavyzdžiai.....	27
2.3.6	Papildoma medžiaga ir standartai.....	28
2.3.7	Priežiūros aspektai.....	28
2.4	Konsultacijos su personalu ir kitomis šalimis.....	29
2.4.1	Reglamentavimo reikalavimas	29
2.4.2	Tikslas	29
2.4.3	Aiškinamosios pastabos.....	29
2.4.4	Įrodymai.....	29
2.4.5	Įrodymų pavyzdžiai.....	30
2.4.6	Priežiūros aspektai.....	30
3	Planavimas	31
3.1	Rizikos šalinimo veiksmai	31
3.1.1	Reglamentavimo reikalavimas	31
3.1.2	Tikslas	31
3.1.3	Aiškinamosios pastabos.....	32
3.1.4	Įrodymai.....	33
3.1.5	Įrodymų pavyzdžiai.....	34
3.1.6	Papildoma medžiaga ir standartai.....	35
3.1.7	Priežiūros aspektai.....	35
3.2	Saugos tikslai ir planavimas.....	36
3.2.1	Reglamentavimo reikalavimas	36
3.2.2	Tikslas	36
3.2.3	Aiškinamosios pastabos.....	36
3.2.4	Įrodymai.....	37
3.2.5	Įrodymų pavyzdžiai.....	37
3.2.6	Priežiūros aspektai.....	37
4	Parama	38
4.1	Ištekliai	38
4.1.1	Reglamentavimo reikalavimas	38
4.1.2	Tikslas	38
4.1.3	Aiškinamosios pastabos.....	38
4.1.4	Įrodymai.....	38
4.1.5	Įrodymų pavyzdžiai.....	38
4.1.6	Priežiūros aspektai.....	39
4.2	Kompetencija	40
4.2.1	Reglamentavimo reikalavimas	40
4.2.2	Tikslas	40
4.2.3	Aiškinamosios pastabos.....	41
4.2.4	Įrodymai.....	41
4.2.5	Įrodymų pavyzdžiai.....	42

4.2.6	Papildoma medžiaga ir standartai	43
4.2.7	Priežiūros aspektai	43
4.3	Informuotumas	44
4.3.1	Reglamentavimo reikalavimas	44
4.3.2	Tikslas	44
4.3.3	Įrodymai	44
4.3.4	Įrodymų pavyzdžiai	44
4.3.5	Priežiūros aspektai	44
4.4	Informavimas ir komunikacija	46
4.4.1	Reglamentavimo reikalavimas	46
4.4.2	Tikslas	46
4.4.3	Aiškinamosios pastabos	46
4.4.4	Įrodymai	47
4.4.5	Įrodymų pavyzdžiai	47
4.4.6	Priežiūros aspektai	48
4.5	Dokumentuojama informacija	49
4.5.1	Reglamentavimo reikalavimas	49
4.5.2	Tikslas	50
4.5.3	Aiškinamosios pastabos	50
4.5.4	Įrodymai	51
4.5.5	Įrodymų pavyzdžiai	52
4.5.6	Papildoma medžiaga ir standartai	52
4.5.7	Priežiūros aspektai	52
4.6	Žmogiškųjų ir organizacinių veiksnių integravimas	53
4.6.1	Reglamentavimo reikalavimas	53
4.6.2	Tikslas	53
4.6.3	Aiškinamosios pastabos	53
4.6.4	Įrodymai	53
4.6.5	Įrodymų pavyzdžiai	54
4.6.6	Papildoma medžiaga ir standartai	55
4.6.7	Priežiūros aspektai	55
5	Pagrindinė veikla	56
5.1	Pagrindinės veiklos planavimas ir valdymas	56
5.1.1	Reglamentavimo reikalavimas	56
5.1.2	Tikslas	57
5.1.3	Aiškinamosios pastabos	58
5.1.4	Įrodymai	59
5.1.5	Įrodymų pavyzdžiai	60
5.1.6	Papildoma medžiaga ir standartai	61
5.1.7	Priežiūros aspektai	62
5.2	Turto valdymas	63
5.2.1	Reglamentavimo reikalavimas	63
5.2.2	Tikslas	63
5.2.3	Aiškinamosios pastabos	64

5.2.4	Įrodymai.....	65
5.2.5	Įrodymų pavyzdžiai.....	67
5.2.6	Papildoma medžiaga ir standartai.....	71
5.2.7	Priežiūros aspektai.....	71
5.3	Rangovai, partneriai ir tiekėjai	72
5.3.1	Reglamentavimo reikalavimas	72
5.3.2	Tikslas	72
5.3.3	Aiškinamosios pastabos.....	72
5.3.4	Įrodymai.....	73
5.3.5	Įrodymų pavyzdžiai.....	73
5.3.6	Priežiūros aspektai.....	74
5.4	Pakeitimų valdymas	75
5.4.1	Reglamentavimo reikalavimas	75
5.4.2	Tikslas	75
5.4.3	Aiškinamosios pastabos.....	75
5.4.4	Įrodymai.....	76
5.4.5	Įrodymų pavyzdžiai.....	76
5.4.6	Priežiūros aspektai.....	76
5.5	Ekstremaliųjų situacijų valdymas	77
5.5.1	Reglamentavimo reikalavimas	77
5.5.2	Tikslas	77
5.5.3	Aiškinamosios pastabos.....	78
5.5.4	Įrodymai.....	78
5.5.5	Įrodymų pavyzdžiai.....	78
5.5.6	Priežiūros aspektai.....	79
6	Veiklos rezultatų vertinimas	80
6.1	Stebėseną.....	80
6.1.1	Reglamentavimo reikalavimas	80
6.1.2	Tikslas	80
6.1.3	Aiškinamosios pastabos.....	80
6.1.4	Įrodymai.....	81
6.1.5	Įrodymų pavyzdžiai.....	81
6.1.6	Priežiūros aspektai.....	81
6.2	Vidaus auditas	82
6.2.1	Reglamentavimo reikalavimas	82
6.2.2	Tikslas	82
6.2.3	Aiškinamosios pastabos.....	82
6.2.4	Įrodymai.....	82
6.2.5	Įrodymų pavyzdžiai.....	83
6.2.6	Papildoma medžiaga ir standartai.....	83
6.2.7	Priežiūros aspektai.....	83
6.3	Vadovybės vertinamoji analizė	84
6.3.1	Reglamentavimo reikalavimas	84
6.3.2	Tikslas	84

6.3.3	Įrodymai.....	84
6.3.4	Įrodymų pavyzdžiai.....	85
6.3.5	Priežiūros aspektai.....	85
7	Tobulinimas.....	86
7.1	Mokymasis iš avarijų ir rikty.....	86
7.1.1	Reglamentavimo reikalavimas	86
7.1.2	Tikslas	86
7.1.3	Aiškinamosios pastabos.....	87
7.1.4	Įrodymai.....	87
7.1.5	Įrodymų pavyzdžiai.....	87
7.1.6	Papildoma medžiaga ir standartai.....	88
7.1.7	Priežiūros aspektai.....	88
7.2	Nuolatinis tobulinimas	89
7.2.1	Reglamentavimo reikalavimas	89
7.2.2	Tikslas	89
7.2.3	Aiškinamosios pastabos.....	89
7.2.4	Įrodymai.....	91
7.2.5	Įrodymų pavyzdžiai.....	92
7.2.6	Priežiūros aspektai.....	92
1 priedas.	Atitikties lentelės	93
2 priedas.	Produktų ar paslaugų leidimų, pripažinimo dokumentų ar sertifikatų, išduotų pagal Sąjungos teisę, priėmimas	101
3 priedas.	Operacijos privažiuojamuosiuose keliuose, sutartys ir partnerystės	105
4 priedas.	Saugos kultūra	109
5 priedas.	Žmogiškieji ir organizaciniai veiksniai	114
6 priedas.	Apibrėžtys	117

Geresnė geležinkelių sistema
visuomenės labui

1 Organizacijos kontekstas

1.1 Reglamentavimo reikalavimas

1.1 Organizacija:

- (a) apibūdina savo veiklos rūšį, **pobūdį**, apimtį ir vietą;
- (b) nustato, kokius didelius pavojus saugai kelia jos geležinkelių eksploatavimo veikla, nepaisant to, ar veiklą vykdo pati organizacija, ar organizacijos kontroliuojami rangovai, partneriai ir tiekėjai;
- (c) nustato saugos valdymo sistemai svarbias suinteresuotąsias šalis (pvz., reguliavimo institucijos, valdžios institucijos, **geležinkelio įmonės**, infrastruktūros valdytojai, rangovai, tiekėjai, partneriai), įskaitant ne geležinkelių sistemos suinteresuotąsias šalis;
- (d) nustato ir remia teisinius ir kitus su sauga susijusius c punkte nurodytų suinteresuotųjų šalių reikalavimus;
- (e) užtikrina, kad kuriant, įgyvendinant ir nuolat taikant saugos valdymo sistemą būtų atsižvelgta į d punkte nurodytus reikalavimus;
- (f) apibūdina saugos valdymo sistemos taikymo sritį, nurodyma, kurią verslo veiklos dalį ji apima arba ne, ir atsižvelgdama į d punkte nurodytus reikalavimus.

1.2 Šiame priede vartojamų terminų apibrėžtys:

- (a) **pobūdis**, kalbant apie infrastruktūros valdytojų vykdomą geležinkelių eksploatavimo veiklą, – eksploatavimo apibūdinimas pagal apimtį, įskaitant infrastruktūros projektavimą ir statybą, priežiūrą, eismo planavimą, eismo valdymą ir kontrolę, ir pagal geležinkelių infrastruktūros naudojimą, įskaitant įprastas ir (arba) greitųjų geležinkelių linijas, keleivių ir (arba) prekių vežimą;
- (b) **apimtis**, kalbant apie infrastruktūros valdytojų vykdomą geležinkelių eksploatavimo veiklą, – apimtis, apibūdinama geležinkelio kelių ilgiu, ir apytikslis infrastruktūros valdytojo darbuotojų geležinkelio sektoriuje skaičius.

1.2 Tikslas

Paraiškos teikėjas turėtų kuo tiksliau įrodyti institucijai, kad jo SVS aprėpia visą jo veiklą. Vertinančioji institucija turėtų turėti galimybę įsitikinti, koks yra veiklos pobūdis ir kaip ji valdoma taikant SVS. Paraiškos teikėjas turėtų parodyti, kad aiškiai suvokia savo santykius su suinteresuotosiomis šalimis ir didelę riziką, su kuria susiduria, kam daromas poveikis ir kaip šie klausimai sprendžiami SVS.

1.3 Aiškinamosios pastabos

Teisės akto teksto 1.1 punkte dėl infrastruktūros valdytojams taikomo reikalavimo žodis „rūšis“ pakeičiamas žodžiu „pobūdis“, o žodis „vieta“ išbraukiamas.

Reikalavimo rengimo, jo konteksto ir saugos valdymo sistemos **(1.1)** taikymo srities tikslas – suteikti galimybę vertintojui geriau suprasti organizacijos veiklą, suinteresuotųjų subjektų lūkesčius ir aplinką, kurioje organizacija vykdo veiklą. Organizacijos pobūdis yra vertinimo pradžios taškas; pateikdamas šią informaciją paraiškos pradžioje paraiškos teikėjas galės apibūdinti, ką organizacija veikia ir kokia jos struktūra, o vertintojas savo ruožtu galės priimti sprendimus, kaip planuoti vertinimą. Pavyzdžiui, jeigu organizacija centralizuota arba vykdo atskiras operacijas ir naudojami dideli veiksmų laisvę planuodama ir organizuodama savo veiklą arba jeigu organizacija samdo rangovus, atitinkamai tikimasi, kad paraiškos teikėjo organizacijos ir jos SVS struktūra leidžia spręsti kylančias problemas. Iš bendrojo organizacijos konteksto taip pat galima suprasti, kaip valdomi žmogiškieji ir organizaciniai veiksniai. Siekiant geriau suprasti, kokį parengiamąjį darbą reikia atlikti kuriant SVS, gali būti naudinga susipažinti su ISO HLS 4 straipsnyje apibūdinta struktūra. Kad vertintojas galėtų atlikti tinkamą vertinimą, itin svarbu, kad jis suprastų veiklos mastą.

Veiklos rūšis **(1.1 a)** iš esmės siejama su keleivių (įskaitant ar išskyrus greitųjų geležinkelių paslaugas) ir krovinių vežimu (įskaitant ar išskyrus pavojingųjų krovinių vežimą) ir manevravimo paslaugomis. Gali būti ir kitų specifinių veiklos rūšių, kaip antai transporto priemonių bandymai, transporto priemonių eksploatavimas atliekant geležinkelio techninę priežiūrą, operacijos privačiuose privažiuojamuosiuose keliuose. Išsamiau apie veiklos tipą, mastą ir vykdymo vietą žr. *Agentūros paraiškų teikimo vadovą išduodant bendrą saugos sertifikatą*. Dėl papildomos informacijos apie operacijas privažiuojamuosiuose keliuose žr. 3 priedas..

Infrastruktūros valdytojo atveju pobūdis ir apimtis (1.2) reiškia veiklos pobūdį ir geografinę aprėptį ir sudėtingumą. Pobūdis atitinka naudojamos infrastruktūros rūšį, kokia ji moderni, ar ji skirta greitiesiems ar įprastiems traukiniams arba abiem, o apimtis susijusi su vykdomos veiklos rūšimi.

Didelės rizikos nustatymas šiuo atveju reiškia, kad paraiškos teikėjas turėtų parodyti, jog atlikęs kylančios rizikos analizę žino, kuri yra svarbiausia. Didelės rizikos nustatymas taip pat reiškia, kad paraiškos teikėjas yra sukūręs rizikos valdymo sistemą (arba ruošiasi ją sukurti) ir gali:

- *analizuoti pavojingus įvykius ir vertinti riziką,*
- *išsiaiškinti, kas yra svarbiausia (kalbant apie pasekmes ir dažnį) ir*
- *teikti pirmenybę priemonėms, kuriomis siekiama užkirsti kelią avarijoms (1.1 b).*

Taip galima apibrėžti organizacijos kontekstą ir parodyti vertinančiajai institucijai, kad paraiškos teikėjas suvokia aplinką, kurioje vykdo veiklą. Kitų su geležinkelių sistema nesusijusių šalių veikla **(1.1 c)** gali turėti poveikį veiklos saugai ir šiuo požiūriu, vertinant riziką, į tai taip pat reikia atsižvelgti. Dėl papildomos informacijos apie sutarčių sąlygas ir partnerystę žr. 3 priedas..

Nustatant taikytinus su sauga susijusius reikalavimus **(1.1 d)** aprėpiamos įvairios nuostatos nuo taikytinų ES reglamentų (pvz., svarbūs BSB saugos valdymo sistemų srityje ir ypač jų I ir II priedai, BSB rizikos vertinimo srityje, BSB stebėsenos srityje, taikytinos TSS, įgyvendinimo aktas dėl praktinio pobūdžio veiksmų saugos sertifikavimo srityje ir, jei taikoma, įgyvendinimo aktas dėl praktinio pobūdžio veiksmų išduodant leidimus eksploatuoti transporto priemones ir reglamentas dėl už priežiūrą atsakingų subjektų) ir nacionalinės teisės aktų (pvz., nacionalinės taisyklės, apie kurias pranešta, nacionalinės teisės aktai) iki bet kokių kitų reikalavimų, kurių organizacija laikosi (pvz., sektoriaus arba šakos lygmens traukinių eksploatavimo taisyklės arba valdymo sistemos ir techniniai standartai, kaip antai ISO, CEN / CENELEC, UIC). Šiame skirsnyje organizacija nustato teisės nuostatas, kurių privalo laikytis kartu su sektoriaus ir kitais reikalavimais, kurių ji turės laikytis, kad galėtų saugiai eksploatuoti traukinius.

Šiame dokumente terminai „personalas“, „sandomieji darbuotojai“ ir „darbuotojai“ turi vienodą reikšmę, t. y. asmenys, dirbantys jų darbą tiesiogiai kontroliuojant paraiškos teikėjo organizacijai.

1.4 Įrodymai

- *Geležinkelio įmonių atveju: informacija apie veiklos pobūdį, pvz., keleivių ir (arba) krovinių vežimas, pavojingųjų krovinių vežimas, geografinė aprėptis (pateikiant žemėlapij ar maršruto planą), ir veiklos mastą (įskaitant riedmenų tipus, personalo skaičių), taip pat pratęsimo ir pakeitimo po paskutinio įvertinimo atveju (1.1 a);*
- *Infrastruktūros valdytojų atveju: informacija apie jų vykdomos veiklos, kuri turi poveikį geležinkelių saugai, pobūdį (pvz., krovinių ir (arba) keleivių vežimas, manevravimas ar kitos įrenginių paslaugos (kaip nurodyta Direktyvos 2012/34/ES II priede)), geografinę aprėptį (pateikiant žemėlapij ar maršruto planą) ir geležinkelio įmonės tinkle vykdomos veiklos mastą. Infrastruktūros valdytojas taip pat turėtų pateikti informacijos apie visus riedmenis (įskaitant infrastruktūros techninei priežiūrai ar matavimams skirtus įrenginius), kuriuos jis eksploatuoja, ir nurodyti įdarbintų darbuotojų skaičių, taip pat pratęsimo ir pakeitimo po paskutinio įvertinimo atveju (1.1 a);*
- *paraiškos išduoti saugos sertifikatą ar saugos leidimą teikėjas turi parodyti, kaip nustatė svarbius reglamentavimo reikalavimus, pvz., BSB vertinimo reikalavimus, technines sąveikos specifikacijas, visų pirma susijusias su traukinių eismo organizavimo ir valdymo posistemiu (traukinių eismo organizavimo ir valdymo TSS) ir taikytinas nacionalines taisykles, ir kaip užtikrina jų laikymąsi (SVS procesai, kuriais užtikrinamas reikalavimų laikymasis) (1.1 c ir d);*
- *paraiškos teikėjas turi nustatyti suinteresuotąsias šalis, kurios yra svarbios sėkmingam jo SVS įgyvendinimui (t. y. jų veiksmai daro arba gali padaryti poveikį SVS, pavyzdžiui, rangovus ar partnerius), ir nurodyti kodėl jos yra reikalingos sėkmingam SVS veikimui (1.1 c ir d);*
- *Abiem atvejais: paraiškos teikėjas turėtų nurodyti, kur jo saugos valdymo sistemos dokumentuose įvykdomas kiekvienas iš SVS reikalavimų, įskaitant atitinkamus taikytinų techninių sąveikos specifikacijų, ypač traukinių eismo organizavimo ir valdymo TSS, ir atitinkamų nacionalinių taisyklių, apie kurias pranešta, reikalavimus (1.1 e);*
- *paraiškos teikėjas turi nurodyti, kokia didžiausia saugos rizika kyla jo veiklai (1.1 b);*
- *paraiškos teikėjas turi pateikti informaciją apie SVS taikymo sritį (įskaitant informaciją apie ribas, skiriančias ją nuo kitų veiklos sričių) (1.1 f).*

1.5 Įrodymų pavyzdžiai

Žemėlapis, kuriame pavaizduota geografinė veiklos vieta. Informacija apie riedmenis, kuriuos leidžiama eksploatuoti (įskaitant, jei aktualu, bet kokius siūlomus riedmenis, kuriuos siūloma eksploatuoti per sertifikato ar leidimo galiojimo laiką, arba bet kokius naudojimo srities apribojimus). Informacija apie paslaugų, kurias planuojama teikti (keleivių ir (arba) krovinių vežimas), tipus.

Jeigu paraiškos teikėjas yra infrastruktūros valdytojas, šią informaciją galima pateikti, pavyzdžiui, darant nuorodą į:

- *informaciją, kaupiamą geležinkelių infrastruktūros registre, sukurtame laikantis Sąveikos direktyvos (49 straipsnis);*
- *tinklo nuostatų (ypač I skirsnio), parengtų remiantis Direktyva 2012/34/ES, turinį ir*
- *maršruto vadovą (traukinių eismo organizavimo ir valdymo TSS).*

Informacija, pateikta saugos leidimui ar saugos sertifikatui gauti, yra su tinkamomis nuorodomis ir pakankamai dokumentuota, kad būtų įrodyta, jog atitinkamų ES teisės aktų yra laikomasi.

Informacija apie dirbančių ir siūlomų darbuotojų skaičių per bendro saugos sertifikato galiojimo laiką, kiek jis žinomas.

Geležinkelio įmonė pateikia informaciją apie turimas eksploatacines sąsajas, be kita ko, su infrastruktūros valdytoju (-ais), kitomis geležinkelio įmonėmis, rangovais ir avarinės pagalbos tarnybomis. Ta informacija apima visus konkrečius infrastruktūros valdytojo reikalavimus, kurie daro poveikį geležinkelio įmonės SVS.

Geležinkelio įmonių atveju: atitikmenų lentelė, pateikiama vieno langelio sistemoje kartu su paraiška išduoti saugos sertifikatą, galėtų būti naudojama siekiant paaiškinti, kaip laikomasi normų ir kitų svarbių reikalavimų.

Infrastruktūros valdytojas taip pat turėtų pateikti panašų sąrašą subjektų, su kuriais turi eksploatacines sąsajas, kaip antai geležinkelio įmonių, vykdančių veiklą jo valdomoje infrastruktūroje, rangovų, kaimyninių infrastruktūros valdytojų, statyviečių, vietos valdžios institucijų (atsakingų už kelių sąsajas) ir avarinės pagalbos tarnybų.

Informacija apie (nacionalinės ir Europos) teisės aktų nuostatas, kurių bus laikomasi.

Aprašas (įskaitant organizacinę schemą), kuriame nurodoma, kokia yra SVS struktūra ir kaip ta sistema valdoma organizacijos viduje, ir pateikiama nuorodų į įvairius SVS skirsnius, kuriuose galima rasti išsamesnės informacijos, pvz., apie eksploatavimo taisykles.

Neseniai parengta metinė ataskaita, kurioje išsamiai aprašoma didžiausia organizacijai kylanti rizika ir jos kontrolės tikslai, jos vertinimo metodika ir prioritetiškumo nustatymo tvarka.

.

1.6 Papildoma medžiaga ir standartai

- *Traukinių eismo organizavimo ir valdymo TSS paraiškų teikimo vadovas*

1.7 Priežiūros aspektai

Patikrinti pateiktos informacijos tikslumą ją lyginant su žinoma informacija apie vykdomą veiklą, jeigu teikiama paraiška pratęsti sertifikatą, arba su kita turima informacija, jeigu paraiška teikiama pirmą kartą.

Patikrinti, ar aprašytoje SVS iš tikrųjų įgyvendintos priemonės, kuriomis praktiškai valdoma sauga.

Patikrinti, ar visos organizacijos sąsajos su kitais subjektais įtrauktos į SVS rizikos kontrolės priemones.

2 Vadovavimas

2.1 Vadovavimas ir įsipareigojimas

2.1.1 Reglamentavimo reikalavimas

- 2.1.1. Savo vadovavimą ir įsipareigojimą sukurti, įgyvendinti, nuolat taikyti ir tobulinti saugos valdymo sistemą vyresnioji vadovybė įrodo taip:
- (a) prisiima bendrą atskaitomybę ir atsakomybę už saugą;
 - (b) užtikrina, kad įvairių organizacijos lygmenų vadovybė, vykdydama savo veiksmus ir palaikydama ryšius su darbuotojais ir rangovais, būtų įsipareigojusi užtikrinti saugą;
 - (c) užtikrina, kad saugos politika ir saugos tikslai būtų nustatyti, suprantami ir suderinami su strategine organizacijos kryptimi;
 - (d) užtikrina saugos valdymo sistemos reikalavimų integravimą į organizacijos verslo procesus;
 - (e) užtikrina saugos valdymo sistemai būtinus išteklius;
 - (f) užtikrina, kad saugos valdymo sistema būtų veiksminga organizacijos keliamai saugos rizikai valdyti;
 - (g) skatina darbuotojus remti saugos valdymo sistemos reikalavimų laikymąsi;
 - (h) skatina nuolat tobulinti saugos valdymo sistemą;
 - (i) užtikrina, kad į saugą būtų atsižvelgiama nustatant ir valdant organizacijos verslo riziką, ir aiškina, kaip bus pripažįstama ir sprendžiama saugos ir kitų tikslų prieštara;
 - (j) puoselėja teigiamą saugos kultūrą.

2.1.2 Tikslas

. Aiškūs ir teigiami nurodymai saugos valdymo srityje turės svarbų poveikį tam, kaip valdoma rizika. Vertinančioji institucija turi turėti galimybę įsitikinti, kad paraiškos teikėjas yra įsipareigojęs skirti išteklius, kad organizacija galėtų saugiai vykdyti veiklą ir veiksmingai valdyti riziką ir kad paraiškos teikėjo organizacijos vadovybė būtų pasiruošusi tai užtikrinti. Vadovybės įsipareigojimas rūpintis žmogiškaisiais ir organizaciniais veiksniais įrodomas politika ir tikslais, taip pat vadovybės veiksmais. Be to, vadovybei rūpinantis žmogiškaisiais ir organizaciniais veiksniais taip pat bus užtikrinta, kad mokymas ir procedūros bus plėtojamos atsižvelgiant į užduotį, kurią reikia atlikti natūraliomis sąlygomis, ir tai padės optimizuoti ir rizikos kontrolę, ir veiklos rezultatus.

Saugos politikoje pabrėžiama saugos svarba, nustatomi prioritetai saugos srityje, įskaitant žmogiškųjų ir organizacinių veiksmų integravimą ir saugos kultūros puoselėjimą.

Organizacijoje skatinamas nuolatinis viso kolektyvo budrumas, kovojama su pasitenkinimu („viskas kontroliuojama“) ir siekiu pernelyg viską supaprastinti („saugai užtikrinti pakanka laikytis procedūrų“) ir diegiamas kritinis požiūris. Be to, visi organizacijos dalyviai žino, kad, neatsižvelgiant į planavimo ir organizavimo kokybę, technines kliūtis ir procedūras, bet kuriuo atveju tarp to, kas numatyta, ir to, kas iš tikrųjų vyksta, gali būti tam tikras atotrūkis. Naudojamasi visais įmanomais šaltiniais siekiant nustatyti ir išsamiai išnagrinėti situacijas, kurios nėra pakankamai numatytos.

Be to, organizacijos komunikacija saugos klausimais faktiškai atitinka vadovybės sprendimus.

Kad SVS būtų veiksminga ir kad ateityje būtų galima ją tobulinti, būtina, kad vadovaujančiąsias pareigas einantys asmenys savo darbuotojams ir suinteresuotosioms šalims parodytų, kad numato pozityvią

darbotvarkę, pagal kurią galima valdyti saugą. Būtent vadovaujančiasias pareigas einantys asmenys turi didžiausią įtaką organizacijos kultūrai, tad būtina, kad jie galėtų aiškiai perteikti savo mintis jiems pavaldiems darbuotojams. Visų lygių organizacijos vadovų elgesys ir svarba, kurią jie skiria saugai priimdami kasdienes sprendimus, turi didelę įtaką kitų dalyvių elgesiui jiems saugiai vykdant savo užduotis. Be to, vadovai turėtų sukurti fizinę ir socialinę darbo aplinką, kurioje pagrindinis darbas atliekamas saugiai.

2.1.3 Aiškinamosios pastabos

Vyresnioji vadovybė (**2.1.1**) šiuo atveju reiškia asmenis, kurie priima sprendimus ir vadovauja organizacijai. Paprastai tai būtų generalinis direktorius, vyresniosios vadovybės grupės nariai, valdybos pirmininkas ir nariai. Vyresnioji vadovybė kaip grupė ir kaip atskiri nariai turi įrodyti iniciatyvų požiūrį ir įsipareigojimą, susijusį su visa saugos valdymo sistema.

Su sauga susijusiai rizikai (**2.1.1 i**) turi būti skiriama pakankama svarba, kad būtų užtikrinta pusiausvyra valdant kitus rizikos veiksnius ir išvengiama situacijų, kai vadovybė teikia pirmenybę tam tikriems veiklos poreikiams taip, kad pablogėja veiklos rezultatai saugos srityje. Vyresnioji vadovybė turi užtikrinti, kad tikslų būtų siekiama taip, kad būtų išlaikomi geri veiklos rezultatai saugos srityje ir kad rizika būtų valdoma tiek, kiek praktiškai įmanoma. Siekiant vienas kitam prieštaraujančių tikslų neturėtų būti vykdomos viena kitai prieštaraujančios užduotys, dėl kurių galėtų kilti saugos problemų.

Vadovybei rūpinantis integruotais žmogiškaisiais ir organizaciniais veiksniais nustatomi tikslai, lūkesčiai ir atskaitomybės sritys, susijusios su elgesiu saugos srityje, visais organizacijos lygmenimis ir užtikrinama, kad būtų laiku bendraujama ir skleidžiama informacija.

2.1.4 Įrodymai

- Yra saugos politika ir tikslai, taip pat esama įrodymų, kad jie yra ir kad visi darbuotojai juos žino; paaiškinama, kaip tai įgyvendinama vykdant kitus veiklos procesus (**2.1.1 a, b, g ir e**);
- saugos politikoje pabrėžiama, kaip svarbu atsižvelgti į žmogiškuosius ir organizacinius veiksnius visuose su sauga susijusiuose procesuose, siekiant užtikrinti aukštą saugos lygį organizacijoje. Organizacija parodo, kaip organizacijos procesuose tvarkomi žmogiškieji ir organizaciniai veiksniai (**2.1.1 c**);
- procedūroje arba organizacinėje schemoje aiškiai nurodytas SVS ir kitų veiklos sričių ryšys (**2.1.1 e ir i**);
- saugos politikoje ar kituose procesuose yra informacijos, iš kurios aišku, kad vadovybė yra įsipareigojusi skirti ir išlaikyti pakankamus išteklius, kad SVS veiktų veiksmingai (**2.1.1 e**);
- esama įrodymų, kad vadovybė skatina pozityvią saugos kultūrą (**2.1.1 j**);
- įrodymai, kaip užtikrinama, kad darbuotojai suvoktų savo su sauga susijusias funkcijas ir pareigas ir kaip tai, ką jie daro, daro poveikį organizacijos gebėjimui kontroliuoti riziką taikant SVS (**2.1.1 d, f ir i**);
- saugos politikoje ar kituose dokumentuose esama įrodymų, kad organizacija siekia informuoti savo darbuotojus apie svarbų jų atliekamą vaidmenį užtikrinant, kad SVS būtų praktiškai veiksminga ir būtų vykdoma prasminga rizikos kontrolė (**2.1.1 e**);
- esama procesų, kuriuose nustatyta, kaip reikėtų vertinti žmogiškuosius ir organizacinius veiksnius ir kaip organizacijos viduje reikėtų apie tuos veiksnius, susijusius su organizacijos veiklos tikslais ir organizaciniais procesais, pvz., projektais, riktų ir avarijų tyrimais, rizikos analize ir kita veikla saugos srityje, pranešti darbuotojams, rangovams, partneriams ir tiekėjams (**2.2.1 c, d, e**);
- esama įrodymų, kad vadovybė yra įdiegusi procesus, kuriais užtikrinama, kad organizacijos subrangovai tinkamai tvarkytų žmogiškuosius ir organizacinius veiksnius (**2.2.1 c, d ir e**).

2.1.5 Įrodymų pavyzdžiai

Pateikiama generalinio direktoriaus pasirašyta saugos politika, kurioje nurodyta jos patvirtinimo data ir aiškiai įtvirtintas vadovybės įsipareigojimas užtikrinti ir gerinti saugą, paaiškinama, kaip darbuotojai dalyvauja valdant saugos riziką. Saugos politikoje taip pat nurodyta jos peržiūros tvarka.

Aiškus organizacijoje nustatytų saugos tikslų, kurie būtų reikšmingi, pamatuojami, pasiekiami, realistiški ir susieti su laiko aspektu (angl. Significant, Measurable, Achievable, Realistic and Time bound (SMART)), rinkinys ir aiški procedūra, nustatyta tokių tikslų nustatymo ir jų sėkmingo ar nesėkmingo įgyvendinimo analizės metodikoje.

Aiškus vadovybės pareiškimas, kaip ji puoselėja teigiamą saugos kultūrą ir kaip darbuotojai įtraukiami į tą procesą ir jame dalyvauja.

Susitikimų, kuriuos vyresnioji vadovybė rengia, kai reikia įprasta tvarka aptarti saugos klausimą, apžvalga ir dažnis.

Aiškus pareiškimas apie organizacijos įsipareigojimą skirti pakankamus išteklius, kad taikant SVS būtų veiksmingai kontroliuojama rizika.

Organizacinėje schemoje aiškiai parodyta, kaip veikia SVS ir kas už ką atsakingas.

Projektuojant naujus įrenginius, pvz., naujus traukinius, atsižvelgiama į žmogiškuosius ir organizacinius veiksnus. Be kita ko, vadovaujamosi sukaupta naudotojų patirtimi rengiant projektavimo reikalavimus, analizuojamos užduotys siekiant nustatyti pažinimo ir fiziologinius sunkumus, mažinama projektavimo klaidų tikimybė taikant su žmogiškaisiais veiksniais susijusias gaires, kaip antai įvairius ISO ar UIC standartus, atliekama darbo krūvio ir nuovargio valdymo analizė siekiant užtikrinti, kad personalas galėtų atlikti užduotis, atliekama rizikos analizė siekiant nustatyti galimas problemas ir nustatomi kompensuojamieji veiksmai. Atsižvelgiama į aplinkos veiksnus, kaip antai sniegą, karštį, lietų ir kt., ir socialinius ekonominius veiksnus, kaip antai organizacinius prioritetus, viešuosius pirkimus ir nacionalinę kultūrą.

Su saugos klausimais susijusių vizitų ar apsilankymų vietoje dokumentais vadovybė parodo savo įsipareigojimą puoselėti teigiamą saugos kultūrą ir norą rodyti pavyzdį.

2.1.6 Papildoma medžiaga ir standartai

- [Saugos kultūra](#) (SKYbrary)

2.1.7 Priežiūros aspektai

Vykdamt priežiūrą itin svarbu įvertinti skirtumą tarp bet kokios įrodymų skirsnyje nurodytos politikos ir procedūrų ir vykdamt priežiūrą stebimos tikrovės ir tai, kiek organizacija tą atotrūkį suvokia.

Vykdamt priežiūrą reikėtų įvertinti tikrąjį vadovybės įsipareigojimą taikyti SVS ir skatinti saugos kultūrą ir darbuotojų įsipareigojimą organizacijai, nagrinėjant organizacijoje taikomus tos kultūros ir SVS suvokimo ir plėtojimo mechanizmus.

Patikrinti, ar organizacija gali įrodyti, kad skiriami pakankami ištekliai saugos valdymo sistemai kurti, įgyvendinti, prižiūrėti ir nuolat tobulinti.

Patikrinti apklausiant vyresniąją vadovybę ir kitus darbuotojus, kaip vadovybė išreiškia savo įsipareigojimą didinti saugą. Išsiaiškinti, kaip dažnai ir kokiomis priemonėmis vadovybė bendrauja su darbuotojais saugos klausimais ir (arba) siekdama puoselėti saugos kultūrą (praktiniai seminarai, forumai, saugos dienos ir kt.).

Patikrinti, ar vyresnioji vadovybė teikia informaciją apie tikslus siekdama paskatinti visus darbuotojus padėti juos įgyvendinti arba dėkodama visiems už pagerėjusius veiklos rezultatus.

2.2 Saugos politika

2.2.1 Reglamentavimo reikalavimas

2.2.1.	Vyresnioji vadovybė parengia dokumentą, kuriame apibūdinama organizacijos saugos politika ir kuris:
(a)	yra tinkamas atsižvelgiant į organizacijos rūšį, pobūdį ir geležinkelių eksploatavimo veiklos apimtį;
(b)	patvirtinamas organizacijos generalinio direktoriaus (arba vyresniosios vadovybės atstovo (-ų));
(c)	aktyviai įgyvendinamas, apie jį pranešama ir užtikrinama galimybė su juo susipažinti visiems darbuotojams.
2.2.2.	Saugos politika:
(a)	įsipareigojama laikytis visų teisinių ir kitų su sauga susijusių reikalavimų;
(b)	numatoma saugos tikslų nustatymo ir organizacijos saugos veiksmingumo vertinimo pagal tuos tikslus sistema;
(c)	įsipareigojama valdyti saugos riziką, kylančią dėl savo veiklos, taip pat kitų subjektų keliamą riziką;
(d)	įsipareigojama nuolat tobulinti saugos valdymo sistemą;
(e)	įgyvendinama laikantis verslo strategijos ir atsižvelgiant į organizacijos saugos veiksmingumo vertinimą.

2.2.2 Tikslas

Saugos politika – tai svarbus dokumentas, kuriuo parodoma, kaip organizacija vykdo savo pareigas saugos srityje, imasi iniciatyvos ir įsipareigoja tinkamai valdyti saugą. Paraiškos teikėjas turėtų sugebėti įrodyti, kad turi saugos politiką, kuri atitinka pirmiau išdėstytus reikalavimus ir kurioje trumpai aprašoma pagrindinė rizikos kontrolės struktūra.

2.2.3 Aiškinamosios pastabos

Saugos politika yra vadovybės filosofijos išraiška, tad šis skirsnis glaudžiai susijęs su 3.1 skirsniu. Pavyzdžiui, pirmiau nurodyto reglamentavimo reikalavimo formuluotėje nėra tiesiogiai minimi žmogiškieji ir organizaciniai veiksniai.

Teisės akto teksto 2.2.1 punkto a papunktyje dėl infrastruktūros valdytojams taikomo reikalavimo žodis „rūšis“ pakeičiamas žodžiu „pobūdis“.

2.2.4 Įrodymai

- *Geležinkelio įmonės atveju: raštu parengta ir generalinio direktoriaus pasirašyta saugos politika, kurioje nurodyta veiklos rūšis ir mastas, kuria padedama laikytis teisės aktų ir kitų reikalavimų, nuolat didinamas saugos lygis ir numatoma saugos tikslų nustatymo tvarka (2.2.1 a ir b, 2.2.2 a–c)*
- *Infrastruktūros valdytojo atveju: raštu parengta ir generalinio direktoriaus pasirašyta saugos politika, kurioje nurodytas geležinkelio veiklos ir infrastruktūros plėtros pobūdis ir mastas, kuria padedama*

laikytis teisės aktų ir kitų reikalavimų, pagal kurią nuolat didinamas saugos lygis ir kuria naudojamosi nustatant saugos tikslus (2.2.2 a–c)

- *Abiem atvejais: informacija, kad apie saugos politiką informuoti visi darbuotojai (2.2.1 c);*
- *informacija, kad saugos politika palaikoma taip, kad ji visuomet dera su organizacijos veiklos strategija (2.2.2 d);*
- *įrodymai, kad pagal saugos politiką įsipareigojama stebėti veiklos rezultatus saugos srityje ir kad ji reguliariai peržiūrima atlikus veiklos rezultatų saugos srityje analizę ir iš dalies keičiama atlikus organizacijos veiklos rezultatų saugos srityje peržiūrą atsižvelgiant į užsibrėžtus tikslus (2.2.2 b ir d).*

2.2.5 Įrodymų pavyzdžiai

Generalinio direktoriaus pasirašyta saugos politika, kurioje nurodyta jos patvirtinimo data ir tiksliai perteikiama veiklos rūšis, mastas ir pobūdis. Pagal tą dokumentą įsipareigojama nuolat tobulinti SVS.

Saugos politika aktuali, joje nustatytas su veiklos strategija derantis peržiūros ciklas.

Saugos tikslai atitinka saugos politikoje suformuluotą misiją ir viziją ir iš to matyti, kad darbuotojai tai vertina ir yra tvirtai įsipareigoję jas įgyvendinti.

Saugos politikoje pateikiama informacija arba nuorodos nustatant, kaip ji turėtų būti peržiūrima siekiant įvertinti, ar ją reikia iš dalies pakeisti atlikus organizacijos veiklos rezultatų saugos srityje peržiūrą atsižvelgiant į užsibrėžtus tikslus.

Yra procesas, kurį taikant apie saugos politiką pranešama organizacijos intranete ir ją paskelbiant strateginės svarbos (veiklos vykdymo) vietose.

2.2.6 Priežiūros aspektai

Vykdamt priežiūrą svarbu patikrinti, kaip gerai pranešama apie saugos politiką ir kaip gerai ją supranta visi darbuotojai ir kokią vaidmenį ji iš tikrųjų atlieka kuriant saugos sistemą, kurioje organizacija vykdo veiklą. Pagrindinis klausimas – ar dokumentas naudingas rengiant darbotvarę, ar jis parengtas tik todėl, kad tai privaloma pagal teisės aktus.

Patikrinti, ar pasikeitus organizacijos veiklos rezultatams saugos srityje buvo pradėta saugos politikos peržiūra.

Patikrinti, ar saugos politika atitinka organizacijos realijas.

2.3 Pareigos, atsakomybės ir atskaitomybės sritys, įgaliojimai organizacijoje

2.3.1 Reglamentavimo reikalavimas

2.3.1.	Darbuotojų, kurių vaidmuo yra susijęs su sauga (įskaitant vadovybę ir kitus darbuotojus, vykdančius su sauga susijusias užduotis), pareigos, atskaitomybė ir įgaliojimai nustatomi visais organizacijos lygmenimis, dokumentuojami, paskiriami ir jiems pranešami.
2.3.2.	Organizacija užtikrina, kad darbuotojai, atsakingi už su sauga susijusias užduotis, turėtų įgaliojimus, gebėjimus ir tinkamus išteklius, kad galėtų vykdyti savo užduotis ir jiems nedarytų neigiamo poveikio kitų veiklos funkcijų vykdytojų veiksmams.
2.3.3.	Atsakomybės už su sauga susijusias užduotis perdavimas dokumentuojamas, apie jį pranešama atitinkamiems darbuotojams ir įsitikinama, kad jie ją suprato ir priėmė.
2.3.4.	Organizacija apibūdina 2.3.1 punkte nurodytų vaidmenų paskirstymą veiklos funkcijoms organizacijoje ir, kai tinkama, už jos ribų (žr. 5.3 skirsnį „Rangovai, partneriai ir tiekėjai“).

2.3.2 Tikslas

Šio reikalavimo tikslas – užtikrinti, kad paraiškos teikėjas aiškiai pristatytų organizacijos struktūrą ir tai, kaip paskirstomos ir ilgainiui išlaikomos pareigos ir atsakomybės sritys pradedant nuo pagrindinių darbuotojų ir baigiant vyresniąja vadovybe. Tai būtina norint suprasti, kaip gerai taikant organizacijos saugos valdymo sistemą pavyksta kontroliuoti riziką. Paraiškos teikėjas turėtų parodyti, kaip paveda užduotis kompetentingiems darbuotojams, kaip užtikrina, kad tie darbuotojai aiškiai suvoktų savo pareigas ir atsakomybę, ir kaip darbuotojai atsiskaito už savo veiklos rezultatus.

2.3.3 Aiškinamosios pastabos

Gali būti skirtumų tarp saugos valdymo nuostatų suvokimo praktiniu lygmeniu ir valdymo procesų (pvz., rizikos vertinimo, stebėsenos), kuriais turi būti valdoma saugos valdymo sistema. Nustatant svarbias funkcijas saugos valdymo sistemoje (**2.3.1**) jos paskiriamos ne tik už saugos procesus atskaitingiems ar atsakingiems asmenims, kaip antai saugos valdytojai arba saugos specialistų grupei, bet aprėpiamos visos su užduočių vykdymu saugos srityje susijusios funkcijos, kaip antai vykdomasis personalas, neatsižvelgiant į einamas (vadovaujančiąsias ar nevadovaujančiąsias) pareigas organizacijoje (t. y. vyresnieji vadovai, tiesioginiai vadovai, kitas personalas / samdomieji darbuotojai / darbuotojai).

Į pareigas, atsakomybės ir atskaitomybės sritis ir įgaliojimus (**2.3.1**) reikėtų įtraukti keitimąsi su sauga susijusia informacija. Pavyzdžiui, kas atsako už mašinistams skirtų vėlyvų pranešimų apie pakeitimus paskelbimą (**taip pat žr. 4.4.1 ir 4.4.2**).

SVS turėtų atitikti BSB SVS srityje reikalavimus (**1.1.1 d**), o vyresnioji vadovybė turi užtikrinti, kad SVS juos atitiktų. Vyresnioji vadovybė gali pavesti kai kurias savo pareigas atitinkamiems darbuotojams. Ataskaitos apie veiklos rezultatus teikiamos laikantis valdymo apžvalgos reikalavimų (6.3), pagal kuriuos tam tikri darbuotojai turi teikti vyresniajai vadovybei ataskaitas apie saugos valdymo sistemos veiklos rezultatus.

Su sauga susijusi rizika (**2.3.1**) siejama ne tik su tiesioginio saugos valdymo užduotimis (t. y. saugai svarbiausiomis užduotimis, kurias atlieka darbuotojai kontroliuodami traukinio judėjimą arba nuo jo priklausantys, ir tai galėtų turėti poveikį asmenų sveikatai ir saugai, kaip numatyta traukinių eismo organizavimo ir valdymo TSS). Tai taip pat pasakytina apie su veikla nesusijusias užduotis, kurios turi įtakos saugai.

Pavedimas (**2.3.3**) reiškia aukštesnes pareigas einančio darbuotojo pareigos perleidimą žemesnes pareigas einančiam darbuotojui, paprastai siekiant paspartinti organizacijos reagavimo į kylančias problemas

veiksmus. Su sauga susijusias pareigas galima pavesti, t. y. perleisti žemesnes pareigas einančiam darbuotojui, atsižvelgiant į apibrėžtų pareigų taikymo sritį, jeigu toks pareigų pavedimas dokumentuotas. Atskaitomybės saugos srityje pavesti negalima. Tai asmens, kuris privalo atsiskaityti, jeigu kas nors nepadaryta, neveikia arba nepasiekia savo tikslo, pareiga įrodyti sėkmingą jo pareigų saugos srityje įvykdymą. Apie užduotis **(2.3.3)**, įskaitant su sauga susijusias užduotis, pranešama ir jos priimamos vykdant įprastą veiklos procesą, pagal kurį darbuotojams priskiriamos funkcijos, ir tai turi būti įmanoma patikrinti.

Funkcijų paskirstymą **(2.3.4)** galima įrodyti pateikus atitinkamą organizacinę schemą.

Vadovybė turėtų turėti pakankamai žinių ir suvokti žmogiškuosius ir organizacinius veiksnius siekdama užtikrinti, kad prireikus būtų pasitelkiami specialistai. Žmogiškųjų ir organizacinių veiksmų specialistų funkcijos, pareigos ir atskaitomybė turėtų būti apibrėžtos atsižvelgiant į užduotis, kurias reikia atlikti **(2.3.3)**.

Turėtų būti procesas, kuriuo užtikrinama, kad asmenys galėtų pranešti apie vos neįvykusias avarijas, riktus ir avarijas nebijodami pasekmių. Politikoje remiamos asmenų teisės ir pareigos kelti su sauga susijusias klausimus ir netoleruojamas joks priekabiavimas, bauginimas, kerštas ar diskriminacija už tokių klausimų iškėlimą. Teisingos kultūros sėkmę lemia pasitikėjimas ir atvirumas organizacijoje. Jie užtikrinami per ilgą laiką ir priklauso nuo vadovybės noro atlikti išsamią analizę, kai įvyksta riktų ir avarijų, ir prieš imantis veiksmų įsiklausyti ir viską išsiaiškinti. Diegiant teisingą kultūrą svarbu užtikrinti nuoseklų saugos problemų sprendimą.

2.3.4 Įrodymai

- *Organizacinė schema ir atitinkami paaiškinimai apie organizacijos struktūrą, svarbias su sauga susijusias atsakomybės sritis ir tai, kaip saugos valdymo sistema organizuota ir kaip ji dera su organizacijos kontekstu **(2.3.1, 2.3.4)**;*
- *kitos išsamios informacijos apie su sauga susijusias pareigas organizacijos struktūroje sąrašas **(2.3.1, 2.3.3)**;*
- *įrodymai, kad įdiegta ir palaikoma visų darbuotojų kompetencijos valdymo sistema, kurioje vertinama, kaip užduotys dera su paskirtomis pareigomis, kompetencija ir ištekliais **(2.3.2)**;*
- *įrodymai iš kompetencijos valdymo sistemos arba kitų procedūrų, kad organizacija užtikrina, jog darbuotojams būtų pranešta apie funkcijas ir pareigas, kad jie jas priimtų ir aiškiai suprastų ir būtų laikomi atskaitingais už jų vykdymą **(2.3.3)**;*
- *su veikla ir technine priežiūra susijusių pareigų aprašas, įskaitant reikalavimų, kurių turėtų atitinkamai laikytis personalas ir rangovai, apibrėžtį **(2.3.4)**;*
- *žmogiškųjų ir organizacinių veiksmų strategijoje turėtų būti nustatyti reikalavimai, kada ir kaip pasitelkiami žmogiškųjų ir organizacinių veiksmų ekspertai ir kokios jų pareigos ir atsakomybės sritys **(2.3.1) (taip pat žr. 4.6)**.*

2.3.5 Įrodymų pavyzdžiai

Organizacinė schema pateikiant papildomą aiškinamąjį tekstą, iš kurio vertintojas gali suprasti, kokia yra SVS struktūra ir kaip įvairios dalys susijusios tarpusavyje.

Procesas, kuriuo paaiškinama, kaip paskiriamos su sauga susijusios pareigos ir kokiais atvejais jas galima pavesti, pateikiant to proceso taikymo pavyzdžių.

Su sauga susijusias pareigas einančių darbuotojų, įskaitant tuos, kurie tiesiogiai nedalyvauja vykdant veiklą ir daro netiesioginį poveikį veiklos vykdymui (t. y. paskiria darbus, planuoja veiklą ir teikia darbuotojams su veikla susijusią informaciją, vykdo priežiūrą) pareiginių instrukcijų pavyzdžiai.

Nuoroda į kompetencijos valdymo sistemą (KVS) pateikiant informaciją apie jos struktūrą ir nuorodas, kur galima rasti išsamią informaciją.

Numatytas grįžtamosios informacijos procesas, naudojamas siekiant užtikrinti, kad informacija, kurią skleidžia organizacijos vadovybė, būtų aiškiai suprata.

Procedūra (-os), kurią (-ias) taikant nustatoma, kokios kompetencijos ir kokių išteklių reikia saugos užduotims ir pareigoms vykdyti visais lygmenimis.

Iš žmogiškųjų ir organizacinių veiksmų strategijos matyti, kaip žmogiškieji ir organizaciniai veiksniai integruojami į procesus ir projektus. Su žmogiškaisiais ir organizaciniais veiksniais susijusios žinios ir veikla atitinka organizacinio proceso ar projekto dydį. Procese ar projekto plane apibrėžtos žmogiškųjų veiksmų specialisto funkcijos ir pareigos, atskaitomybė ir pasitelkimo etapai.

2.3.6 *Papildoma medžiaga ir standartai*

- [Atskaitomybė ir pareigos saugos srityje](#) (SKYbrary)

2.3.7 *Priežiūros aspektai*

Vykdant priežiūrą svarbiausi klausimai, kuriuos reikia kelti, bus susiję su laipsniais. Klausimas, į kurį reikės atsakyti: „kiek tikroviškai pateikta informacija perteikia faktinę padėtį?“

Į daugelį šio skirsnio klausimų atsakoma nagrinėjant kompetencijos valdymo sistemos veikimą.

2.4 Konsultacijos su personalu ir kitomis šalimis

2.4.1 Reglamentavimo reikalavimas

2.4.1.	Kuriant, naudojant ir tobulinant saugos valdymo sistemą prireikus ir kai tinkama konsultuojamasi su darbuotojais, jų atstovais ir išorės suinteresuotosiomis šalimis dėl atitinkamų dalių, už kurias jie atsakingi, įskaitant veiklos procedūrų saugos aspektus.
2.4.2.	Organizacija sudaro sąlygas konsultuotis su darbuotojais, būtent numato darbuotojų dalyvavimo būdus ir priemones, registruoja darbuotojų nuomones ir teikia atsiliepimus dėl darbuotojų nuomonės.

2.4.2 Tikslas

Paraiškos teikėjas turėtų pateikti įrodymų, kad jo personalas (arba jo atstovai) ir išorės suinteresuotosios šalys aktyviai dalyvauja naudojant ir plėtojant saugos valdymo sistemą siekiant ilgainiui kontroliuoti riziką. Taip vertinančioji institucija taip pat galės suprasti, kokia yra organizacijos saugos kultūra ir kaip aktyviai dalyvauja trečiosios šalys valdant saugą tose srityse, kuriose rizika pasidalijama.

Organizacija pripažįsta, kad nė vienas asmuo neturi visos informacijos, kurios reikia siekiant tvariai valdyti saugą. Procesų ekspertai, saugos ekspertai, pagalbos tarnybos, pagrindiniai darbuotojai, vadovybė ir priežiūros pareigūnai, profesinės sąjungos, išorės rangovai turi saugai svarbių žinių ir informacijos, kuria jie naudojasi. Jiems reikia suteikti galimybę susitikti, padiskutuoti ir pasidalyti nuomonėmis siekiant kuo geriau susipažinti su darbo vietos realijomis. Ypatinę dėmesį reikia skirti tarnybų, departamentų ir organizacijų organizaciniais ryšiams. Reikėtų skatinti keitimąsi idėjomis ir informacija apie rizikos, avarijų ir riktų analizę ir tvarkymą.

Pasitikėjimu grindžiama aplinka skatina dalytis saugai svarbia informacija ir dalyvauti analizuojant pavojingas situacijas ir riktus. Be to, ankstyvame proceso etape vykdomojo personalo aktyviai prašoma išreikšti savo nuomonę atliekant rizikos vertinimą, projektuojant arba transformuojant techninius įrenginius ir rengiant naujas procedūras.

2.4.3 Aiškinamosios pastabos

Su tokiais išorės šalimis (**2.4.1**) galima konsultuotis su saugos sistema susijusiais klausimais. Pavyzdžiui, rangovai gali būti atsakingi už kai kurias su sauga susijusias užduotis, kaip antai traukinio parengimą arba infrastruktūros priežiūrą. Vertinant su traukinio parengimo procedūra arba infrastruktūros priežiūra susijusią riziką vadovaujantis gerąja patirtimi rekomenduojama į procesą įtraukti rangovus.

Išorės šalys – tai organizacijos, turinčios ryšį su paraiškos teikėju, kaip antai rangovai, partneriai, tiekėjai, atitinkamos vyriausybės agentūros, vietos valdžios institucijos ar pagalbos tarnybos.

Teigiamos saugos kultūros formavimąsi skatina kokybiškas svarbios informacijos pateikimas laiku asmenims, kurie turi ją gauti.

2.4.4 Įrodymai

- Paraiškos teikėjas turėtų pateikti išsamią informaciją apie konsultacijų su darbuotojais (arba jų atstovais) ir atitinkamomis išorės suinteresuotosiomis šalimis procesą, įskaitant informaciją apie tai, kaip remiantis tomis konsultacijomis atliekami saugos valdymo sistemos arba konkrečių veiklos procedūrų pakeitimai (**2.4.1, 2.4.2**).

- *Paraiškos teikėjas turėtų pateikti informaciją apie įdiegtą grįžtamosios informacijos sistemą, naudojamą, kai personalui reikia pranešti apie konsultacijų rezultatus (2.4.2).*

2.4.5 Įrodymų pavyzdžiai

Procesas ar procedūra, kurią taikant SVS kūrimo klausimais vyksta konsultacijos su personalu (ir tam tikrais atvejais jo atstovais) ir suinteresuotosiomis šalimis.

Konsultacinių susitikimų su darbuotojais (ir (arba) jų atstovais) protokolų pavyzdžiai nurodant konsultacijų rezultatus.

Pavyzdžiai, kaip valdant pakeitimus (t. y. taikant su veikla susijusią procedūrą, kai rengiamas dokumento projektas, dokumentas iš dalies keičiamas arba rengiamas naujas dokumentas) surenkamos personalo nuomonės ir pasiūlymai ir kaip jie tvarkomi.

Parengtas dokumentas (numatyta procedūra), iš kurio matyti, kaip vykdomasis personalas, kuris dirbs su nauja arba patobulinta technine sistema, dalyvauja darbe nuo pat pradžių (planuojant ir tobulinant) siekiant surinkti nuomones, pvz., apie žmogaus ir mašinos sąsają.

Esama procedūrų, kuriose nustatyta, kaip reikėtų vertinti žmogiškuosius ir organizacinius veiksnius, ir kaip organizacijos viduje reikėtų apie vertinimo rezultatus, susijusius su organizacijos veiklos tikslais ir organizaciniais procesais, pvz., projektais, riktų ir avarijų tyrimais, rizikos analize ir kita veikla saugos srityje, pranešti darbuotojams, rangovams, partneriams ir tiekėjams.

Organizacijoje turėtų būti aiškiai apibrėžti su sauga susiję lūkesčiai ir privalomi veiksmai. Organizacijos prioritetai nustatyti taip, kad nebūtų vienas kitam prieštaraujančių tikslų. Aprašytas veiklos planavimo, rizikos vertinimo ir kontrolės procesas, kuriuo užtikrinama, kad sauga nenukentėtų dėl kitų veiklos interesų, pvz., būtų taikomas konservatyvus sprendimų priėmimo procesas. Saugos tikslai susieti su saugos kultūra. Vadovybė prisiima aktyvų vaidmenį planuojant ir įgyvendinant reikiamus saugos kultūros pakeitimus.

2.4.6 Priežiūros aspektai

Vidaus ir išorės konsultacijos su atitinkamais darbuotojais ir jų dalyvavimas yra svarbus etapas siekiant užtikrinti, kad patyrę specialistai galėtų padaryti teigiamą poveikį organizacijos saugos valdymo sistemai.

Vykdant priežiūrą šioje srityje reikėtų sutelkti dėmesį į dokumentus apie tai, kaip konsultuojamasi su darbuotojais ir išorės šalimis ir kaip atsižvelgiama į jų pastabas, ir apie SVS pakeitimus, kurie buvo padaryti šioje srityje.

Dėmesį reikėtų sutelkti į tai, kaip pateikiama grįžtamoji informacija ir kaip iš jos pasimokoma.

Geresnė geležinkelių sistema
visuomenės labui

3 Planavimas

3.1 Rizikos šalinimo veiksmai

3.1.1 Reglamentavimo reikalavimas

3.1.1. Rizikos vertinimas

3.1.1.1. Organizacija:

- (a) nustato ir išanalizuoja visą veiklos (įskaitant žmogaus galimybes), organizacinę ir techninę riziką, svarbią atsižvelgiant į organizacijos vykdomos veiklos rūšį (**pobūdį**), apimtį ir vietą. Tokia rizika apima riziką, susijusią su žmogiškaisiais ir organizaciniais veiksniais, kaip antai darbo krūvis, darbo aplinka, nuovargis ar procedūrų tinkamumas, taip pat su kitų suinteresuotųjų šalių veikla (žr. 1 dalį „Organizacijos kontekstas“);
- (b) tinkamais rizikos vertinimo metodais įvertina a punkte nurodytų rūšių riziką;
- (c) parengia ir įdiegia saugos priemonės ir nustato susijusias pareigas (žr. 2.3 skirsnį „Pareigos, atsakomybės ir atskaitomybės sritys, įgaliojimai organizacijoje“);
- (d) sukuria saugos priemonių veiksmingumo stebėjimo sistemą (žr. 6.1 skirsnį „Stebėsena“);
- (e) pripažįsta poreikį prireikus bendradarbiauti su kitomis suinteresuotosiomis šalimis (pvz., geležinkelio įmonėmis, infrastruktūros valdytojais, gamintoju, techninės priežiūros teikėju, už techninę priežiūrą atsakingu subjektu, geležinkelio transporto priemonių valdytoju, paslaugų teikėju ir perkančiuoju subjektu) dėl bendros rizikos ir tinkamų saugos priemonių įdiegimo;
- (f) praneša apie riziką darbuotojams ir susijusioms išorės šalims (žr. 4.4 skirsnį „Informavimas ir komunikacija“).

3.1.1.2 Vertindama riziką, organizacija atsižvelgia į būtinumą nustatyti, užtikrinti ir išlaikyti saugią darbo aplinką, atitinkančią taikomų teisės aktų, visų pirma Tarybos direktyvos 89/391/EEB, reikalavimus.

3.1.2. Pakeitimų planavimas

3.1.2.1. Organizacija nustato galimą su sauga susijusią riziką ir tinkamas saugos priemones (žr. 3.1.1 „Rizikos vertinimas“) prieš įgyvendindama pakeitimą (žr. 5.4 „Pakeitimų valdymas“), laikydamasi Reglamente (ES) Nr. 402/2013 nustatytą rizikos valdymo procesą, taip pat atsižvelgdama į paties pakeitimų proceso saugai keliamą pavojų.

3.1.2 Tikslas

Šis reikalavimas susijęs su SVS esme ir jo tikslas – pasirūpinti tuo, kad paraiškos teikėjas parodytų, kaip jo sistemoje nustatoma ir kontroliuojama jam kylanti rizika. Taip pat reikalaujama, kad paraiškos teikėjas parodytų, kaip praktiškai panaudoja rizikos vertinimo rezultatus rizikos kontrolei patobulinti ir kaip ilgainiui tai patikrina. Svarbu turėti omenyje, kad šiuo reikalavimu nėra tiesiogiai valdoma dėl pokyčių kylanti rizika (tai kitas reikalavimas), bet jis su ja susijęs. Derėtų pažymėti, kad yra konkretus reikalavimas, kurį taikant siekiama spręsti rizikos vertinimo klausimus, susijusius su žmogaus galimybėmis, kaip antai darbo aplinkos kūrimu ir nuovargio rizikos valdymu.

Kaip ta informacija organizuojama ir pateikiama SVS, paraiškos teikėjas turi aprašyti paraiškoje ir turinys turėtų perteikti organizacijai kylančią riziką, atsižvelgiant į veiklos rūšį, mastą ir vykdymo vietą (žr. organizacijos kontekstą). Reikėtų atsižvelgti ir į riziką, už kurią atsako paraiškos teikėjas, ir už riziką, kylančią dėl trečiųjų šalių veiklos.

Norint užtikrinti gerą saugos valdymą, prioritetu laikomas bendras sutarimas visoje organizacijoje, kaip užkirsti kelią didelei rizikai. Jeigu scenarijus nėra dažnas, tai neturėtų reikšti, kad jį galima ignoruoti. Be to, siekiant užtikrinti pasirinkto rizikos vertinimo scenarijaus tikroviškumą, palyginti su tikrąja veikla, atliekant saugos analizę ir rizikos vertinimą dalyvauja ir saugos valdymo ekspertai, ir veiklą vykdančios operatoriaus. Apie tokių vertinimų rezultatus pranešama visiems saugos srityje dirbantiems dalyviams prieinamu ir suprantamu formatu. Siekdam užtikrinti bendrą sutarimą ir suvokimą, direktoriai ir vadovybė skatina diskutuoti apie pagrindinių rūšių riziką, kurią reikia valdyti. Be to, pagrindinių rūšių rizikos buvimas pabrėžiamas per visą sistemos gyvavimo ciklą.

3.1.3 Aiškinamosios pastabos

Vertinant paraišką paraiškos teikėjas turėtų parodyti, kaip laikosi Tarybos direktyvos 89/391/EEB ir su ja susijusių reglamentų. Atliekant tokį vertinimą dėmesys sutelkiamas į tai, kaip tie klausimai valdomi, o ne į pačius klausimus. Tokie klausimai, kaip nuovargis arba streso valdymas, taip pat fizinės ir psichologinės sveikatos patikrinimas, gali būti sprendžiami kaip teisiniai klausimai sveikatos ir saugos darbe srityje, bet jie susiję su kompetencijos valdymo sistema (pvz., rengiant mokymą po ilgo nedarbo laikotarpio) ir darbo užduočių paskyrimo (tam tikri darbai turėtų būti paskiriami darbuotojams tik jeigu įsitikinta, jog jie sugebės juos atlikti), kaip numatyta traukinių eismo organizavimo ir valdymo TSS.

Teisės akto teksto 3.1.1.1 punkto a papunktyje dėl infrastruktūros valdytojams taikomo reikalavimo vertinimo tikslais žodis „rūšis“ pakeičiamas žodžiu „pobūdis“.

Veikla **(3.1.1.1 a)** reiškia ir veiksmus, kuriuos paraiškos teikėjo vardu arba kartu su juo atlieka suinteresuotosios šalys (rangovai, tiekėjai ir kiti), ir turtą, naudojamą tiems veiksmams atlikti. Svarbiausia tai, kad paraiškos teikėjas turi įrodyti, kad taikomas patikimas rizikos vertinimo procesas ir aprėpiama visų svarbių tipų rizika. Kai tinkama ir pagrįsta, organizacija taip pat turi atsižvelgti į kai kurių tipų riziką (pvz., hidrogeologinę riziką, riziką prie pervažų, į traukinius metomus akmenis, pažeidėjus). Tačiau šie klausimai susiję su veiklos rizika (kadangi jie visi turi poveikį traukinių eksploatavimui) ir gali būti susiję ne tik su žmogaus galimybėmis.

Kitos suinteresuotosios šalys gali būti ir organizacijos, ir asmenys. Tos šalys gali būti išorės šalys geležinkelių sistemos atžvilgiu **(1.1.1 c)**.

Pakeitimas gali būti susijęs ar nesusijęs su sauga **(3.1.2.1)**. Bet kokių su sauga susijusių pakeitimų poveikį reikėtų įvertinti ir nustatyti tinkamas saugos priemones, kuriomis siekiama sumažinti susijusių riziką iki priimtino lygio. Įgyvendinant pakeitimų valdymo procesą taip pat gali kilti su sauga susijusi rizika, visų pirma, kai nusprendžiama atidėti pakeitimo įgyvendinimą, kai tai būtina siekiant iš dalies ar visiškai išvengti dar vienos saugos rizikos sukūrimo. Tačiau rizikos valdymas **(3.1.1.1)** susijęs ne tik su pakeitimų valdymu. Organizacija apskritai turėtų užtikrinti, kad su jos veikla susijusi saugos rizika būtų pakankamai valdoma. Taigi būtinybė nustatyti, valdyti ir kontroliuoti tokių rūšių saugos riziką taikant paraiškos teikėjo SVS susijusi ne tik su pakeitimų valdymu ir rizikos vertinimo BSB taikymu.

Rizikos vertinimo BSB taikomi visiems techniniams, veiklos ar organizaciniams pokyčiams (pastaruoju atveju – tiems, kurie turi veiklos arba techninės priežiūros pasekmių). Dėl kiekvieno su sauga susijusio pakeitimo paraiškos teikėjas (siūlytojas) turi pirma nuspręsti, ar jis reikšmingas (ar ne). Jeigu nuspręsta, kad pakeitimas reikšmingas, jis turi įrodyti, kad taikant BSB aprašytus principus su juo susijusi rizika yra priimtina ir kad susiję reikalavimai keičiamoje sistemoje įgyvendinami veiksmingai. Atliktą rizikos vertinimą vėliau vertina nepriklausomas vertintojas arba pripažinta įstaiga, kuri vėliau parengia ataskaitą dėl analizės priimtumo

arba ne. Atlikdamos priežiūros veiklą, NSI išnagrinėja tokias ataskaitas, bet negali ginčyti jų išvadų, nebent turėtų pagrindo manyti, kad rizikos vertinimo procesas buvo atliktas netinkamai. Kai pakeitimas susijęs su sauga, bet nėra reikšmingas, paraiškos teikėjas (siūlytojas) turi dokumentuoti savo sprendimą ir vis tiek turės atlikti pakeitimo rizikos vertinimą taikydamas SVS rizikos valdymo procesą. Tokiu atveju būtent paraiškos teikėjas turi pasirinkti tinkamus rizikos vertinimo metodus, kuriais įrodytų, kad jo įgyvendinamos rizikos kontrolės priemonės yra tinkamos siekiant suvaldyti susijusią riziką, kad ji būtų priimtino lygio. Derėtų pažymėti, kad BSB rizikos vertinimo srityje taikomi atsižvelgiant į pakeitimo reikšmingumą, bet organizacija galėtų priimti sprendimą taikyti BSB rizikos vertinimo srityje bet kuriuo atveju, pavyzdžiui, jeigu, jos nuomone, dėl komercinių ar visuomeninių priežasčių atlikus pakeitimą reikia atlikti nepriklausomą organizacijos nuveikto darbo įvertinimą.

BSB rizikos vertinimo srityje taikomi šeši kriterijai, kuriuos reikėtų apsvarstyti siekiant nustatyti reikšmingumą. Tie kriterijai yra tokie:

- **sutrikimo pasekmė:** patikimas blogiausio atvejo scenarijus, jeigu vertinama sistema sutriko, atsižvelgiant į saugos kliūčių buvimą už sistemos ribų;
- **naujovė, naudojama įgyvendinant pakeitimą:** tai susiję ir su inovacijomis geležinkelių sektoriuje, ir su naujais dalykais tik pakeitimą įgyvendinančioje organizacijoje;
- **pakeitimo sudėtingumas;**
- **stebėsena:** nesugebėjimas stebėti įgyvendinamą pakeitimą per visą sistemos gyvavimo ciklą ir imtis tinkamų priemonių;
- **grįžtamumas:** negalėjimas atkurti sistemos būklės iki pakeitimo ir
- **papildomumas:** pakeitimo reikšmingumo vertinimas atsižvelgiant į visus neseniai padarytus su sauga susijusius vertinamos sistemos pakeitimus ir pakeitimus, kurie buvo įvertinti kaip nereikšmingi.

Šie elementai turėtų būti naudojami siekiant įvertinti, kaip buvo priimti organizacijų sprendimai dėl reikšmingumo taikant BSB rizikos vertinimo srityje.

Nors BSB rizikos vertinimo srityje nustatytas rizikos valdymo procesas taikomas atliekant su sauga susijusius ir reikšmingus pakeitimus, tame reglamente įtvirtinto rizikos valdymo proceso principai yra įprasti rizikos valdymo srityje, tad gali būti taikomi visais kitais atvejais, kai reikia įvertinti riziką.

Nustatant saugai svarbiausias darbo užduotis ir procesus taikomas sistemingas požiūris ir analizuojant saugai svarbiausias darbo užduotis naudojami žmogiškųjų ir organizacinių veiksmų srities būdai, pvz., užduočių analizė, hierarchinė užduočių analizė (HTA), lentelės formos užduočių analizė (TTA). Atrenkant ir taikant tinkamus būdus reikėtų pasitelkti profesionalius žmogiškųjų ir organizacinių veiksmų ekspertus.

Rizikos vertinimo procese turėtų būti aprašyta, kaip dalyvauja žmogiškųjų ir organizacinių veiksmų specialistai, ir atitinkamos naudotojų ir kitų suinteresuotųjų šalių kompetencijos sritys. Tai, pavyzdžiui, galėtų būti aprašymas, kiek žmogiškųjų ir organizacinių veiksmų specialistai turėtų dalyvauti analizuojant riziką ir koks turėtų būti kompetencijos žmogiškųjų ir organizacinių veiksmų srityje lygis.

Aprašomi tinkami žmogiškųjų ir organizacinių veiksmų įtraukimo į rizikos vertinimą būdai, pvz., užduočių analizė, galimybės naudoti analizę, modeliavimas, žmogiškųjų veiksmų HAZOP, peteliškės pavidalo diagrama.

3.1.4 Įrodymai

- *Paraiškos teikėjas turėtų pateikti įrodymų, kad jo organizacijoje taikomas rizikos vertinimo procesas (įskaitant naudojamų būdų, dalyvaujančių darbuotojų ir atliekamo patvirtinimo ar patikrinimo aprašymą), aprėpiantis ir riziką, nustatytą atliekant reikšmingus pakeitimus taikant BSB rizikos vertinimo srityje (Komisijos įgyvendinimo reglamentas (ES) Nr. 402/2015), ir nereikšminga laikomą*

riziką, kurią vis dėlto reikėtų kontroliuoti, ir tas procesas aprėpia visų rūšių veiklos, organizacinę ir techninę riziką (3.1.1.1 a ir b);

- *įrodymai, kad atliekant rizikos vertinimus atsižvelgiama į riziką, susijusią su žmogiškųjų ir organizacinių veiksnių aspektais. Iš žmogiškųjų ir organizacinių veiksnių strategijos turėtų būti matyti, kaip ir kada žmogiškieji ir organizaciniai veiksniai tampa neatsiejama rizikos vertinimo proceso dalimi, ir tinkamų būdų ir ekspertinių žinių naudojimas (3.1.1.1 a);*
- *įrodymai, susiję su būdais prireikus rizikos vertinimo procese pakviesti dalyvauti trečiasis šalis, kartu nurodant, kaip valdoma trečiųjų šalių, turinčių poveikį geležinkelio įmonės ar infrastruktūros valdytojo veiklai, rizika (3.1.1.1 a, 3.1.1.1 e, 3.1.1.1 f);*
- *įrodymai, kad paraiškos teikėjas yra įdiegęs procesą rizikos kontrolės priemonėms kurti ir įgyvendinti, įskaitant informaciją apie tai, kas turi užtikrinti jų įgyvendinimą (3.1.1.1 c);*
- *paraiškos teikėjas turėtų nurodyti, kaip naudoja rizikos vertinimo rezultatus ir su jais susijusias kontrolės priemones ir apie jas praneša atitinkamam personalui (3.1.1.1 f);*
- *paraiškos teikėjas turėtų parodyti, kaip stebi savo rizikos kontrolės priemonių veiksmingumą, įskaitant informaciją apie tai, kaip prireikus atnaujinami procesai ir procedūros (3.1.1.1 d);*
- *teikdamas įrodymus paraiškos teikėjas turėtų nurodyti, kaip atsižvelgia į poreikį laikytis kitų taikytinų teisės aktų, kaip antai priimtų pagal Tarybos direktyvą 89/391/EEB (3.1.1.2);*
- *paraiškos teikėjas pateikia įrodymų, kad taikant pakeitimų valdymo procesą sistemingai vertinamas bet kokių pakeitimų poveikis. Tai reiškia, kad atliekamas rizikos vertinimas, įskaitant BSB rizikos vertinimo srityje naudojimą siekiant nustatyti riziką ir būtinas kontrolės priemones. Paraiškos teikėjas taip pat pateikia įrodymų, kad taikant pakeitimų valdymo procesą nustatytos kontrolės priemonės yra įgyvendintos (3.1.2.1).*

3.1.5 Įrodymų pavyzdžiai

Rizikos vertinimo procesas ar procedūra, prireikus, be kita ko, informacija apie tai, kaip ir kada naudojama trikties režimo ir poveikio analizė (FMEA), grėsmių ir techninių naudojimo reikalavimų tyrimas (HAZOP) ar kiti būdai siekiant padėti įgyvendinti rizikos kontrolės priemones.

Įrodymai, kaip antai grėsmių registras, kuriame matyti, kad organizacijoje įdiegtas sisteminio pavojų vertinimo procesas, kaip pirmasis rizikos valdymo etapas, naudojami stebėsenos rezultatai, skubiai atnaujinamas nustačius naujų rūšių riziką, pildoma svarbia informacija apie saugos priemones, kurių imamasi siekiant kontroliuoti riziką (pvz., techninė įranga, veiklos procedūros, personalo mokymas).

Proceso elementų apžvalga, nurodant, kaip rizikos vertinimo procese atsižvelgiama į žmogiškuosius veiksnius ir kaip ir kada dalyvauja būtinos trečiosios šalys.

Procedūra, kurią taikant apie rizikos vertinimo rezultatus pranešama personalui, prireikus pateikiant pavyzdžių.

Procedūra, kurią taikant laikomasi kitų svarbių ES teisės aktų, kaip antai Tarybos direktyvos 89/391/EEB, reikalavimų, kiek rizika susijusi su personalu (mirtis, laikinas ar nuolatinis nedarbingumas, vos neįvykusi avarija), gali būti įtraukta į sveikatos ir saugos darbe teisinę sistemą, bet kontrolės priemonės reikėtų įtraukti į veiklos taisykles arba jos turėtų jas papildyti.

Informacija apie procesą, kuriuo užtikrinama, kad kiekvienos kategorijos darbuotojams pavedamos su sauga susijusios užduotys būtų projektuojamos taip, kad:

- *atliekant su sauga susijusių užduotį, užduočių, kurias reikia atlikti, apimtis nebūtų pernelyg didelė;*
- *jeigu su sauga susijusios užduotys sujungiamos, organizacija galėtų įrodyti, kad išlaikomas saugos lygis;*
- *nebūtų prieštaravimų tarp su sauga susijusių užduočių vykdymo ir kitų darbuotojams pavedamų tikslų (atitinka 2.1.1 j).*

Yra žmogiškųjų ir organizacinių veiksmų strategija, susieta su rizikos vertinimo procesais. Iš jos matyti, kad rizikos analizės rezultatai yra naudojami ir kad saugos didinimo priemonės yra įgyvendintos ir vertinamos.

3.1.6 Papildoma medžiaga ir standartai

- [Agentūros vadovas dėl BSB rizikos vertinimo srityje taikymo](#)
- [Rizikos priimtino kriterijai, taikomi įvairiuose sektoriuose naudojamoms techninėms sistemoms ir veiklos procedūroms](#)
- [Gairės dėl Reglamento \(ES\) Nr. 2015/1136 dėl suderintų projektavimo tikslų \(BSB projektavimo tikslų srityje\) įgyvendinimo taikant BSB rizikos vertinimo srityje](#)
- ISO 31000:2009 Rizikos valdymas
- ISO 31010:2009 Rizikos valdymas. Rizikos vertinimo metodai

3.1.7 Priežiūros aspektai

Rizikos vertinimo procesas turėtų būti svarbiausias saugos valdymo sistemoje atliekant priežiūrą, tad rengiant pokalbius, tikrinant dokumentus ir procesus turėtų būti įmanoma išsiaiškinti, ar taip yra iš tikrųjų. Šiuo atveju itin svarbūs visi atliekant priežiūrą nustatyti faktai, kurie bus svarbūs ateityje pratęsiant bendrą saugos sertifikatą arba saugos leidimą. Be to, į visus faktus, nustatytus atliekant rizikos vertinimo procesą priežiūrą, reikėtų būtinai atsižvelgti rengiant NSI priežiūros strategiją.

Vėliau atliekant priežiūrą galima naudotis tokia informacija:

- grėsmių sąrašas;
- rizikos analizės rezultatai, tam tikrais atvejais įskaitant rizikos vertinimo įstaigos ar įstaigų ataskaitas;
- pagrindimas, susijęs su rizikos vertinimo metodų (pvz., FMECA, FTA, ETA, HAZOP) naudojimu, įskaitant informaciją apie tai, kaip nustatomi rizikos vertinimo kriterijai ir grėsmių sunkumas ir tikimybė;
- tam tikrais atvejais – pavojingų įvykių klasifikacija pagal dalyką, poveikį ar priežastis (pvz., preliminarus grėsmių sąrašas).

Darbuotojai, einantys su rizikos vertinimu susijusias pareigas, turėtų suvokti savo pareigas ir proceso svarbą ir būti kompetentingi veiksmingai tai daryti.

Ypač svarbu išnagrinėti įvairius rizikos vertinimo pavyzdžius, nes iš jų bus matyti, ar rizika tinkamai vertinama naudojant tinkamą metodiką. Vykdamas stebėseną vietoje turėtų būti patvirtinta, kad nustatytos kontrolės priemonės yra įgyvendintos.

3.2 Saugos tikslai ir planavimas

3.2.1 Reglamentavimo reikalavimas

3.2.1.	Organizacija, siekdama išlaikyti ir, kai praktiškai įmanoma, gerinti savo saugos veiksmingumą, atitinkamų lygmenų atitinkamoms funkcijoms nustato saugos tikslus.
3.2.2.	Saugos tikslai: <ul style="list-style-type: none">(a) yra suderinami su saugos politika ir organizacijos strateginiais tikslais (kai taikoma);(b) siejami su svarbiausia rizika, nuo kurios priklauso organizacijos saugos veiksmingumas;(c) yra išmatuojami;(d) nustatomi atsižvelgiant į taikomus teisinius ir kitus reikalavimus;(e) peržiūrimi, ar jie yra pasiekti, ir prireikus persvarstomi;(f) apie juos pranešama.
3.2.3.	Organizacija turi planą (-us), kuriame (-iuose) apibūdinama, kaip ji pasieks savo saugos tikslus.
3.2.4.	Organizacija apibūdina saugos tikslų siekimo stebėjimo strategiją ir planą (-us) (žr. skirsnį „Stebėsena“).

3.2.2 Tikslas

Užtikrinti, kad organizacija atitiktų teisės aktų reikalavimus ir kad apie nuolatinio saugos gerinimo koncepciją būtų informuotas personalas ir kad vadovybė ta koncepcija tikėtų.

Paraiškos teikėjas turi įrodyti, kad nustatyti prasmingi tikslai ir jų įgyvendinimo bei stebėsenos procesas, taikomas visą jų įgyvendinimo laikotarpį.

3.2.3 Aiškinamosios pastabos

Šiuo atveju veiklos rezultatai saugos srityje – tai organizacijos veiklos rezultatai, susiję su jos saugos tikslais ir saugos valdymo sistemos ir visų jos procesų ir procedūrų veiksmingumu.

Terminas „saugos tikslai“ gali reikšti ir skaičiais išreikštus saugos tikslus. Saugos tikslai skiriasi nuo valstybės narės lygmeniu nustatytų bendrųjų saugos tikslų (BST), bet kai kurios įmonės gali naudoti BST, kaip tikslus, kurių siekia, siekdamos išlaikyti arba pagerinti savo veiklos rezultatus saugos srityje.

Saugos tikslai susiję su rizika, nes rizika turi įtakos organizacijos veiklos rezultatams saugos srityje (t. y. numatomiems saugos valdymo sistemos naudojimo rezultatams ir atitinkamai sėkmingam tikslų įgyvendinimui). Saugos tikslai gali būti kiekybiniai ir gali būti įgyvendinami sumažinant įvykių skaičių išreiškiant tai absoliučiu skaičiumi ar procentais. Saugos tikslai gali būti ir kokybiniai, išreiškiami bendrąja prasme, pvz., „bus padidinta sauga pervažose“ arba „bus išlaikytas dabartinis saugos lygis“.

Taikant metodą „planuok, daryk, tikrink, veik“, tikslus reikėtų reguliariai peržiūrėti ir nustatant prioritetus reikėtų atsižvelgti į rizikos vertinimo ir ankstesnės stebėsenos ir avarijų ir riktų tyrimo rezultatus, siekiant išlaikyti ir, kai praktiškai įmanoma, gerinti veiklos rezultatus saugos srityje.

Veiklos rezultatų saugos srityje rodiklių nustatymas ir stebėsena siekiant padėti organizacijai priimti sprendimus dėl rizikos kontrolės ir dėl to, ar tais rodikliais prasminga vadovautis nustatant ir peržiūrint saugos tikslus.

3.2.4 Įrodymai

- Nustatyti SMART tikslai, atitinkantys bendresnius organizacijos veiklos poreikius (**3.2.1, 3.2.2 a, b ir c**);
- dokumentas, kuriame išvardyti teisės aktų reikalavimai ir nurodyta, kaip jų laikomasi (**3.2.2 d**);
- aprašymas, kaip šiuos tikslus galima pasiekti ir kaip apie juos informuojami atitinkami darbuotojai (**3.2.2 f ir 3.2.3**);
- įdiegtas stebėsenos procesas, atitinkantis BSB stebėsenos srityje (Reglamente (ES) Nr. 1078/2012) nustatytus reikalavimus ir susijęs su tikslais, siekiant užtikrinti, kad jie būtų nuolat tinkami ir kad organizacijai pavyksta įgyvendinti savo tikslus (**3.2.2 e ir 3.2.4**).

3.2.5 Įrodymų pavyzdžiai

Procesas, kurį taikant nustatomi saugos tikslai ir jų prioritetai, vykdoma jų stebėseną, ir paaiškinimas, kaip išvengiama konfliktų su kitais tikslais, o jeigu jų išvengti nepavyksta, kaip jie sprendžiami. Turėtų būti nurodomas lygis, kuriuo nustatomi tikslai, ir kaip jais prisidedama prie kitų tikslų kitais lygmenimis, jei tinkama. Taip pat reikėtų apimti sąsajas, laiką ir visus būtinus pagalbinius kokybinius ar kiekybinius duomenis.

Saugos tikslai ir jų įgyvendinimo planas, kartu aprašant procesą, kurio reikia laikytis, kai paaiškėja, kad saugos tikslų pasiekti nepavyks.

Procesas ar procedūra, kurią taikant stebėsenos veiklos rezultatai paverčiami saugos tikslais, planuojami jų įgyvendinimo veiksmai ir nustatomi tikslų pasiekimo rodikliai.

3.2.6 Priežiūros aspektai

Pagrindinis klausimas, į kurį reikia atsakyti vykdant priežiūrą, – kiek praktiškai įmanoma pasiekti nustatytus tikslus ir kas faktiškai bus tuo atveju, jeigu ims aiškėti, jog tikslų tikriausiai nepavyks pasiekti.

Kaip nustatomi ir peržiūrimi saugos tikslai, nurodant, kad tikslai pirmiausia susiję su pažeidžiama arba labai svarbia veikla (kontrolės priemonėmis) ir jų siekiant naudojamosi rezultatais ir veiklos rodikliais.

Kaip organizacija parodo, kad nuolat gerina rizikos kontrolę siekdama savo saugos tikslų.

Įvertinti, ar organizacija gali veiksmingai stebėti savo veiklos rezultatus saugos srityje ir atitinkamai naudoja BSB stebėsenos srityje siekdama įvertinti veiklos rezultatus pagal saugos tikslus ir susijusius veiklos rezultatų saugos srityje rodiklius.

Įvertinti tikslo (pvz., nustatyto prieš kelerius metus) pavyzdį ir pažiūrėti, ar ir kaip jį pavyksta atsekti nuo jo sukūrimo iki galutinio įgyvendinimo (arba momento, kai jo įgyvendinti nepavyko).

Geresnė geležinkelių sistema
visuomenės labui

4 Parama

4.1 Ištekiai

4.1.1 Reglamentavimo reikalavimas

4.1.1. Organizacija užtikrina išteklius, įskaitant kompetentingus darbuotojus ir veiksmingą tinkamą naudoti įrangą, būtinus norint sukurti, įgyvendinti, prižiūrėti ir nuolat tobulinti saugos valdymo sistemą.

4.1.2 Tikslas

Šio reikalavimo tikslas – užtikrinti, kad organizacijoje būtų įgyvendinti procesai, kuriais skiriama pakankamai išteklių, kaip antai techninė įranga ar sistemos arba kompetentingas personalas, kad taikant SVS rizika būtų kontroliuojama atsižvelgiant į nustatytus tikslus.

4.1.3 Aiškinamosios pastabos

Pakankamų išteklių skyrimas yra būtinoji sąlyga norint pasiekti tinkamą saugos lygį.

4.1.4 Įrodymai

- Informacija apie kompetencijos valdymo sistemą (KVS) arba, jeigu KVS nėra, įrodymai, kaip organizacija užtikrina, kad turėtų pakankamai kompetentingų darbuotojų **(4.1.1)**;
- informacija apie tai, kaip organizacija užtikrina, kad turėtų veiksmingą ir tinkamą naudoti įrangą ir galėtų vykdyti savo su paslaugomis susijusius įsipareigojimus ir išlaikyti veiksmingą saugos valdymo sistemą, kurioje kontroliuojama rizika **(4.1.1)**;
- informacija apie techninės priežiūros funkcijų organizavimą ir apie tai, kaip tai susiję su pakankamų išteklių skyrimu, kad organizacija galėtų vykdyti savo su paslaugomis susijusius įsipareigojimus **(4.1.1)**.

4.1.5 Įrodymų pavyzdžiai

Dokumentas, kuriame paaiškinama, kaip nustatomi apsirūpinimo darbuotojais reikalavimai, kad būtų veiksmingai taikoma SVS, kartu pateikiant išsamią informaciją apie taikytinas procedūras ar procesus, kurių aprašuose galima rasti papildomos informacijos.

Kompetencijos valdymo procedūra arba informacija apie procesą, kuriuo siekiama užtikrinti, kad organizacijoje būtų atitinkamas pareigas einančių kompetentingų darbuotojų, ir apie mokymo programas, jei tinkama **(taip pat žr. 4.2)**.

Dokumentas, kuriame aprašytas išteklių paskirstymo procesas veiklos poreikiams patenkinti, pateikiant nuorodas į patvirtinamuosius dokumentus.

Dokumentas, kuriame nurodomi ištekliai, skirti organizacijoje planuojamiems dideliems pokyčiams įgyvendinti (įskaitant darbuotojus ir reikiamos įrangos tiekimą).

4.1.6 *Priežiūros aspektai*

Patikrinti, ar kompetencijos sistema ir įrangos reikalavimai aiškiai susieti su rizikos vertinimo rezultatais.

Tikrindama KVS, nacionalinė saugos institucija turėtų patikrinti, ar organizacijoje esama tinkamus įgūdžius turinčių darbuotojų nustatymo ir išlaikymo priemonių, kad tie darbuotojai galėtų saugiai atlikti savo užduotis. Itin svarbu, kaip KVS atnaujinama.

Vertindami su šiuo reikalavimu susijusių techninės priežiūros veiklą, priežiūrą vykdančius asmenys turėtų siekti užtikrinti, kad tai veiklai pasitelkiant rangovus geležinkelio įmonė arba infrastruktūros valdytojas atliktų savo priežiūros funkciją ir užtikrintų, kad rangovai teiktų tinkamą saugų naudoti produktą.

Norint išsiaiškinti, ar pakanka žmogiškųjų išteklių, galima patikrinti, kiek tam tikrose SVS srityse laisvų darbo vietų.

Taip pat įvertinus, kaip naudojama įranga, pvz., kiek pristatoma atsarginių dalių, galima suprasti, kokia yra teikiamos įrangos kokybė ir atitinkamai nustatyti išteklių pakankamumą.

4.2 Kompetencija

4.2.1 Reglamentavimo reikalavimas

4.2.1.	Organizacijos kompetencijos valdymo sistema turi būti užtikrinama, kad darbuotojai, kurių funkcijos yra susijusios su sauga, būtų kompetentingi vykdyti su sauga susijusias užduotis, už kurias jie yra atsakingi (žr. 2.3 skirsnį „Pareigos, atsakomybės ir atskaitomybės sritys, įgaliojimai organizacijoje“), įskaitant bent šiuos dalykus: <ul style="list-style-type: none">(a) gebėjimų (įskaitant žinias, įgūdžius, netechninį elgesį ir požiūrį), kurių reikia su sauga susijusioms užduotims vykdyti, identifikavimą;(b) atrankos principus (būtinąjį išsilavinimo lygį, psichologinį tinkamumą ir fizinį pajėgumą);(c) pradinį mokymą, patirtį ir kvalifikaciją;(d) tęstinį mokymą ir periodinį turimų gebėjimų atnaujinimą;(e) periodinį kompetencijos vertinimą ir psichologinio tinkamumo bei fizinio pajėgumo tikrinimą siekiant užtikrinti, kad kvalifikacija ir įgūdžiai būtų išlaikomi ilgainiui;(f) konkretų mokymą, susijusį su atitinkamomis saugos valdymo sistemos dalimis, kad jie galėtų atlikti su sauga susijusias savo užduotis.
4.2.2.	Organizacija numato su sauga susijusias užduotis vykdančių darbuotojų mokymo programą, kaip nurodyta 4.2.1 punkto c, d ir f papunkčiuose, kuria užtikrinama, kad: <ul style="list-style-type: none">(a) teikiama mokymo programa atitiktų nustatytus darbuotojų kompetencijos reikalavimus ir individualius poreikius;(b) kai tinkama, vykdamas mokymą būtų užtikrinama, kad darbuotojai galėtų veikti visomis eksploataavimo sąlygomis (normaliomis, pablogėjusiomis ir avarinėmis);(c) mokymo trukmė ir kvalifikacijos kėlimo mokymo dažnumas būtų tinkami atsižvelgiant į mokymo tikslus;(d) visų darbuotojų mokymas būtų registruojamas (žr. 4.5.3 punktą „Dokumentuojamos informacijos valdymas“);(e) mokymo programa reguliariai peržiūrima ir audituojama (žr. 6.2 skirsnį „Vidaus auditas“) ir prireikus keičiama (žr. 5.4 skirsnį „Pakeitimų valdymas“).
4.2.3.	Nustatyta darbuotojų grąžinimo į darbą po avarijos / rikto ar po ilgo nebuvimo tvarka, įskaitant papildomą mokymą, jei nustatomas toks poreikis.

4.2.2 Tikslas

Šio reikalavimo tikslas – užtikrinti, kad organizacijoje būtų tinkamos struktūros ir ištekliai jai kylančiais rizikai kontroliuoti ir ji galėtų pasitelkti darbuotojus, kompetentingus atlikti saugos funkcijas, ypač tas, kurios dėl savo pobūdžio yra svarbiausios saugai. Kompetencijos valdymo sistema taip pat turi būti sudaromos sąlygos organizacijai ilgainiui išlaikyti personalo įgūdžius, žinias ir patirtį.

Kompetencija yra itin svarbi užtikrinant, kad veikla būtų vykdoma tinkamai. Kompetentingi turi būti ir pagrindiniai darbuotojai (įskaitant rangovus, konsultantus ir su sauga susijusių paslaugų teikėjus), ir vadovybė. Apie vadovybės kompetencijos reikalavimus neretai pamirštama, tačiau vadovai priima svarbius sprendimus, kurie gali turėti esminį ir labai įvairų poveikį sveikatai ir saugai. Tai turėtų apimti visų darbuotojų mokymo nuostatas laikantis privalomų saugos standartų, kad būtų išlaikyta kompetencija, neatsižvelgiant į aplinkybes, įskaitant tokius klausimus, kaip darbuotojų buvimas, ir kad būtų stebimi kompetencijos lygiai pagal privalomus standartus.

Atsižvelgiant į tai, sauga laikoma neatsiejama profesinio elgesio ir profesionalumo dalimi, o ne „papildomu aspektu“, kurį reikia pridėti prie profesinių įgūdžių. Be to, nuo pagrindinių darbuotojų ir jų viršininkų kompetencijos labai priklauso ir organizacijos gebėjimas tikruoju laiku šalinti nenumatytus įvykius. Tokius gebėjimus galima ugdyti, pavyzdžiui, naudojant modeliavimo priemones ir reguliariai rengiant darbuotojų mokymą pagal sudėtingus scenarijus.

4.2.3 Aiškinamosios pastabos

Mokymo programa **(4.2.2)** gali rūpintis mokymo centras, kuris yra trečioji šalis. Tokiu atveju organizacija turėtų užtikrinti, kad mokymo centras būtų kompetentingas teikti atitinkamas paslaugas, nes jis yra sertifikuotas ar pripažintas pagal nacionalinę ar Europos sistemą, arba tiesiogiai stebėdama mokymo veiklą ir jos rezultatus. Mokymo centrai gali tenkinti visus organizacijos mokymo poreikius arba tik kai kuriuos iš jų pagal savo kompetenciją įvairiose srityse. Jeigu mokymo paslaugas organizacijai teikia mokymo centras, kuris yra trečioji šalis, organizacija privalo patikrinti, kad mokymas apimtų visus būtinus elementus ir, jeigu jis jų neapima, prireikus turėtų papildyti tokį išorės mokymą vidaus mokymu.

Nuostatos **(4.2.1 a)** reiškia tai, kaip žmonės reaguoja į tam tikras situacijas ir kaip jie apskritai elgiasi (pvz., yra iniciatyvūs, sugeba sutarti su kitais). Tai labai svarbu nustatant ryšius su SVS veikimu.

Turėtų būti taikomas sistemingas požiūris siekiant užtikrinti, kad atitinkamais atvejais būtų galima pasitelkti kompetentingus žmogiškųjų ir organizacinių veiksmų specialistus remiantis poreikių analize arba pagal poreikį.

Kompetentingus žmogiškųjų ir organizacinių veiksmų specialistus, pavyzdžiui, reikėtų pasitelkti su naujais ar pakeistais techniniais projektais susijusiuose projektuose, atliekant avarijų analizę, kad jie įvertintų netechninius aspektus arba žmogaus galimybių klausimus.

4.2.4 Įrodymai

- *Paraiškos teikėjas turėtų pateikti informaciją apie savo kompetencijos valdymo sistemą ir apie tai, kaip ji veikia sprendžiant klausimus pagal nustatytus reikalavimus **(4.2.1, 4.2.2 a–e)**;*
- *pateikiant įrodymus reikia įtraukti informaciją apie personalui parengtas mokymo programas (prireikus, be kita ko, informaciją apie organizacijos reikalavimus dėl mokytojų kompetencijos) ir apie tai, kaip jos atnaujinamos ir peržiūrimos (prireikus, be kita ko, informaciją apie patarėjo saugos klausimais pareigas pagal RID) **(4.2.2 a–e)**;*
- *pateikiant įrodymus reikia įtraukti nuostatas dėl to, kaip darbuotojai grįžta į darbą po avarijų ir riktų arba ilgo nedarbingumo laikotarpio, įskaitant informaciją apie tai, kaip nustatomi papildomi mokymo poreikiai **(4.2.3)**;*
- *jeigu paraiškos teikėjas pasitelkia pripažintą mokymo centrą, sertifikuotą pagal ES reglamentus, pateikus atitinkamo sertifikato kopiją daroma prielaida, kad centras atitinka pirmiau nurodytus elementus, kiek jie įtraukti į tą sertifikavimo procesą **(4.2.1 a, c–f, 4.2.2)**;*
- *paraiškos teikėjas turėtų nurodyti, kaip jis užtikrina, kad atliekant tas pačias užduotis tarp jo darbuotojų ir rangovų, tiekėjų ir konsultantų, kuriuos jis samdo, darbuotojų kompetencijos nebūtų jokio skirtumo **(4.2.1 a–f)**;*
- *paraiškos teikėjas turėtų nurodyti, kaip vertinami poreikiai pasitelkti kompetentingus žmogiškųjų ir organizacinių veiksmų specialistus, kaip nustatoma, kurias pareigas einant ir kokiuose procesuose reikia kompetentingų žmogiškųjų ir organizacinių veiksmų specialistų ir koks turi būti jų kompetencijos lygis. Turimi žmogiškųjų veiksmų specialistų išteklių (pvz., formalioji kvalifikacija žmogiškųjų veiksmų srityje, t. y. akademinio išsilavinimo diplomas, vidaus (išorės) lygmeniu*

pripažinta kompetencija ir patirtis) pritaikyti ir proporcingi įmonės brandai ir sudėtingumui (4.2.1 a–f).

- *Paraiškos teikėjas turėtų pateikti informaciją apie tai, kaip personalui suteikiami įgaliojimai atlikti pagrindines funkcijas, įskaitant nuolatinį personalo kompetencijos valdymą (4.2.1 a–f, 4.2.2 d).*

4.2.5 Įrodymų pavyzdžiai

Kompetencijos valdymo sistema, pateikiant paaiškinimą, kaip ilgainiui ji veikia, be kita ko, tam tikrais atvejais – nepagrindinių darbuotojų atžvilgiu, ir darant nuorodas į pagalbinius dokumentus, įskaitant įvairias mokymo programas ir tai, kaip valdomi mokymo centrai subrangovai.

Pateikiami sutarčių su bet kokiais sertifikuotais mokymo centrais sąlygos (įskaitant techninę užduotį) ir sertifikavimo įrodymai.

Darbuotojų grupių mokymo programų pavyzdžiai.

Kvalifikacijos, įskaitant psichologinius ar fizinius reikalavimus, laikomus būtinais norint eiti tam tikras su sauga susijusias pareigas.

Avarijų ir riktų tyrimo procedūra, kiek ji susijusi su mokymo programų keitimo veiksmiais, atsižvelgiant į avarijas ir riktus, anksčiau vykdytą priežiūrą ir kt.

Procedūra ar procesas, kuriuo siekiama užtikrinti, kad darbuotojams būtų rengiami su konkrečia tema susiję ir žinių atnaujinimo kursai dėl tokių dalykų:

- *numatomų pakeitimų, turinčių poveikį vidaus tvarkai, infrastruktūrai, organizacinei struktūrai ir kt.;*
- *atnaujintų anksčiau paskirtų užduočių (pvz., susijusių su traukinio mašinistais, naujais maršrutais, naujais lokomotyvų tipais, naujų tipų paslaugomis).*

Procesas, kuriuo užtikrinama, kad:

- *būtų palaikoma kompetencija užtikrinant pakankamą praktiką atitinkamoje srityje (pvz., traukinio mašinistų rengimo, veiklos sąlygų išmanymo, traukinių kategorijų, traukos riedmenų, linijų ir stočių) ir (arba) numatant mokymą konkrečiomis temomis, visų pirma po ilgo nedarbingumo laikotarpio (pvz., dėl ligos) arba avarijos (rikto);*
- *būtų imamasi būtinų veiksmų, jeigu nustatoma, kad nesilaikoma reikalavimų arba netinkamai elgiamasi, pvz., nušalinant tam tikrą asmenį nuo pareigų arba nutraukiant įrangos eksploatavimą tam tikram laikui, nustatant apribojimus, susijusius su pripažintais įgūdžiais, jeigu išaiškėjo reikalavimų nesilaikymo atvejų, rengiant mokymą konkrečiomis temomis ir kt.;*
- *būtų įgyvendinamos tinkamos priemonės, susijusios su darbuotojais po avarijų ir riktų (pvz., kai traukinio mašinistai nepastebi signalo, kai įvyksta avarija, dėl kurios nukentėjo žmonės, ir kt.). Pavyzdžiui, organizacija užtikrina, kad traukinio mašinistas galėtų vėl pradėti dirbti arba būtų pakeistas kitu, kuris yra kompetentingas teikti paslaugą;*
- *būtų dalijamasi informacija apie ankstesnę patirtį, susijusią su sunkiomis avarijomis arba kitais svarbiais įvykiais, visų pirma, kai nustatoma naujų tipų rizika ir ją reikia valdyti veiklos lygmeniu;*
- *kompetencijos valdymo sistemos stebėsenos procesas, įskaitant tai, kaip matuojamas jos veiksmingumas.*

Procesas, kuriuo užtikrinama, kad būtų nustatytos tinkamos žmogiškųjų ir organizacinių veiksmų kompetencijos sritys ir kad būtų taikomas sistemingas požiūris siekiant užtikrinti, kad žmogiškiems ir organizaciniams veiksniams būtų skiriama pakankamai laiko ir kitų išteklių.

Saugos kultūros kompetencija grindžiama poreikių analize. Vertinami saugos kultūros kompetencijos poreikiai, pateikiama strategija, kuria siekiama užtikrinti tinkamas kompetencijos sritis ir išteklius. Įrodoma, kad vadovybė skatina įgyti esminių žinių apie saugos kultūrą ir pabrėžia jos svarbą.

4.2.6 Papildoma medžiaga ir standartai

- ISO 10015:1999, Kokybės valdymo gairės dėl mokymo
- ISO 10018, Kokybės valdymas. Gairės dėl žmonių ir kompetencijos

4.2.7 Priežiūros aspektai

Kaip rizikos vertinimo rezultatai susiję su KVS peržiūra.

Vertinant kompetencijos valdymo sistemą svarbu nepamiršti, kad esama kompetencijos reikalavimų, ne tik susijusių su organizacijos darbuotojais, bet taip pat turinčių poveikį rangovams ir kitiems.

Reikėtų patikrinti KVS ir įvertinti, ar ji aktuali ir ar pagal ją vykdoma mokymo veikla patenkinami dabartiniai organizacijos poreikiai.

Organizacijoje turėtų būti tam tikrų priemonių, kuriomis būtų užtikrinama, kad veiklą vykdančys pagal sutartis dirbantys darbuotojai būtų kompetentingi ją vykdyti. Tai ypač svarbu, jeigu tai susiję su rangovais, kurie rūpinasi tik darbininkų samdymu, kai kompetencija galbūt tikrinama mažiau uoliai.

Kompetencijos lygis, kurio reikalaujama panašiai veiklai vykdyti iš tiesiogiai organizacijos pasamdytų darbuotojų ir iš rangovų, turėtų būti vienodas.

Įgyvendinta sistema, kuria užtikrinama, kad būtų nustatytos su sauga susijusios užduotys ir pareigos, įskaitant saugai svarbiausias užduotis.

Įgyvendinta patikima ir veiksminga kompetencijos valdymo sistema, taip pat nustatytos reikiamos žinios ir įgūdžiai, mokymas, techninė priežiūra ir išteklių kompetencijai ugdyti, samdymo, mokymo, vertinimo, kompetencijos stebėsenos ir dokumentavimo procesai, nurodant, kaip visa tai padeda pasiekti ir išlaikyti kompetencijos lygį.

Ypatingas dėmesys žmogiškiesiems veiksniams: kaip vertinamas fizinis ir psichologinis tinkamumas (pvz., traukinio mašinistų ir kitų saugai svarbiausias užduotis atliekančių darbuotojų).

4.3 Informuotumas

4.3.1 Reglamentavimo reikalavimas

4.3.1. Vyresnieji vadovai užtikrina, kad jie ir jų darbuotojai, kurių funkcijos yra susijusios su sauga, žinotų savo veiksmų aktualumą, svarbą ir pasekmes ir kaip jie padeda teisingai taikyti saugos valdymo sistemą ir užtikrinti jos veiksmingumą, įskaitant saugos tikslų pasiekimą (žr. skirsnį „Saugos tikslai ir planavimas“).

4.3.2 Tikslas

Informuotumas reiškia, kad darbuotojams žinoma apie organizacijos saugos politiką ir kaip jie padeda užtikrinti saugą organizacijoje, apie grėsmes ir riziką, kurie turi būti jiems žinomi, ir apie avarijų ir riktų tyrimo rezultatus. Tai apima darbuotojų informavimą apie pasekmes jiems patiems ir organizacijoms, jeigu jie neprisidėtų prie SVS įgyvendinimo. Šio reikalavimo tikslas – spręsti su organizacijos saugos kultūra susijusius klausimus. Organizacijos darbotvarkę ir veiklos kryptį turėtų nustatyti ir sprendimus, kaip vykdyti veiklą, priimti vyresnioji vadovybė. Organizacijoje veiklą vykdančias personalas veikia pagal vadovybės nurodymus. Paraiškos teikėjas turi parodyti, kaip taikydamas savo procesus ir procedūras sprendžia tokius klausimus.

4.3.3 Įrodymai

- Paraiškos teikėjas turėtų nurodyti, kur jo žmogiškųjų išteklių ar kituose procesuose perteikiamas svarbus vaidmuo, kurį atlieka darbuotojai įgyvendindami organizacijos tikslus, kaip jį siekiama pamatuoti ir kokių veiksmų imamasi siekiant jį išlaikyti ir sustiprinti **(4.3.1)(taip pat žr. 2.3)**;
- informacija apie kompetencijos valdymo sistemos veikimą **(4.3.1)**.

4.3.4 Įrodymų pavyzdžiai

Saugos politikos arba kito dokumento dalis apie organizacijos vadovų įsipareigojimą skatinti organizacijos saugos kultūrą siekiant užtikrinti rizikos kontrolę taikant valdymo sistemą, ir iš to dokumento taip pat matyti, kokį vaidmenį atlieka visi darbuotojai skatindami saugos politiką savo veiksmais ir įgyvendindami nustatytus saugos tikslus. Pateikiamos nuorodos į konkrečias procedūras, kuriomis siekiama skleisti tas idėjas visoje organizacijoje.

Tokiame dokumente taip pat nurodoma, kaip organizacija informuoja apie savo požiūrį į saugos kultūrą savo rangovus, partnerius ir tiekėjus.

Kalbant apie pačią politiką, vyresniosios vadovybės teikiama informacija apie tikslus siekiant paskatinti visus darbuotojus padėti juos įgyvendinti arba pasveikinti visus pagerėjus rezultatams.

Informacija, iš kurios matyti, kad vidurinės grandies vadovybė ir vykdomasis personalas padeda įgyvendinti saugos iniciatyvas atliekant pagrindines darbo funkcijas (rengiami praktiniai seminarai, forumai, saugos dienos, mokymo programos, skirtos darbuotojams informuoti apie jų vaidmenį SVS, ir kt.).

Komunikacijos kanalų ir naudojamų kanalų aprašymas.

4.3.5 Priežiūros aspektai

Kalbantis šia tema su darbuotojais, svarbu išsiaiškinti, kaip žmonės suvokia jiems priskirtas funkcijas ir pareigas. Iš to bus matyti, ar organizacija sugeba suvokti, kaip svarbu užtikrinti veiksmingą organizacinę kultūrą arba informuoti darbuotojus apie saugos užtikrinimą taikant SVS.

Atliekant priežiūrą svarbu užduoti klausimus, nuo ko organizacija pradėjo kurti dabartinę saugos kultūrą ir kokie veiksmai įgyvendinami siekiant ją tobulinti ir plėtoti.

Patikrinti, kaip vykdoma sveikatos ir saugos funkcijų (tikslų), rizikos suvokimo, pranešimų apie su kultūra susijusius trūkumus, klaidas, pažeidimus ir kitas neatitiktis pateikimo stebėseną.

4.4 Informavimas ir komunikacija

4.4.1 Reglamentavimo reikalavimas

4.4.1.	Organizacija nustato tinkamus ryšio kanalus, siekdama užtikrinti, kad įvairiais organizacijos lygmenimis su sauga susijusia informacija būtų keičiamasi tarpusavyje ir su suinteresuotosiomis šalimis, įskaitant rangovus, partnerius ir tiekėjus.
4.4.2.	Siekdama užtikrinti, kad su sauga susijusi informacija pasiektų sprendimų priėmėjus, organizacija valdo su sauga susijusios informacijos identifikavimą, priėmimą, apdorojimą, generavimą ir skleidimą.
4.4.3.	Organizacija užtikrina, kad su sauga susijusi informacija būtų: <ul style="list-style-type: none">(a) aktuali, išsami ir suprantama numatytiems naudotojams;(b) galiojanti;(c) tiksli;(d) nuosekli;(e) valdoma (žr. punktą „Dokumentuojamos informacijos valdymas“);(f) pranešama iš anksto;(g) gaunama ir suprantama.

4.4.2 Tikslas

Jeigu laikomasi šių reikalavimų, tai įrodo, kad paraiškos teikėjas savo paraiškoje yra nurodęs, jog turi tinkamų įvairių lygių priemonių su sauga susijusiai informacijai nustatyti ir skleisti reikiamu laiku ir reikiamiems adresatams. Tai įrodo, kad vertinamas visas kontekstas siekiant užtikrinti, jog taikomos rizikos kontrolės priemonės ir toliau bus aktualios ir bus galima nustatyti naujas grėsmes bei galimybes, susijusias su išorės įtakos veiksniais (politiniais, socialiniais, aplinkos, technologiniais, ekonominiais ir teisiniais). Tai įrodo, kad paraiškos teikėjas sugeba užtikrinti, jog informacija organizacijoje pasiektų tinkamus darbuotojus (ypač saugai svarbiausius darbuotojus), kurie turi į ją reaguoti. Tai apima ir tai, kaip svarbi su sauga susijusi informacija teikiama kitoms suinteresuotosioms šalims, su kuriomis sąveikaujama.

4.4.3 Aiškinamosios pastabos

Organizacija nurodo, kokio tipo su sauga susijusią informaciją reikia skleisti, kaip ji skleidžiama (**taip pat žr. 4.5**), kam ir kokiomis sąlygomis tokia sklaida pradedama ir tvarkoma (**4.4.1**). Su sauga susijusia informacija keičiamasi tarp užduotis atliekančių darbuotojų organizacijos viduje, su (sub)rangovais, partneriais ar tiekėjais, tarp geležinkelio įmonių ir infrastruktūros valdytojų ir, jei aktualu, tarp infrastruktūros valdytojų.

Galima paminėti įvairių tipų informaciją:

- **SVS dokumentai (taip pat žr. 4.5);**
- *nekintanti informacija, kurią reikia gauti iš infrastruktūros valdytojo siekiant projektuoti geležinkelio veiklą, kaip antai eksploatavimo taisyklės ir geležinkelio infrastruktūros ypatybės (pvz., vėžės plotis, traukinio ilgis, nuolydžiai ir ašies apkrova);*
- *informacija, kurios reikia planuojant geležinkelio veiklą, kaip antai stoties tarnybiniai tvarkaraščiai, maršrutų sąrašai, laikini greičio apribojimai, geležinkelio infrastruktūros pokyčiai, vykdomi kelio darbai, geležinkelio vėžių apribojimai, traukiniai, kuriuos reikia nukreipti kitu maršrutu nei planuota,*

linijos ruožai, kuriuose eismas vyksta tik viename kelyje, traukinių eismo prognozė (įskaitant bet kokius traukinių maršrutų ir (arba) priemiestinių paslaugų pokyčius);

- *informacija apie traukinių eismo valdymą (tarp geležinkelio įmonių ir infrastruktūros valdytojų ir, jei aktualu, tarp infrastruktūros valdytojų), įskaitant kompetentingų darbuotojų, į kuriuos galima kreiptis pablogėjus eksploataavimo sąlygoms arba kilus avarinėms situacijoms (**taip pat žr. 5.5**), nustatymą kiekvienoje organizacijoje darbo ir nedarbo metu.*

Pagrindiniai su informacijos mainais susiję reikalavimai **(4.4.2)** nustatyti traukinių eismo organizavimo ir valdymo TSS (tarp geležinkelio įmonės ir infrastruktūros valdytojo), reglamente dėl už priežiūrą atsakingų subjektų (tarp geležinkelio įmonės ir už priežiūrą atsakingo subjekto), BSB saugos valdymo sistemos reikalavimų srityje (tarp geležinkelio įmonės (infrastruktūros valdytojo) ir valdžios institucijų (agentūros, NSI)).

Įgyvendinamos priemonės, kuriomis su atitinkamomis šalimis keičiamasi informacija apie riziką, kuri kyla saugai dėl techninių sistemų defektų, statybos reikalavimų nesilaikymo ar triklių, įskaitant struktūrinius posistemius ir informaciją apie visus taisomuosius veiksmus, kurių imamasi, pavyzdžiui, pagal SAIT (saugos perspėjimų informacijos priemonė) susitarimą, kurį agentūra sudarė su geležinkelių sektoriumi. Naudojant SAIT įgyvendinama Geležinkelių saugos direktyvoje (4 straipsnio 5 dalis) nustatyta prievolė ir BSB stebėsenos srityje (4 straipsnis) ir Už priežiūrą atsakingų subjektų reglamente (5 straipsnio 5 dalis) įtvirtintas reikalavimas keistis tokia informacija.

Sąvoka „galiojantis“ šiuo atveju **(4.4.3 b)** reiškia aktualus.

Sąvoka „nuoseklus“ šiuo atveju **(4.4.3 d)** reiškia neprieštarinę informaciją, jeigu ji gaunama iš skirtingų šaltinių.

Sąvoka „suprantamas“ šiuo atveju **(4.4.3 g)** reiškia, kad paraiškos teikėjas įrodo, jog yra įgyvendinęs priemones siekdamas užtikrinti, kad asmenys, kuriems skirta saugai svarbiausia informacija, ją suprato. Tai galima užtikrinti rengiant ad hoc mokymą, susirinkimuose arba saugai svarbiausiuose pranešimuose pateikiant klausimus, kuriais patikrinamas supratimas, parengiant protokolus, kuriuose reikia pakartoti svarbią informaciją, pvz., tarp signalininko ir mašinisto, siekiant įsitikinti, kad ta informacija tinkamai suprasta, arba bet kokiomis kitomis šį reikalavimą atitinkančiomis priemonėmis.

4.4.4 Įrodymai

- *Paraiškos teikėjas nurodo įvairius komunikacijos kanalus organizacijoje ir jų tikslą **(4.4.1)**;*
- *paraiškos teikėjas turi pateikti įrodymų, pavyzdžiui, susijusių su bet kokia vidaus saugos perspėjimų sistema, bet kokia sistema, kurioje darbuotojams teikiama svarbi, bet įprasta informacija, ir bet kokia sistema, kurioje darbuotojams teikiama svarbi, bet ad hoc informacija **(4.4.2)**;*
- *paraiškos teikėjas nurodo, kaip įsitikina, kad paskelbtą informaciją gavo tie, kam ji skirta (ypač saugai svarbiausias pareigas einantys darbuotojai), ir kad jie ją suprato **(4.4.3)**.*

4.4.5 Įrodymų pavyzdžiai

Konkretus paaiškinimas, kaip vyksta komunikacija pagal principą „iš apačios į viršų“ ir „iš viršaus į apačią“, susijusi su įvairių tipų ir lygių informacija, įskaitant nuorodas į konkrečias saugos perspėjimų ir įprastos komunikacijos procedūras.

Paaiškiniame nurodoma, kokių su įvairių tipų komunikacija susijusių veiksmų imamasi siekiant užtikrinti, kad informaciją gautų darbuotojai, kuriems ji skirta, ir kad tie darbuotojai suprastų, apie ką jiems pranešama, pvz., saugai svarbiausią informaciją.

Procesas ar procedūra, kuria užtikrinama, kad kiekvienam su sauga susijusias užduotis atliekančiam darbuotojui būtų laiku pateikti aktualios redakcijos dokumentai.

Procesas ar procedūra, kuria patvirtinamas su sauga susijusių dokumentų įteikimas.

Procesas ar procedūra, kuria užtikrinama, kad išorės šalis, kaip antai infrastruktūros valdytojai (-ams), (kitoms) geležinkelio įmonėms, valdžios institucijoms ir kt., būtų pateikti duomenys apie kontaktinį asmenį, kuris galėtų su jomis bendrauti (pvz., moka kalbą) ir turėtų prieigą prie tinkamo lygmens informacijos.

Informuotumas apie blankų rinkinį (žr. traukinių eismo organizavimo ir valdymo TSS) su komunikacijos protokolais ar priemonėmis, kuriomis galima aiškiai ir sparčiai keisti dokumentuojama informacija (popierinėmis arba elektroninėmis priemonėmis, pvz., naudojant įrašymo prietaisus), turinčia poveikį veiklai, ypač traukinių eismui pablogėjusiomis sąlygomis.

Saugos perspėjimai, kuriais keičiamasi organizacijoje arba su kitomis suinteresuotosiomis šalimis. Keli tipiniai pavyzdžiai:

- *geležinkelio įmonė teikia infrastruktūros valdytojui informaciją apie bet koki nepatogumą, kuris gali turėti poveikį traukinių eismui (riedmenų gedimus, pvz., įkaitusias ašidėžes), kad infrastruktūros valdytojas galėtų imtis rizikos kontrolės priemonių, kaip antai blokuoti eismą gretimame kelyje.*
- *Infrastruktūros valdytojas teikia informaciją apie infrastruktūros trūkumus ir su jais susijusias laikinas saugos priemones, pvz., greičio sumažinimą visose geležinkelio įmonėse, vykdančiose veiklą atitinkamoje vietoje.*

Darbuotojų, kuriems pavedama valdyti sąsajas, atveju: įrodymai, kam siunčiamas saugos perspėjimas, priklausomai nuo veiklos vietos (pvz., jų yra maršruto vadove).

Procesas ar procedūra, kurią taikant skleidžiama informacija apie organizacijos organizacinės struktūros pakeitimus, mikrolygmeniu ir makrolygmeniu.

Darbuotojams, atliekantiems su sauga susijusias užduotis, teikiamų nurodymų kopijos, nurodant tinklui (-ams) svarbias eksploataavimo taisykles, kurios turi būti:

- *išsamios: visos su geležinkelio įmonės veiklai svarbiomis saugos užduotimis susijusios taisyklės ir reikalavimai yra nustatyti ir išdėstyti atitinkamuose dokumentuose;*
- *tikslios: kiekviena taisyklė ir reikalavimas išdėstytas teisingai, be klaidų (pvz., kaip elgtis prieš signalą, su sauga susiję pranešimai);*
- *nuoseklios: konkrečiam asmeniui ar jų grupei taikomi reikalavimai iš įvairių šaltinių yra suderinami ir nuoseklūs, neprieštarauja vienas kitam.*

4.4.6 Priežiūros aspektai

Patikrinti, ar yra metodų ir procesų, kuriuos taikant sekama naujausia rizikos kontrolės informacija, vertinamas bendrasis galimybių ir grėsmių kontekstas.

Patikrinti, ar yra dokumentuojamos informacijos naudojimo stebėsenos procesas.

Vykdamt priežiūrą svarbiausia tai, kiek aktuali informacija ir ar ją laiku gauna visi turintys ją gauti darbuotojai, pvz., naktinės pamainos personalas arba darbuotojai, dirbantys nuotoliniu būdu iš organizacijos pagrindinių buveinių.

4.5 Dokumentuojama informacija

4.5.1 Reglamentavimo reikalavimas

4.5.1. Saugos valdymo sistemos dokumentai

4.5.1.1. Parengtas saugos valdymo sistemos aprašymas, kuriame nurodoma:

- (a) su geležinkelių eksploatavimo sauga susijusių procesų ir veiksmų, įskaitant su sauga susijusias užduotis ir atitinkamas pareigas (žr. 2.3 skirsnį „Pareigos, atsakomybės ir atskaitomybės sritys, įgaliojimai organizacijoje“), identifikavimas ir apibūdinimas;
- (b) šių procesų sąveika;
- (c) tvarkos aprašymas arba kiti dokumentai, kuriuose apibūdinama, kaip šie procesai įgyvendinami;
- (d) rangovų, partnerių ir tiekėjų identifikavimas, nurodant teikiamų paslaugų rūšį ir apimtį;
- (e) sutarčių ir kitų verslo susitarimų, būtinų organizacijos saugos rizikai ir su rangovų naudojimu susijusiai rizikai valdyti, kuriuos organizacija sudarė su kitomis d punkte nurodytomis šalimis, identifikavimas;
- (f) nuoroda į dokumentuojamą informaciją, reikalaujamą šiame reglamente.

4.5.1.2. Organizacija užtikrina, kad pagal Direktyvos (ES) 2016/798 9 straipsnio 6 dalį atitinkamai nacionalinei saugos institucijai (ar institucijoms) būtų pateikiama metinė saugos ataskaita, kurioje nurodoma:

- (a) sprendimų dėl svarbių su sauga susijusių pakeitimų rinkinys, nurodant svarbių pakeitimų santrauką pagal taikytino Reglamento (ES) Nr. 402/2013 18 straipsnio 1 dalį;
- (b) organizacijos kitų (vienų ar kelių) metų saugos tikslai ir tai, kokios įtakos didelė saugos rizika turi šių saugos tikslų nustatymui;
- (c) avarijos / rikto vidaus tyrimo (žr. 7.1 skirsnį „Mokymasis iš avarijų ir rikų“) ir kitos stebėsenos veiklos (žr. 6.1 skirsnį „Stebėseną“, 6.2 skirsnį „Vidaus auditas“ ir 6.3 skirsnį „Vadovybės atliekamas vertinimas“) rezultatai pagal Reglamento (ES) Nr. 1078/2012 5 straipsnio 1 dalį;
- (d) išsami informacija apie nacionalinių tyrimo įstaigų rekomendacijose nurodytų likusių neišspręstų klausimų sprendimo pažangą (žr. 7.1 skirsnį „Mokymasis iš avarijų ir rikų“);
- (e) organizacijos saugos rodikliai, pagal kuriuos vertinamas organizacijos saugos veiksmingumas (žr. 6.1 skirsnį „Stebėseną“);
- (f) kai tinkama, patarėjo saugos klausimais metinės ataskaitos išvados, kaip nurodyta RID, dėl organizacijos veiklos, susijusios su pavojaus krovinių vežimu.

4.5.2. Rengimas ir atnaujinimas

4.5.2.1. Organizacija užtikrina, kad kuriant ir atnaujinant dokumentuojamą su saugos valdymo sistema susijusią informaciją būtų naudojami tinkami formatai ir laikmenos.

4.5.3. Dokumentuojamos informacijos valdymas

4.5.3.1. Organizacija valdo su saugos valdymo sistema susijusią dokumentuojamą informaciją, ypač jos saugojimą, platinimą ir pakeitimus, kad užtikrintų jos prieinamumą, tinkamumą ir, kai tinkama, apsaugą.

4.5.2 Tikslas

Paraiškos teikėjas turi įrodyti, kad saugos valdymo sistema apskritai tinkama atsižvelgiant į teikiamų paslaugų tipą ir mastą, ir kad ją taikant pavyksta valdyti kylančią riziką. Tam reikia pateikti:

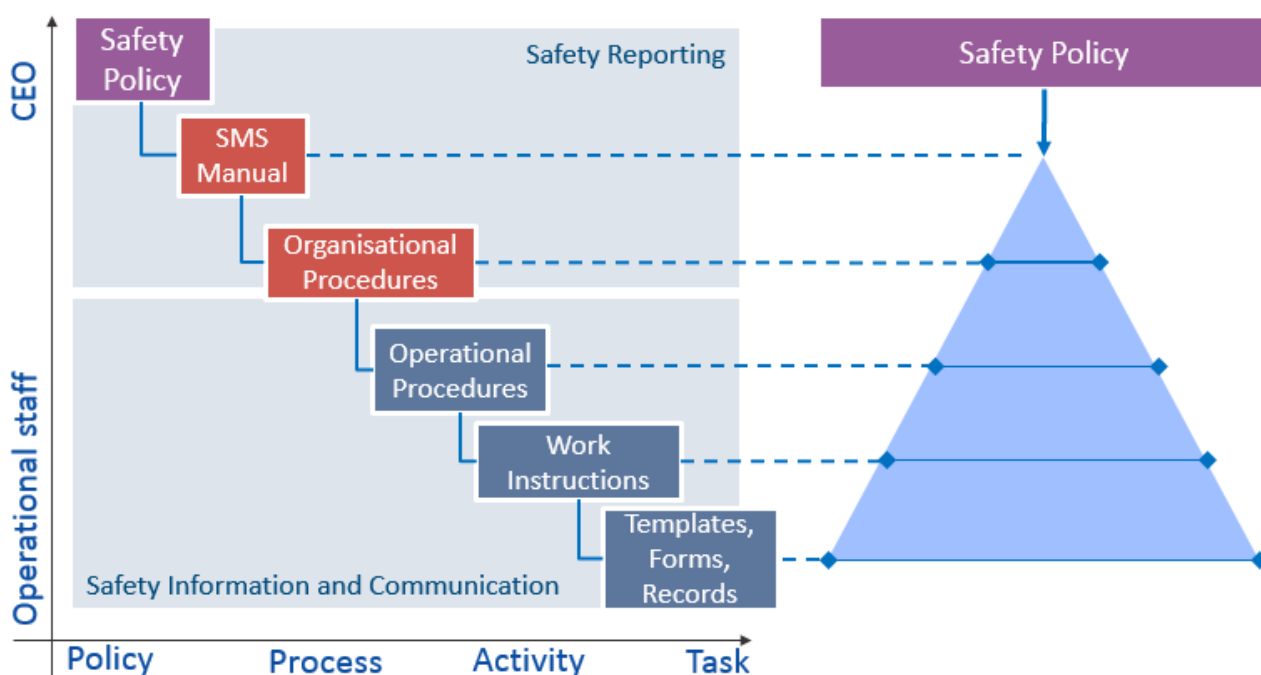
- *paraiškos teikėjo saugos politikos, organizavimo ir aukšto lygmens SVS priemonių paaiškinimą ir*
- *išsamesnę informaciją apie taikomas priemones pagal pirmiau 4.5.1.1 a–f ir 4.5.1.2 a–g punktuose išdėstytus reikalavimus.*

Paraiškos teikėjas taip pat turi parodyti, kaip valdoma jo SVS dokumentacija, t. y. kaip nustatoma, rengiama, palaikoma, valdoma, saugoma ir išsaugoma dokumentuojama informacija (t. y. dokumentai ir (arba) įrašai (duomenys)), siekiant užtikrinti, kad ji būtų aktuali ir atitinkamas personalas prireikus galėtų susipažinti su aktualios redakcijos dokumentais.

4.5.3 Aiškinamosios pastabos

Bet kokie dokumentai, kuriais paraiškos teikėjas įrodo, kad SVS atitinka taikytinus reikalavimus **(4.5.1.1 f)**, yra dokumentuojamos SVS informacijos dalis.

3 toliau pavaizduota įprasta dokumentacijos struktūra:

3 diagrama. Įprasta dokumentacijos struktūra

Operational staff	Vykdomasis personalas
CEO	Generalinis direktorius
Safety Policy	Saugos politika
Safety Reporting	Saugos ataskaitų teikimas
SMS Manual	SVS vadovas
Organisational Procedure	Organizacinė procedūra
Work instructions	Darbo instrukcijos

Template, Forms, Records	Šablonas, formos ir įrašai
Safety Information and Communication	Informavimas ir komunikacija saugos srityje
Policy	Politika
Process	Procesas
Activity	Veikla
Task	Užduotis

Priklausomai nuo veiklos vietos, geležinkelio įmonės gali teikti įvairias ataskaitas **(4.5.1.2)** valstybių narių, kuriose vykdo veiklą, NSI. Apskritai ataskaitos taikymo sritis susijusi tik su veiklos dalimi atitinkamoje valstybėje narėje. Tačiau agentūra rekomenduoja į tą pačią ataskaitą įtraukti visą veiklos vietą, nes taip tą pačią geležinkelio įmonę prižiūrinčioms NSI bus lengviau dalytis informacija.

Rengiant metinę saugos ataskaitą vadovaujamasi patarėjo saugos klausimais metine ataskaita **(4.5.1.2 f)** ir, jeigu vežami pavojingieji kroviniai, patarėjo pavojingųjų krovinių vežimo saugos klausimais metine ataskaita, kaip reikalaujama pagal Direktyvą 2008/68/EB su pakeitimais ir RID. Patarėjas saugos klausimais turi vykdyti konkrečias funkcijas, be kita ko, teikti patarimus jį paskyrusiai įmonei sveikatos, saugos ir aplinkos klausimais, susijusiais su pavojingųjų krovinių vežimu ir privalomų ataskaitų rengimu.

Dėl dokumentuojamos informacijos nustatymo, formato (pvz., kalbos, programinės įrangos versijos ir grafinės išvaizdos) ir laikmenos (pvz., popieriaus, elektroninių laikmenų) **(4.5.2.1)** sprendžia pati organizacija. Šie dalykai neprivalo būti išdėstyti raštu parengtame popieriniame vadove.

Dokumentų kontrolė **(4.5.3.1)** – tai procesas (ar procedūra), kuriame numatytos vidaus kontrolės priemonės, visų pirma, pakankamumo peržiūros ir patvirtinimo priemonės prieš paskelbiant ir naudojant dokumentą, kurias reikia apsvastyti ir įgyvendinti tvarkant informaciją, kuri turi virsti dokumentais. Taip siekiama nustatyti dabartinį dokumentų peržiūros statusą siekiant išvengti negaliojančių ar pasenusių dokumentų naudojimo. Visų pirma, užtikrinama, kad:

- visose vietose, kuriose vykdoma veiksmingam saugos valdymo sistemos veikimui svarbi veikla, būtų sprendžiami svarbūs su atitinkamais dokumentais susiję klausimai;
- negaliojantys ar pasenę dokumentai būtų skubiai pašalinami visose vietose, kuriose jie buvo paskelbti arba naudojami, arba būtų kitaip užtikrinama, kad jais nebūtų netyčia naudojama;
- bet kokie pasenę dokumentai, saugomi siekiant kaupti teisinę informaciją ar žinias, būtų tinkamai pažymėti.

4.5.4 Įrodymai

- Paraiškos teikėjas turėtų pateikti saugos valdymo sistemos aprašymą ir paaiškinti, kaip ji veikia, prireikus nurodydamas atitinkamas procedūras **(4.5.1.1 a–c)**;
- paraiškos teikėjas turėtų nurodyti įdiegtas funkcijas ir pareigas, vykdomas atliekant su sauga susijusias užduotis, ir paaiškinti, kaip valdoma su paraiškos teikėjo ir kitų šalių veikla susijusi rizika **(4.5.1.1 a)**;
- paraiškos teikėjas turėtų pateikti įrodymų, kad rengia (arba yra įdiegęs rengimo priemones) metinę saugos ataskaitą, į kurią įtraukti 4.5.1.2 punkte išvardyti klausimai **(4.5.1.2 a–f)**;
- paraiškos teikėjas turėtų nurodyti, kaip veikia dokumentų tvarkymo sistema, įskaitant tai, kaip teikiama informacija ir kaip užtikrinamas jos tinkamumas naudoti, jei ir kai tai būtina, kaip kontroliuojamomis priemonėmis atliekami jos pakeitimai sistemoje ir kaip ji saugoma ir išlaikoma taip, kad ją būtų galima bet kada susirasti, o naudojant dokumentų tvarkymo sistemą turėtų būti

galima saugoti informaciją tinkamoje aplinkoje, kurioje kyla kuo mažesnis pavojus, kad ta informacija bus sugadinta, jai pakenkta arba dings (4.5.2.1, 4.5.3.1).

4.5.5 Įrodymų pavyzdžiai

Saugos valdymo sistemos ir visos jos struktūros aprašas, nuorodos į dokumentus, kuriais grindžiami sistemos procesai (pvz., rankinės, organizacinės ir veiklos procedūros, pareiginės instrukcijos). Neatsižvelgdama į ISO sukurtą naująją dokumentuojamos informacijos sąvoką, organizacija gali ir toliau naudoti tradicinę dokumentacijos struktūrą, jeigu ji išlieka tinkama.

Glausta informacija apie įvairių dokumentų struktūrą, apie tai, kaip jie skelbiami, pateikiami, saugomi, prižiūrimi (peržiūrimi) ir panaikinami, nurodant atitinkamas dokumentų kontrolės procedūras.

Metinės ataskaitos rengimo procedūra, jeigu paraiška išduoti bendrą saugos sertifikatą teikiama pirmą kartą. Procedūroje numatomas siūlomas ataskaitos išdėstymas.

Dokumentų tvarkymo procesas ar procedūra, kurią taikant turi būti rūpinamasi tuo, kaip dokumentai atnaujinami po reguliarios peržiūros ir avarijų ar rikty. Procesas ar procedūra, susijusi su klausimų perdavimo spręsti aukštesniame lygyje procesu, kai suderinti pakeitimai nebuvo atlikti per nustatytą laiką arba nesutariama, kaip atnaujinti dokumentą.

Vartojamos suderintos formuluotės (pvz., trumpi, aiškūs sakiniai, vengiama žargono) siekiant paskatinti vienodą supratimą ir gerą duomenų kokybę.

Darbuotojai, įgalioti tvirtinti dokumentus prieš juos skelbiant, užtikrina, kad turinys būtų tikslus ir kad jį galėtų suprasti visi galutiniai naudotojai (arba gavėjai), kuriems tie dokumentai skirti.

Kai praktiškai įmanoma, dokumente arba prieduose nurodomas pakeitimų pobūdis, kad juos būtų lengviau peržiūrėti ir tvirtinti.

Nustatyti dokumentų ir įrašų saugojimo laikotarpiai, jie dokumentuoti ir jų laikomasi.

4.5.6 Papildoma medžiaga ir standartai

- *Gairės dėl dokumentuojamos informacijos reikalavimų pagal ISO 9001:2015, ISO/TC 176/SC2/N1286:* www.iso.org/tc176/sc02/public

4.5.7 Priežiūros aspektai

Patikrinti sutarčių nuostatas, kuriose organizacijoje numatyta veiksminga priežiūra ir rizikos kontrolė (pvz., naudojantis užsakomosiomis paslaugomis).

Vykdant priežiūrą itin svarbu nustatyti, kokie santykiai sieja dokumentų tvarkymo sistemą kontroliuojančius asmenis ir asmenis, atsakingus už informacijos atnaujinimą, ir kaip praktiškai bendraujama su pirmaisiais. Dokumentų valdymo trūkumai neretai pasireiškia būtent šiame lygmenyje, nes dvi proceso dalys tikriausiai priskiriamos prie dviejų skirtingų valdymo grandinių. Dėl to, pavyzdžiui, dokumentacijos atnaujinimo darbo svarba gali būti vertinama įvairiai ir todėl rengiant ir atnaujinant dokumentus susijusi rizika gali būti įtraukiama vėliau.

Darbuotojų galimybė susipažinti su aktualia informacija (dokumentacija).

SVS struktūra ir veikimo būdas turėtų atitikti tai, kaip iš tikrųjų atliekamas darbas, ir neturėtų dirbtinai papildyti įprastus įpročius ir darbą.

4.6 Žmogiškųjų ir organizacinių veiksnių integravimas

4.6.1 Reglamentavimo reikalavimas

4.6.1. Organizacija turi laikytis sisteminio požiūrio į žmogiškųjų ir organizacinių veiksnių integravimą savo saugos valdymo sistemoje. Laikantis šio požiūrio:

- a) parengiama strategija, naudojamas žmogiškųjų ir organizacinių veiksnių srities patirtimi ir taikomi joje pripažinti būdai;
- b) sprendžiami su įrangos konstrukcija ir naudojimu, užduotimis, darbo sąlygomis ir organizavimo tvarka susijusios rizikos klausimai, atsižvelgiant į žmogaus galimybes ir apribojimus, taip pat į poveikį žmogaus veiklos efektyvumui.

4.6.2 Tikslas

Paraiškos teikėjas parodo, kad sistemingo žmogiškųjų ir organizacinių veiksnių valdymo metodo taikymas siekiant valdyti riziką yra neatsiejama SVS dalis. Norint parodyti, kad paraiškos teikėjas kompetentingas vykdyti geležinkelio veiklą ir yra įgyvendinęs rizikos kontrolės sistemas SVS jam kylančiai rizikai valdyti, svarbu, kad šie elementai būtų įvykdyti.

4.6.3 Aiškinamosios pastabos

Žmogiškųjų ir organizacinių veiksnių atveju būtinas sistemingas požiūris, kuriuo vadovaujantis atsižvelgiama į žmogiškųjų, technologinių ir organizacinių veiksnių sąveiką. Organizacija turėtų svarstyti žmogiškuosius ir organizacinius veiksnus per visą gyvavimo ciklą. Tai reiškia, kad saugos valdymo veikloje ji nustato ir valdo žmogiškuosius ir organizacinius veiksnus, susijusius su veiklos tikslais, valdymu, eksploatavimu, žmogaus galimybėmis, užduočių ir darbo vietų projektavimu visuose sistemos gyvavimo ciklo etapuose, pvz., nuo jos eksploatavimo pradžios iki jo nutraukimo. Žmogiškųjų ir organizacinių veiksnių strategijoje išdėstomas sisteminis požiūris į žmogiškųjų ir organizacinių veiksnių integravimą į saugos valdymo veiklą.

Organizacija turėtų pasitelkti atitinkamus žmogiškųjų ir organizacinių veiksnių specialistus, kurie jai būtini vykdamą veiklą. Žmogiškųjų ir organizacinių veiksnių specialistų pasitelkimas reiškia, kad dalyvaujantis personalas turėtų būti kvalifikuotas pagal tam tikrus galiojančius nacionalinius ir (arba) tarptautinius šios srities standartus. Pavyzdžiui, tokie specialistai atitinka Europos ergonomistų registracijos centro arba kitų panašių įstaigų narystės reikalavimus. Didelėse organizacijose gali būti žmogiškųjų veiksnių departamentas, kuriame dirba organizacijai padedantys profesionalūs žmogiškųjų veiksnių ekspertai. Maža organizacija gali pavesti visų lygių vadovams nustatyti poreikį prireikus pasitelkti profesionalius žmogiškųjų veiksnių ekspertus.

Išsamiau apie žmogiškųjų ir organizacinių veiksnių strategiją žr. 5 priedą.

4.6.4 Įrodymai

- *Strategijoje paraiškos teikėjas išsamiai paaiškina, kaip integruojami žmogiškieji ir organizaciniai veiksniai, kad atitinkamuose SVS procesuose būtų tinkamai atsižvelgta į riziką, susijusią su žmogaus elgesio, organizacinių sąlygų ir technologijų sąveika. Tai, pavyzdžiui, galėtų reikšti, kad parengtas planas, pagal kurį visuose gyvavimo ciklo etapuose valdomi naujos signalizacijos sistemos*

žmogiškieji ir organizaciniai veiksniai. Tam paraiškos teikėjas turėtų paaiškinti, kur galima rasti papildomos informacijos apie atitinkamas procedūras (4.6.1).

- Siekiant užtikrinti ilgalaikę sistemos saugą ir veiksmingumą į naudotojų orientuotas projektavimo procesas, grindžiamas žmogiškaisiais ir organizaciniais principais ir metodais, kuriame dalyvauja ir patys naudotojai, taikomas, pavyzdžiui, kuriant naujas arba keičiant jau sukurtas konstrukcijas, procedūroms, mokymui, darbo krūviui ir darbo aplinkai.*
- Taikomi galiojantys žmogiškųjų ir organizacinių veiksmų vertinimo standartai ir geriausios patirties pavyzdžiai. Svarbūs standartai yra, pavyzdžiui, ISO serija 11064 „Ergonominis kontrolės centrų projektavimas“ ir ISO serija 9241 „Žmogaus ir sistemos sąveikos ergonomika“.*
- Galutiniai naudotojai dalyvauja projektavimo procese, pavyzdžiui, apibrėžiant reikalavimus, vykdant tolesnę plėtrą ir atliekant bandymus.*
- Į naudotojų orientuotas projektavimo procesas – tai kartotinis procesas, kurį sudaro keli etapai. Atliekama analizė siekiant suprasti ir patikslinti naudojimo aplinkybes (pavyzdžiui, aprūpinimo personalu ir kompetencijos analizė, užduočių analizė ir rizikos analizė). Remiantis tokia analize apibrėžiami naudotojų reikalavimai. Projektiniai sprendimai, įskaitant sąsajų projektavimą, darbo vietas, mokymą, procedūras ir organizavimą, kuriami taip, kad atitiktų naudotojų reikalavimus. Projektai vertinami taikant formalius metodus, kaip antai, pavyzdžiui, užduočių analizę, modeliavimą, rizikos vertinimą, ekspertų vertinimus, naudotojų vertinimus, tikrinimą ir patvirtinimą.*

4.6.5 Įrodymų pavyzdžiai

Žmogiškųjų ir organizacinių veiksmų strategijos kopija paaiškinant, kaip atsižvelgiama į naudojamas žmogiškųjų ir organizacinių veiksmų žinias ir metodus.

Organizacija atlieka analizę taikydama įrodymais grindžiamus veiklos ir pagalbinių procesų metodus visuose gyvavimo ciklo etapuose nuo projektavimo iki šalinimo. Atliekant analizę reikėtų nustatyti visus žmogiškuosius ir organizacinius veiksmus ir veiklos rezultatus lemiančius veiksmus, turinčius poveikį geležinkelių saugai ir saugos valdymo veiklai, kurią reikia vykdyti siekiant kontroliuoti riziką.

Žmogiškųjų ir organizacinių veiksmų strategijoje turėtų būti apibūdinti vykdomi saugos valdymo veiksmai ir nuolatinės strategijos stebėsenos ir veiksmingumo didinimo metodas. Strategija turėtų būti pagrįsta iniciatyviu požiūriu, bet prireikus joje taip pat reikėtų numatyti reagavimo veiksmus.

Turėtų būti išvardyti saugos valdymo veiksmai, susiję su pagalbinėmis funkcijomis ir sistemomis, užduočių projektavimu, personalo skaičiumi, mokymu, įrangos projektavimu ir naudojimu, procedūromis ir komunikacijos protokolais.

Pavyzdžiui, strategijoje būtų galima paaiškinti, kaip žmogiškieji ir organizaciniai veiksniai integruojami į pakeitimų valdymo procesą. Žmogiškųjų veiksmų integravimas – tai procesas, kurį taikant žmogiškieji veiksniai ir ergonomikos aspektai integruojami į sistemų inžinerijos procesą. Žmogiškųjų veiksmų integravimo plane sistemingai numatyta, kaip nustatomas ryšys tarp visos projekto veiklos ir žmogiškųjų veiksmų srities. Žmogiškųjų veiksmų inžinerija reiškia žmogaus savybių integravimą apibrėžiant, projektuojant, kuriant ir vertinant sistemą, siekiant optimizuoti žmogaus ir mašinos veiklos rezultatus atitinkamomis veiklos sąlygomis.

Jeigu vykdant veiklos procesus reikia dirbti nedarbo valandomis, į žmogiškųjų ir organizacinių veiksmų strategiją reikėtų įtraukti nuovargio rizikos valdymo programą.

4.6.6 Papildoma medžiaga ir standartai

- *C. D. Wickens, J. D. Lee, Y. Liu ir S. E. Gordon Becker (2004). An Introduction to Human Factors Engineering. New Jersey: Pearson Education. ISBN-13: 978-0131837362*
- *ISO standartų serija, pvz.,*
- *ISO serija 6385:2004, Ergonominiai darbo sistemų projektavimo principai*
- *ISO serija 11064, Ergonominis kontrolės centrų projektavimas*
- *ISO serija 9241, Žmogaus ir sistemos sąveikos ergonomika*
- *ISO serija 10075, Su protinio darbo krūviu susiję ergonominiai principai*
- *EEMUA 191, Signalizacijos sistemos. Projektavimo, valdymo ir pirkimo vadovas*
- *UIC 651, Lokomotyvų, drezinų, kelių pantografų traukinių ir prikabinamų vagonų mašinistų kabinų išdėstymas*
- *Geležinkelių saugos ir standartų taryba (2008). Žmogiškųjų veiksmų suvokimas. Vadovas geležinkelių sektoriui*

4.6.7 Priežiūros aspektai

Atlikti patikrinimą siekiant įsitikinti, kad priimant sprendimus dėl rizikos valdymo būtų atsižvelgiama į žmogiškųjų veiksmų aspektus vertinant riziką ir valdant pakeitimus ir turtą.

Patikrinti, ar veiklos dokumentuose įtvirtintas įsipareigojimas valdyti žmogiškuosius veiksmus pasirūpinant ergonominiu dizainu (pvz., naudotojams patogiomis konstrukcijomis, paprasta kalba, grafikais instrukcijose, paprastu atnaujinimo valdymu) siekiant paremti rizikos valdymą.

Patikrinti, ar vykdydama veiklos rezultatų stebėseną geležinkelio įmonė (infrastruktūros valdytojas) savo analizėje sutelkia dėmesį į žmogiškuosius veiksmus kaip svarbiausią ar pagrindinę avarijų, riktų ar pavojingų įvykių priežastį.

Patikrinti, ar yra dokumentuotų taisomųjų priemonių, kurias taikant siekiama pašalinti poveikį žmogaus galimybėms darančius ir pavojų saugai keliančius veiksmus, pavyzdžių.

Geresnė geležinkelių sistema
visuomenės labui

5 Pagrindinė veikla

5.1 Pagrindinės veiklos planavimas ir valdymas

5.1.1 Reglamentavimo reikalavimas

5.1.1. Planuodama, kurdama, įgyvendindama ir peržiūrėdama savo veiklos procesus, organizacija užtikrina, kad vykdant veiklą:

- (a) būtų taikomi rizikos priimtumo kriterijai ir imamasi rizikos kontrolės priemonių (žr. 3.1.1 skirsnį „Rizikos vertinimas“);
- (b) būtų nustatytas (-i) saugos tikslų pasiekimo planas (-ai) (žr. 3.2 skirsnį „Saugos tikslai ir planavimas“);
- (c) būtų renkama informacija siekiant įvertinti, ar teisingai taikoma veiklos tvarka ir jos veiksmingumą (žr. 6.1 skirsnį „Stebėsena“).

5.1.2.. Organizacija užtikrina, kad jos veiklos tvarka atitiktų su sauga susijusius taikomų techninių sąveikos specifikacijų reikalavimus ir atitinkamas nacionalines taisykles, taip pat kitus aktualius reikalavimus (žr. 1 dalį „Organizacijos kontekstas“).

5.1.3. Siekiant valdyti su veiklos sauga susijusią riziką (žr. 3.1.1 skirsnį „Rizikos vertinimas“), atsižvelgiama bent į šiuos dalykus:

- (a) esamų arba naujų traukinių maršrutų ir naujų vežimo traukiniais paslaugų planavimą, įskaitant naujų transporto priemonių tipų diegimą, poreikį nuomotis transporto priemones ir (arba) samdyti išorės darbuotojus ir veiklos tikslais keistis informacija apie techninę priežiūrą su subjektais, atsakingais už techninę priežiūrą;
- (b) traukinių tvarkaraščių sudarymą ir įgyvendinimą;
- (c) traukinių arba transporto priemonių parengimą prieš pradedant važiuoti, įskaitant patikrinimus prieš išvykimą ir traukinių formavimą;
- (d) traukinių važiavimą arba transporto priemonių judėjimą įvairiomis eksploataavimo sąlygomis (normaliomis, pablogėjusiomis ir avarinėmis);
- (e) veiklos pritaikymą prie pareikalavimų nutraukti eksploatavimą ir pranešimų apie grąžinimą eksploatuoti, kuriuos teikia už techninę priežiūrą atsakingas subjektas;
- (f) leidimus judėti transporto priemonėms;
- (g) mašinistų kabinose ir traukinių valdymo dispečerinėse naudojamų sąsajų ir sąsajų su techninės priežiūros darbuotojų naudojama įranga tinkamumą.

5.1.3 Siekiant valdyti su veiklos sauga susijusią riziką (žr. 3.1.1 skirsnį „Rizikos vertinimas“), atsižvelgiama bent į šiuos dalykus:

- (c) transporto saugos ribų nustatymą remiantis infrastruktūros projektinėmis charakteristikomis planuojant ir valdant eismą;
- (d) eismo planavimą, įskaitant tvarkaraštį ir traukinių linijų paskirstymą;

	(e) eismo valdymą realiuoju laiku įprastu režimu ir pablogėjusiais režimais, taikant eismo apribojimus, ir į eismo sutrikimų valdymą;
	(f) ypatingų siuntų vežimo sąlygų nustatymą.
5.1.4.	Siekdama užtikrinti su veiklos sauga susijusių pareigų paskirstymo valdymą, organizacija nustato pareigas, susijusias su saugaus traukinių važiavimo ir transporto priemonių judėjimo koordinavimu ir valdymu, ir kaip atitinkamos užduotys, nuo kurių priklauso visų paslaugų teikimo sauga, organizacijoje paskirstomos kompetentingiems darbuotojams (žr. 2.3 skirsnį „Pareigos, atsakomybės ir atskaitomybės sritys, įgaliojimai organizacijoje“) ir, kai tinkama, kitoms išorės kvalifikuotoms šalims (žr. 5.3 skirsnį „Rangovai, partneriai ir tiekėjai“).
5.1.4	Siekdama užtikrinti su veiklos sauga susijusių pareigų paskirstymo valdymą, organizacija nustato pareigas, susijusias su geležinkelių tinklo planavimu ir eksploatavimu, ir kaip atitinkamos užduotys, nuo kurių priklauso visų paslaugų teikimo sauga, organizacijoje paskirstomos kompetentingiems darbuotojams (žr. 2.3 skirsnį „Pareigos, atsakomybės ir atskaitomybės sritys, įgaliojimai organizacijoje“) ir, kai tinkama, kitoms išorės kvalifikuotoms šalims (žr. 5.3 skirsnį „Rangovai, partneriai ir tiekėjai“).
5.1.5.	Siekiant, kai tinkama, užtikrinti su veiklos sauga susijusios informacijos ir ryšių valdymą (žr. 4.4 skirsnį „Informacija ir ryšiai“), atitinkami darbuotojai (pvz., traukinio brigados nariai) išsamiai informuojami apie visas nurodytas kelionės sąlygas, įskaitant svarbius pakeitimus, dėl kurių gali kilti pavojus arba atsirasti laikinų ar nuolatinių veiklos apribojimų (pvz., konkretaus transporto priemonių tipo ar konkretaus maršruto), ir, kai reikia, ypatingų siuntų vežimo sąlygas.
5.1.5	Siekiant, kai tinkama, užtikrinti su veiklos sauga susijusios informacijos ir ryšių valdymą (žr. 4.4 skirsnį „Informacija ir ryšiai“), atitinkami darbuotojai (pvz., signalininkai) informuojami apie konkrečius su traukinių važiavimu ir transporto priemonių judėjimu susijusius nukreipimo reikalavimus, įskaitant svarbius pakeitimus, dėl kurių gali kilti pavojus arba atsirasti laikinų ar nuolatinių veiklos apribojimų (pvz., dėl geležinkelio kelio techninės priežiūros), ir ypatingų siuntų vežimo sąlygas.
5.1.6.	Siekdama užtikrinti su veiklos sauga susijusios kompetencijos valdymą (žr. 4.2 skirsnį „Kompetencija“), organizacija pagal taikomus teisės aktus užtikrina (žr. 1 dalį „Organizacijos kontekstas“), kad jos darbuotojai:
	(a) laikytųsi savo mokymo ir darbo nurodymų ir prireikus imtųsi taisomųjų veiksmų;
	(b) būtų specialiai mokomi, kai numatoma padaryti veiklos vykdymo ar jiems paskirtų užduočių pakeitimų;
	(c) po avarijų ir riktų imtųsi tinkamų priemonių.

5.1.2 Tikslas

Paraiškos teikėjas turėtų parodyti, kad yra įsidiegęs tinkamus procesus, kuriais valdoma veiklos rizika taikant SVS ir užtikrinama, kad darbuotojai suprastų savo funkcijas, jiems kylančią veiklos riziką ir tai, kokių kontrolės priemonių esama, taip pat turėtų tinkamą kompetenciją ir būtų tinkamai parengti tą riziką valdyti pagal saugos valdymo sistemos dokumentaciją.

Paraiškos teikėjas turėtų užtikrinti, kad transporto priemonės arba infrastruktūra būtų eksploatuojamos saugiai, laikantis reikalavimų, taikytinų įvairiomis (t. y. įprastomis, pablogėjusiomis ir avarinėmis) eksploatacinėmis sąlygomis, įskaitant turto panaudojimą bandymo tikslais (pvz., atliekant transporto priemonių eksploatavimo bandymus prieš išduodant leidimą), ir išimtinėmis aplinkybėmis (pvz., vežant neįprastas siuntas, kaip antai didelius nedalomus objektus, kurių neįmanoma vežti kitomis transporto priemonėmis, kaip antai betono sijas arba tiltų ilginius ir pan.).

5.1.3 Aiškinamosios pastabos

Teisės akto teksto 5.1.3, 5.1.4 ir 5.1.5 punktuose dėl infrastruktūros valdytojams taikomo reikalavimo nuostatos juoda spalva pakeičiamos nuostatomis mėlyna spalva.

Pagal Direktyvą (ES) 2016/798 geležinkelio įmonės ir infrastruktūros valdytojai turi sukurti SVS jų geležinkelio veiklai būdingai saugos rizikai valdyti. Saugos valdymo srityje apskritai sutariama, kad saugą reikėtų kuo labiau integruoti į įprastus veiklos procesus. Mat tokiu atveju vykdamą veiklą saugai skiriama tiek pat dėmesio, kiek bet kokiam kitam veiklos procesui ir dėl to tarp įvairių procesų bus mažiau konfliktų.

Savo rekomendaciniame dokumente (N360) dėl SL priedo ISO atkreipia dėmesį į tai, kad 8 straipsnio „Pagrindinė veikla“ tikslas – išvardyti elementus, kuriuos reikia įtraukti į organizacijos operacijas siekiant užtikrinti, kad būtų vykdomi valdymo sistemos reikalavimai ir kad būtų valdoma prioritetinė rizika ir išnaudojamos galimybės. Be to, ji teigia, kad galima numatyti papildomus su pagrindinės veiklos planavimu ir valdymu susijusius reikalavimus (atsižvelgiant į sritį). Visų pirma, jie neturėtų neigiamai veikti įmonės veiklos, bet sudaryti tinkamą saugos aspektų valdymo kontrolės sistemą organizacijos veiklos procesuose.

Nurodyti aiškūs ryšiai tarp veiklos reikalavimų ir kitų valdymo sistemos reikalavimų (panašiai, kaip Reglamento dėl už priežiūrą atsakingų subjektų III priede) siekiant aiškiai nustatyti, kad konkrečius veiklos reikalavimus reikia vertinti atsižvelgiant į atitinkamus valdymo sistemos reikalavimus (pvz., geležinkelio įmonių maršrutų planavimas – tai veikla, kurią vykdamą reikėtų atlikti rizikos vertinimą). Šis metodas nelaikomas baigtiniu; jo tikslas – nustatyti tam tikrus klausimus, kurie, valdžios institucijų nuomone (remiantis jų patirtimi), yra reikšmingi ir dėl to turėtų būti išnagrinėti vykdamą vertinimo ar priežiūros veiklą. Kurdamos ir įgyvendindamos savo saugos valdymo sistemos priemonės, geležinkelio įmonės ir infrastruktūros valdytojai turėtų sutelkti dėmesį ne tik į tokius konkrečius reikalavimus (pavyzdžiui, neatsižvelgdamai į kitų rūšių riziką saugai). Bet kuriuo atveju geležinkelio įmonės ir infrastruktūros valdytojai turi taikyti saugos valdymo sistemos reikalavimus (pvz., susijusius su rizikos vertinimu, stebėsena, kompetencija, informavimu ir komunikacija) visiems atitinkamiems veiklos procesams, kad parodytų, jog rizika saugai tinkamai kontroliuojama.

SVS integravimas į veiklos procesus itin svarbus ir tam organizacija turi laikytis taikytinų TSS (5.1.2), kaip antai traukinių eismo organizavimo ir valdymo TSS, ir nacionalinių taisyklių, apie kurias pranešta, jeigu sąsajos reikalavimai nėra išsamiai išdėstyti TSS. Valstybė narė arba jos valdžios institucija taip pat gali patvirtinti priimtinas atitikties užtikrinimo būdus, kad būtų lengviau laikytis nacionalinių taisyklių. Kai reikia, turėtų būti atsižvelgiama bent į šiuos veiklos procesus:

- *infrastruktūros eksploatavimą (infrastruktūros maršrutų ir įrangos kontrolę, transporto priemonių eismo leidimų visomis sąlygomis ir infrastruktūros techninės priežiūros užtikrinimą, įskaitant kelių ir kontrolės, valdymo ir signalizavimo sistemos (-ų) priežiūrą),*
- *traukinio eksploatavimą (maršrutų ir atitinkamų tvarkaraščių rengimą, traukinio parengimo valdymą, traukinio vairavimo užtikrinimą, transporto priemonių lydėjimą, bandymus, priežiūrą ir remontą),*
- *manevravimą (transporto priemonių perkėlimą surenkant arba išformuojant traukinį).*

Traukinių eismo organizavimo ir valdymo TSS šiuo atveju labai svarbi, nes joje įtvirtinti pagrindiniai veikimo principai (FOP), kurie turėtų būti perteikti atitinkamose SVS dalyse, tad norint įrodyti pirmiau nurodytų SVS reikalavimų laikymąsi, galima kaip įrodymu remtis traukinių eismo organizavimo ir valdymo TSS laikymusi.

Veiklos tikslais vykdomas Reglamento dėl už priežiūrą atsakingų subjektų 5 straipsnio 3 dalyje numatytas keitimasis informacija apie transporto priemonių priežiūrą (**5.1.3 a**) su subjektais ir transporto priemonių valdytojais, atsakingais už priežiūrą. Tai apima techninės priežiūros grafiką ir apribojimus, kuriuos vykdamą techninę priežiūrą nustato už priežiūrą atsakingi subjektai (trumpalaikis planavimas).

Jeigu daroma nuoroda į traukinių tvarkaraščių rengimą ir įgyvendinimą (**5.1.3 b**), tai reiškia, kad paraiškos teikėjas turėtų parodyti, kaip atlikdamas rizikos vertinimą valdo su veikla susijusią riziką savo organizacijoje ir santykiuose su kitais dalyviais. Pavyzdžiui, įrodo, kad yra atsižvelgęs į:

- *papildomą signalizavimo personalui tenkantį darbo krūvį, kai tam tikru metu padidėja traukinių skaičius;*
- *atitinkamus veiklos susitarimus su tam tikru (-ais) infrastruktūros valdytoju (-ais) dėl eismo sustabdymo, atkūrimo, keitimosi informacija ir visų kitų būtinomis laikomų paslaugų;*
- *su kelių technine priežiūra susijusios rizikos valdymą, kai traukiniai važiuoja 24 valandas per parą.*

Naujas traukinio reisas (**5.1.3 a**) gali reikšti, kad vežami naujų rūšių kroviniai.

Transporto priemonių judėjimas (**5.1.3 d**) suvokiamas plačiau nei traukinių eismas (t. y. transporto priemonių judėjimas pagal tvarkaraštį) ir prieš traukinių išvykimą suteikiami leidimai. Ši sąvoka taip pat gali apimti sugedusio traukinio remontą, kelių techninės priežiūros technikos judėjimą arba nenumatytą sugadinto vagono pakeitimą traukinyje prieš traukiniui išvykstant.

Remiantis UIC 502-1 informacinio pranešimo 1.1 straipsniu, siūloma tokia termino „ypatinga siunta“ (**5.1.5**) apibrėžtis: „*Siunta laikoma ypatinga, jeigu jos išorės matmenys, svoris ar ypatybės, palyginti su vykdant vežimą dalyvaujančios geležinkelio įmonės stacionariais įrenginiais arba vagonu, kelia ypatingų sunkumų, tad ją galima priimti tik ypatingomis techninėmis ar eksploatacinėmis sąlygomis*“.

Infrastruktūros valdytojas turėtų nustatyti ir pateikti sąlygas bei matavimus, kad per nustatytą laikotarpį transporto priemonei būtų atlikti bandymai tinkle, kaip numatyta Direktyvos (ES) 2016/797 21 straipsnio 3 ir 5 dalyse (**5.1.2**).

Maršruto suderinamumo patikrinimų įrašuose nurodomos vertinamos transporto priemonės (traukinio) charakteristikos atsižvelgiant į numatomus eksploataavimo maršrutus, įskaitant galimą (-us) infrastruktūros valdytojų nustatomą (-us) atsarginį (-ius) maršrutą (-us) (traukinių eismo organizavimo ir valdymo TSS (ES) 2015/995, 4.2.2.5).

Eksplatuojamų maršrutų charakteristikos nustatomos pagal infrastruktūros registrą (RINF) ir (arba) infrastruktūros valdytojo pateiktą informaciją.

Jeigu kuri nors iš šalių pastebi problemų, geležinkelio įmonė ir infrastruktūros valdytojas turėtų rasti bendrą sprendimą.

Planuojant pagrindinę veiklą, pavyzdžiui, susijusią su darbo grafikai, nuovargio valdymu, stresu, darbo aplinka (fizinė ir psichosocialinė), darbo vietomis ir darbo procesais ir kt., reikėtų atsižvelgti į žmogiškuosius ir organizacinius veiksnus.

Pagrindinės veiklos planavimo ir valdymo tikslas – nuolat gerinti saugos kultūrą. Į saugos kultūrą reikėtų atsižvelgti, pavyzdžiui, vertinant darbo krūvį, darbo aplinką (fizinę ir psichosocialinę), darbo procesus ir kt. Tai būtina siekiant užtikrinti, kad pakeitimų arba priemonių pasekmės neturėtų neigiamo poveikio žmogaus galimybėms arba organizacinei saugai.

5.1.4 Įrodymai

- *Informacija, iš kurios matyti, kad planuojant, kuriant, įgyvendinant ir peržiūrint veiklos procesus siekiama saugos tikslų, taikomos rizikos vertinimo priemonės ir stebimi rezultatai, įskaitant tinkamas nuorodas į tai, kur galima rasti papildomos informacijos apie procedūras (**5.1.1 a–c**);*
- *įrodymai, kad organizacija žino ir faktiškai įgyvendina visų kategorijų privalomus saugos reikalavimus, taikytinus jos veiklai, ir paaiškinimas, kaip SVS užtikrinamas jų laikymasis;*
- *informacija, kad paraiškos teikėjas užtikrina, jog jo veiklos priemonės atitinka taikytinus reikalavimus (teisės aktus, standartus ir kt.) (**5.1.2**);*

- *kalbant apie transporto priemonės tipo patvirtinimą ir (arba) leidimą pateikti transporto priemonę rinkai, infrastruktūros valdytojas gali nustatyti ir paskelbti **(5.1.2)**:*
 - *veiklos sąlygas, kurios turi būti taikomos naudojant transporto priemonę bandymams tinkle atlikti, remdamasis paraiškos išduoti leidimą teikėjo pateikta informacija;*
 - *bet kokias būtinas priemones, kurių reikia imtis infrastruktūros srityje siekiant užtikrinti saugą ir patikimą eksploatavimą atliekant bandymus ir (arba)*
 - *bet kokias būtinas priemones infrastruktūros įrenginiuose siekiant atlikti bandymus tinkle;*
- *Siekdama atlikti patikrinimą prieš naudojant transporto priemones, kurioms išduotas leidimas (nauja redakcija išdėstytos Geležinkelių sąveikos direktyvos (GSD) 23 straipsnio 1 dalis), ir ypač maršruto suderinamumo patikrinimą (nauja redakcija išdėstytos GSD 23 straipsnio 1 dalies a ir b punktai) savo SVS geležinkelio įmonė gali nustatyti ir vykdyti (BSB SVS srityje reikalavimų 5.1.3 a) įrodymų procedūras ir įrašus, iš kurių matyti, kad transporto priemonė tinka maršrutui, kuriame ją ketinama eksploatuoti, ir yra tinkamai integruota į traukinio sąstatą (taip pat žr. traukinių eismo organizavimo ir valdymo TSS (2015/995 4.2.2.5)).*
- *įrodymai, kad veiklos dokumentacija atitinka organizacinius ir fizinius veiklos (ir techninės priežiūros) valdymo reikalavimus, pvz., susijusius su organizacinėmis, techninėmis ir veiklos sąsajomis su gretima infrastruktūra, pasienio stotimis, sąveika su kitomis geležinkelio įmonėmis ar infrastruktūros valdytojais ir kt. **(5.1.2)**;*
- *informacija apie tai, kaip pagrindinės veiklos rizika valdoma taikant rizikos vertinimo procesą ir kaip aprėpiami pirmiau išdėstytų reikalavimų elementai **(5.1.3 a, c–f)**;*
- *įrodymai, kad už techninę priežiūrą atsakinga įstaiga laikosi Direktyvos (ES) 2016/798 14 straipsnio 2 dalies **(5.1.3 f)**;*
- *informacija apie tai, kaip, siekiant užtikrinti pagrindinės veiklos saugą, valdomos pareigos, įskaitant atsakomybę už nuovargio rizikos valdymą **(5.1.4)**;*
- *informacija apie tai, kaip organizacija valdo informaciją ir komunikaciją siekdama užtikrinti pagrindinės veiklos saugą **(5.1.5)**;*
- *informacija apie kompetencijos valdymo sistemą ir su ja susijusias procedūras ir apie tai, kaip jos siejamos su konkrečiomis pareiginėmis arba užduoties instrukcijomis siekiant išlaikyti pagrindinės veiklos saugą **(5.1.6)**;*
- *įrodymai, kad veiklos dokumentacija (procedūros, pareiginės instrukcijos ir kt.) atnaujinama, kai ir jeigu būtina **(taip pat žr. 4.5.3)**.*

5.1.5 Įrodymų pavyzdžiai

Privalomų reikalavimų sąrašas (įskaitant TSS) ir kaip jų laikomasi **(taip pat žr. 2)**.

Paaiškinimas, kaip valdoma veiklos rizika taikant rizikos vertinimo procesą ir kaip užtikrinama, kad vykdant veiklą būtų įgyvendinami saugos tikslai. Nuorodos, kur galima rasti atitinkamas procedūras.

Paaiškinimas, kaip KVS padeda kontroliuoti veiklos riziką ir kaip valdomas informacijos ir komunikacijos srautas siekiant užtikrinti, kad rizika būtų tinkamai kontroliuojama.

Išsami informacija apie riedmenų techninės priežiūros sistemą, įskaitant nuorodas į išsames dokumentus, kuriais grindžiama ši informacija (jeigu nėra už priežiūrą atsakingų subjektų ar sertifikavimo sistemos).

Išsami informacija apie patikrinimą prieš išvykstant procedūrą (traukinių eismo organizavimo ir valdymo TSS), vykdomą siekiant užtikrinti, kad būtų atliktas atitikties patikrinimas, susijęs su:

- *stabdymo darbiniais parametrais (stabdymo duomenų lapo rengimu);*
- *traukinio formavimu;*
- *priekiniais ir galiniais signalais;*
- *apkrova ir traukiamos transporto priemonės būkle.*

Reikalavimų nesilaikymo atvejų proceso kopija ir paaiškinimas, kaip užtikrinama, kad būtų imamasi reikiamų veiksmų, pavyzdžiui, nutraukiant transporto priemonės eksploatavimą, pakeičiant sugedusią (brokuotą) dalį (įrangą ar transporto priemonę) arba nustatant veiklos apribojimus.

Dokumentas, kuriame išvardytos kiekviename konkrečiame maršrute naudojamų rūšių transporto priemonės ir vykdomos veiklos rūšys, visų pirma, nurodant:

- *su konkrečių rūšių transporto priemonėmis susijusius veiklos apribojimus;*
- *apribojimus, susijusius su konkrečių rūšių transporto priemonių eksploatavimu konkrečiuose maršrutuose;*
- *papildomus techninės priežiūros reikalavimus tam tikruose maršrutuose (taip pat žr. 5.2).*

Dokumentas, kuriame aprašomi bet kokie papildomi reikalavimai, susiję su pablogėjusių situacijų valdymu (pvz., riktų su transporto priemone atveju) tam tikrame (-uose) tinkle (-uose) veiklos vietoje.

Neįprastomis darbo valandomis dirbantiems darbuotojams taikomas nuovargio valdymo procesas. Šis procesas grindžiamas įrodymais pagrįstais metodais ir profesinėmis ekspertinėmis žiniomis. Vykdamas procesą atsižvelgiama į tai, kad laikantis išsamaus požiūrio į nuovargio rizikos valdymą būtina išnagrinėti įvairius veiksnius. Į nuovargio valdymo programą reikėtų įtraukti darbo aplinkos ir darbo užduočių planavimą ir kontrolę siekiant kuo labiau ir kiek praktiškai įmanoma sumažinti nuovargio poveikį darbuotojų budrumui ir veiklos rezultatams taip, kad būtų atsižvelgiama į rizikos poveikio lygį ir veiklos pobūdį.

Kalbant apie tai, kaip traukinių eismo organizavimo ir valdymo TSS atitinka FOP, pateikiama įrodymų, iš kurių matyti, kad geležinkelio įmonė sugeba užtikrinti, kad (tik pavyzdžiui):

- *traukinys galėtų būti eksploatuojamas tik linijos ruože, jeigu traukinio sudėtis suderinama su infrastruktūra (FOP 3).*

Tai susiję su traukinio suderinamumu su maršruto, kuriame jį planuojama eksploatuoti, infrastruktūra patvirtinimu prieš suteikiant leidimą išvykti. Traukinio ir infrastruktūros suderinamumą pirmiausia lemia transporto priemonės matmenys ir apkrova, prošvaisa tarp traukinio ir infrastruktūros įrenginių arba traukinių gretimuose keliuose (vėžės plotis), minimali privaloma traukinio stabdymo geba, traukinio svoris ir ilgis ir infrastruktūros pajėgumas ir galingumas.

Yra įrodymų, kad:

- *atliekami patikrinimai prieš išvykstant, siekiant užtikrinti, kad prieš traukiniui pradedant arba tęsiant kelionę keleiviai, personalas ir kroviniai būtų vežami saugiai (FOP 4).*

Tai susiję su traukiniu ir jo parengtimi važiuoti. Pateikiami tokie pavyzdžiai: traukinio stabdymo geba, greitis, kuriuo traukiniui leidžiama važiuoti, traukinio formavimas ir sukabinimas, krovinių žymėjimas, pakrovimas ir pritvirtinimas, pakankamos informacijos pateikimas traukinį rengiantiems darbuotojams ir vykdomajam personalui. Tikslas – užkirsti kelią susidūrimams ir nuvažiavimo nuo bėgių atvejams dėl įvairių rūšių rizikos.

5.1.6 Papildoma medžiaga ir standartai

- *ISO N360 JTCG koncepcinis dokumentas SL priedui pagrįsti*
- *UIC 502-1 informacinis pranešimas*
- [RID](#)
- *Gairės dėl traukinių eismo organizavimo ir valdymo TSS*

5.1.7 Priežiūros aspektai

Pagrindinės veiklos priežiūra turėtų būti atliekama sutelkiant dėmesį į konkrečias sritis ir išsamiai jas nagrinėjant siekiant įvertinti, kaip jos perteikiamos priežiūros organizacijos saugos valdymo sistemoje ir ar tinkami darbuotojai tinkamoje vietoje atlieka tinkamas užduotis. Taip NSI gali įvertinti, ar veikla įtraukta į SVS kaip nuosekli visuma, ar valdoma atskirai, nesant stiprių ryšių su saugos tikslais ir visa strategija.

Vykdant priežiūrą reikėtų, visų pirma, tikrinti:

- *kaip pagal aukštesnio lygio SVS dokumentus parengiamos nuoseklios vietos instrukcijos, kurių laikomasi valdant riziką pagrindinės veiklos lygmeniu;*
- *avarinių aplinkybių arba neįprastų situacijų valdymą;*
- *kaip valdomos veiklos ribos, įskaitant sąveikos su kitomis šalimis priemonės;*
- *nuovargio valdymo priemonės;*
- *pavojingųjų medžiagų valdymą;*
- *nuostatas dėl pavojingųjų prekių vežimo, įskaitant organizacijos personalo mokymą, pareigas ir atsakomybės sritis, kaip numatyta RID 1.3, 1.4 ir 1.8 skyriuose, prireikus bendraujant su kita pavojingųjų prekių vežimo srityje kompetentinga institucija;*
- *kaip laikomasi traukinių eismo organizavimo ir valdymo TSS nustatytų pagrindinių veikimo principų.*

5.2 Turto valdymas

5.2.1 Reglamentavimo reikalavimas

5.2.1.	Organizacija valdo saugos riziką, susijusią su materialiuoju turtu per visą jo gyvavimo ciklą (žr. 3.1.1 skirsnį „Rizikos vertinimas“) nuo projektavimo iki šalinimo, ir įgyvendina jo naudojimo reikalavimus, susijusius su žmogiškaisiais veiksniais.
5.2.2.	Organizacija: <ul style="list-style-type: none">(a) užtikrina, kad turtas būtų naudojamas pagal numatytą paskirtį ir išlaikomas saugios eksploatacinės būklės, kai tinkama pagal Direktyvos (ES) 2016/798 14 straipsnio 2 dalį, ir būtų užtikrinamas numatytas veikimo charakteristikų lygis;(b) valdo turtą normaliomis ir pablogėjusiomis eksploataavimo sąlygomis;(c) kuo greičiau, kai tai praktiškai įmanoma, aptinka eksploataavimo reikalavimų neatitiktis atvejus prieš pradedant turtą naudoti ir naudojimo metu, įskaitant prireikus naudojimo apribojimų taikymą siekiant užtikrinti saugią turto eksploatacinę būklę (žr. 6.1 skirsnį „Stebėseną“).
5.2.3.	Organizacija užtikrina, kad, kai tinkama, jos turto valdymo tvarka atitiktų visus esminius reikalavimus, nustatytus atitinkamose techninėse sąveikos specifikacijose (žr. 1 dalį „Organizacijos kontekstas“).
5.2.4.	Siekiant valdyti su techninės priežiūros paslaugų teikimu susijusią riziką (žr. 3.1.1 skirsnį „Rizikos vertinimas“), atsižvelgiama bent į šiuos dalykus: <ul style="list-style-type: none">(a) techninės priežiūros poreikio nustatymą remiantis planiniu ir faktiniu turto naudojimu ir jo projekcinėmis charakteristikomis, kad būtų nuolat išlaikoma saugi eksploatacinė būklė;(b) turto eksploataavimo nutraukimo techninei priežiūrai atlikti, kai buvo nustatyta trūkumų arba kai turto būklė pablogėjo tiek, kad buvo peržengtos a punkte nurodytos saugios eksploatacinės būklės ribos, valdymą;(c) turto grąžinimo eksploatuoti po techninės priežiūros, galimai taikant naudojimo apribojimus siekiant užtikrinti, kad turtas būtų saugios eksploatacinės būklės, valdymą;(d) stebėsenos ir matavimo įrangos valdymą siekiant užtikrinti, kad ji būtų tinkama pagal numatytą paskirtį.
5.2.5.	Siekdama valdyti informavimą ir komunikaciją, kai tai svarbu siekiant saugiai valdyti turtą (žr. 4.4 skirsnį „Informavimas ir komunikacija“), organizacija atsižvelgia į: <ul style="list-style-type: none">(a) keitimąsi svarbia informacija organizacijos viduje arba su už techninę priežiūrą atsakingais išorės subjektais (žr. 5.3 skirsnį „Rangovai, partneriai ir tiekėjai“), visų pirma, apie su sauga susijusias triktis, avarijas, riktus ir atitinkamus turto naudojimo apribojimus;(b) visos būtinos informacijos, įskaitant su a punktu susijusią informaciją, atsekamumą (žr. 4.4 skirsnį „Informavimas ir komunikacija“ ir 4.5.3 skirsnį „Dokumentuojamos informacijos valdymas“);(c) viso turto registro sukūrimą ir tvarkymą, įskaitant visų pakeitimų, nuo kurių priklauso turto sauga, valdymą (žr. 5.4 skirsnį „Pakeitimų valdymas“).

5.2.2 Tikslas

Paraiškos teikėjas turėtų parodyti, kaip valdo savo turto gyvavimo ciklą nuo projektavimo iki šalinimo taikant SVS numatytas procedūras ir priemones. Paraiškos teikėjas turėtų parodyti, kad kiekviename gyvavimo ciklo

etape taiko į žmogų orientuotą požiūrį. Jis turėtų patikslinti, kaip jo turto valdymas susietas su įvairiais saugos valdymo sistemos elementais, kaip antai kompetencijos valdymu, pagrindinės veiklos planavimu ir stebėseną. Paraiškos teikėjo tikslas turėtų būti parodyti, kad įdiegta patikima turto valdymo sistema, kurioje numatyta dėl veiklos rūšies ir masto kylanti rizika.

5.2.3 Aiškinamosios pastabos

Turtas **(5.2)** – tai bet kokia (stacionari ar mobili) įranga, konstrukcija, programinė įranga arba bet kokia kita sudedamoji dalis, kuriai ilgainiui reikia atlikti techninę priežiūrą siekiant vykdyti geležinkelio veiklą. Turtas padalijamas į šias kategorijas: turtas, kurį valdo geležinkelio įmonė (paprastai transporto priemonės), ir turtas, kurį valdo infrastruktūros valdytojas (visi infrastruktūros komponentai, kaip antai kelias, valdymo, kontrolės ir signalizacijos įranga, perjungimas iš vieno kelio į kitą, elektros tiekimo įranga, pervažos, civilinės inžinerijos objektai, kaip antai tiltai, viadukai, tuneliai, platformos, liftai, eskalatoriai ir kt. Išsamus sąrašas paskelbtas Direktyvos (ES) 2012/34 I priede).

Turto gyvavimo ciklą sudaro šie etapai:

- a) *projektavimas;*
- b) *įrengimas (statyba (gamyba), įrengimas, bandymai ir eksploatavimo pradžia);*
- c) *eksploatavimas ir techninė priežiūra;*
- d) *remontas, keitimas ir modifikavimas, įskaitant pakeitimų valdymą;*
- e) *atnaujinimas, eksploatavimo nutraukimas ir šalinimas.*

Organizacijai svarbu parodyti, kaip ji nustato ir išlaiko turto (sistemos) ir saugos reikalavimus ir kaip jie tikrinami, patvirtinami ir atsekami.

Jeigu techninė priežiūra pavedama trečiajai šaliai, organizacija privalo nurodyti ir stebėti, kad veiklos rezultatai turto valdymo srityje atitiktų organizacijoje priimtus standartus.

Įdiegusi su saugai svarbiausiu turtu susijusios rizikos valdymo procesus, organizacija turėtų stebėti turto veiklos rezultatus atsižvelgdama į tą riziką ir savo lūkesčius.

Jeigu turtą reikėtų atnaujinti, nutraukti jo eksploatavimą arba pašalinti, organizacija sukuria ir dokumentuoja su tokia veikla susijusios rizikos valdymo procesus.

Tie procesai svarbūs tik organizacijoms, kurios vykdo ar tikriausiai vykdys tokią veiklą.

Atnaujindama turtą, kuriam artėja tarnavimo laiko pabaiga, organizacija užtikrina, kad turtas, kuriuo jis pakeičiamas, atitiktų nustatytus veiklos rezultatų saugos srityje kriterijus. Vykstant šiam procesui peržiūrima visa saugos analizė.

Su technine priežiūra susiję reikalavimai **(5.2.4)** grindžiami reglamentu dėl už priežiūrą atsakingų subjektų, o krovinių vagonai – tai turtas, kurį galėtų valdyti geležinkelio įmonė ir galbūt infrastruktūros valdytojas. Tie reikalavimai reglamente dėl už priežiūrą atsakingų subjektų yra konkretesni ir griežtesni, o pirmiau nurodyti reikalavimai iš esmės susiję su geležinkelio įmonės arba infrastruktūros valdytojo SVS sąsaja su už priežiūrą atsakingo subjekto techninės priežiūros sistema siekiant užtikrinti, kad turtas, kurį numatoma eksploatuoti ir prižiūrėti, būtų saugus. Atliekant rizikos vertinimą taip pat reikėtų atsižvelgti į galimą poveikį saugai, kai atliekant techninę priežiūrą kas nors pakeičiama (ir tai yra turto gyvavimo ciklo dalis) laikantis Direktyvos (ES) 2016/797 reikalavimų ir atitinkamų TSS.

TSS reglamentuojamas ne visas turtas **(5.2.3)** ir, net jeigu TSS taikoma (pvz., TSS INF), reglamentuojama tik tai, kas būtina sąveikai užtikrinti, ir tai reiškia, kad dar gali prireikti ir kitų saugos reikalavimų. Svarbiausių atitinkamos TSS reikalavimų (ne tik pagrindinių saugos reikalavimų) laikymąsi reikia užtikrinti taip pat pakeičiant, atnaujinant arba modernizuojant įrangą, kaip numatyta Direktyvoje (ES) 2016/797.

Terminas „saugios eksploatacijos būklė“ (**5.2.4 a**) reiškia, kad turtas turi būti eksploatuojamas laikantis jo saugaus naudojimo apribojimų. Per sistemos gyvavimo ciklą saugaus naudojimo apribojimai gali keistis, bet turi būti apibrėžti turint omenyje sąveikos parametrus. Trūkumai gali būti nustatomi (**5.2.4 b**) ir grindžiami pagrindinių priežasčių analize, o saugaus naudojimo apribojimai gali būti atitinkamai pritaikomi. Transporto priemonių atveju saugios eksploatacijos būklė – tai saugus veikimas, kaip numatyta Direktyvos (ES) 2016/798 14 straipsnio 2 dalyje.

Turto paskirstymas (**5.2.5 c**) apima unikalų turto žymėjimą, jo buvimo vietą, atliekamą techninę priežiūrą ir kt. (ne tik persikirstymo valdymą). (Techninio) persikirstymo valdymas užtikrinamas pakeičiant įrangą nauja.

Už priežiūrą atsakingas subjektas turi būti skiriamas pagal Direktyvos (ES) 2016/798 14 straipsnio 1 dalį siekiant užtikrinti, kad transporto priemonės, kurioms turi būti atlikta techninė priežiūra, už kurią jis atsako, veiktų saugiai. Nereikalaujama išsamiai aprašyti už priežiūrą atsakingo subjekto vykdomos veiklos, jeigu jis sertifikuotas pagal Reglamentą (ES) Nr. 445/2011. Kita vertus, reikia nurodyti, kurie elementai ir aspektai įtraukti į už priežiūrą atsakingo subjekto sertifikatą ir kaip valdoma sąveika su už priežiūrą atsakingu subjektu, visų pirma, kokia informacija keičiamasi tarp paraiškos teikėjo ir už priežiūrą atsakingo subjekto ir kaip tai daroma.

Kalbant apie transporto priemones, kurių techninė priežiūra rūpinasi nesertifikuoti už priežiūrą atsakingi subjektai (t. y. nesertifikuoti pagal Reglamentą (ES) Nr. 445/2011), paraiškos teikėjas privalo užtikrinti, kad jo eksploatuojamos transporto priemonės veiktų saugiai, stebėdamas, kad nesertifikuoti už priežiūrą atsakingi subjektai sukurtų ir veiksmingai įgyvendintų savo techninės priežiūros sistemą pagal Direktyvos (ES) 2016/798 14 straipsnio 2 ir 3 dalis ir III priedą. Jeigu nesertifikuoti už priežiūrą atsakingi subjektai nėra paraiškos teikėjo organizacijos dalis, teisės aktų reikalavimų vykdymą reikėtų užtikrinti sudarant sutartis.

Geležinkelio įmonių partnerystės atveju kiekviena geležinkelio įmonė prisiima visišką atsakomybę už saugų veikimą ir atitinkamą su jos veikla susijusios rizikos kontrolę, įskaitant transporto priemonių techninės priežiūros paslaugų teikimą. Jeigu viena geležinkelio įmonė naudoja kitos geležinkelio įmonės partnerės saugos sertifikatą kaip būdą kontroliuoti su techninės priežiūros paslaugų teikimu susijusią riziką, to nepakanka, jeigu tarp geležinkelio įmonių partnerių nesudaryta sutarčių. Tokias sutartis turi kartu rengti ir stebėti kiekvienas partneris ir jos turi būti įtrauktos į visas SVS, tad vykdydamos priežiūrą atitinkamos NSI turėtų jas tikrinti. Atitinkamos NSI turėtų koordinuoti savo veiksmus, kai vertina tarpvalstybinės sąsajos klausimus, kurių gali kilti tarp susitariančiųjų subjektų.

5.2.4 Įrodymai

- *Informacija apie turto valdymo sistemą organizacijos SVS sudėtyje, įskaitant svarbias nuorodas į kitas sritis, kaip antai rizikos vertinimą, pagrindinės veiklos planavimą, pakeitimų valdymą ir kt. (**5.2.1, 5.2.2, 5.2.5 a–b**):*

Projektavimo etapas

- *Turto reikalavimų nustatymo procesų ir konsultacijų įrodymai;*
- *rizikos valdymo strategijų įrodymai, susiję su naujo ir pakeisto turto įsigijimu ir naudojimo pradžia;*
- *visų svarbių turto projektavimo ir pateikimo procesų dokumentacija;*
- *rizikos valdymo procesai projektavimo etape;*
- *naudojamų saugos užtikrinimo priemonių įrodymai;*
- *išsami informacija apie standartus ar kita saugos informacija, kuria remiamasi projektuojant turtą ir atliekant jo techninę priežiūrą ir bandymus, kuriais siekiama patvirtinti reikalavimų laikymąsi;*
- *įrodymai, kad yra vadovas arba panašus dokumentas, kuriame aprašyti turto eksploatavimo ir techninės priežiūros ir rizikos valdymo procesai eksploatavimo ir techninės priežiūros etapuose.*

Jrėngimo etapas

- *Rizikos saugai valdymo, bandymų ir patvirtinimo procesų įrodymai, susiję su turto statyba (gamyba) ir eksploatavimo pradžia ir eksploatavimui parengtimi.*

Eksploatavimo ir techninės priežiūros etapas

- *Įrodymai, kaip šiuo metu užtikrinamas standartų ir procesų laikymasis ir valdoma nustatyta rizika;*
- *turto techninės priežiūros planai ir procedūros;*
- *su rizikos nustatymu ir panaikinimu susijusios organizacijos veiklos įrodymai;*
- *įrodymai, susiję su procesais, kuriais naudojamosi siekiant pranešti apie bet kokias veiklos rezultatų saugos srityje problemas ir taisomuosius veiksmus ir juos valdyti;*
- *įrodymai, kaip, siekiant stebėti veiklos rezultatus ir planuoti atnaujinimą, panaudojami duomenys apie veiklos rezultatų tendencijas atsižvelgiant į prognozuojamą strateginį turto gyvavimo laikotarpį;*
- *trūkumų ir sutrikimų nustatymo ir taisomųjų veiksmų įgyvendinimo procesai;*
- *avarinių aplinkybių arba neįprastų situacijų, galinčių daryti poveikį turto saugai, valdymas;*
- *įrodymai, kad valdant turtą atsižvelgiama į įvykius, apie kuriuos reikia pranešti, ir kad valdoma bendra sąsaja rizika (taip pat žr. 3.1).*

Atnaujinimas, eksploatavimo nutraukimas ir šalinimas

- *Su turto atnaujinimu, eksploatavimo nutraukimu ar šalinimu susijusios rizikos valdymo procesų įrodymai, atsižvelgiant į organizacijos mastą ir pobūdį;*
- *sisteminio požiūrio į žmogiškuosius ir organizacinius veiksnius visuose turto valdymo ciklo etapuose įrodymai (5.2.1);*
- *įrodymai, kad veiklos dokumentacija atitinka organizacinius ir fizinius (veiklos ir) techninės priežiūros valdymo reikalavimus, pvz., susijusius su organizacinėmis, techninėmis ir veiklos sąsajomis su gretima infrastruktūra, pasienio stotimis, sąveika su kitomis geležinkelio įmonėmis ar infrastruktūros valdytojais ir kt. (5.2.3);*
- *informacija, kad paraiškos teikėjas įrodo, jog jo techninės priežiūros priemonės atitinka taikytinus reikalavimus (teisės aktus, standartus ir kt.) (5.2.3);*
- *transporto priemonių atveju, už priežiūrą atsakingo subjekto sertifikato kopija arba įrodymai, kad už priežiūrą atsakingas subjektas laikosi Direktyvos (ES) 2016/798 14 straipsnio 2 ir 3 dalių ir III priedo (5.2.4 a–d).*

Geležinkelio įmonių partnerystės atveju, jeigu transporto priemonės technine priežiūra rūpinasi partneris:

įrodymai, kad tarp partnerių sudaryta sutartis, įskaitant:

- *keitimąsi informacija, kaip numatyta Reglamento (ES) Nr. 445/2011 5 straipsnyje;*
- *techninę priežiūrą, kai reikia, ypač CCS sistemų atveju;*
- *techninės priežiūros dirbtuvių, su kuriomis sudarytos sutartys, gebėjimo užtikrinti techninę priežiūrą kontrolę;*
- *transporto priemonių stebėseną ir keitimąsi svarbia informacija atsižvelgiant į tos stebėsenos rezultatus (taip pat žr. 6.1);*
- *turto, kuriam pagal ES teisės aktus arba nacionalines taisykles reikia atitikties sertifikato, atveju, tokio sertifikato kopija kartu pateikiant paaiškinimą, kiek juo remiamasi saugos valdymo sistemoje (5.2.4 a–d);*
- *informacija apie tai, kaip veikia SVS dokumentų tvarkymo dalis valdant turtą, įskaitant įrodymus, kad techninės priežiūros dokumentacija (procedūros, pareigos instrukcijos ir kt.) atnaujinama, jei ir kai būtina (5.2.5 a–c);*

- įrodymai, susiję su turto paskirstymo valdymu per jo gyvavimo ciklą, įskaitant bet kokius pakeitimų valdymo procesus, taikomus iš esmės persikirstant turtą (5.2.5 c).

5.2.5 Įrodymų pavyzdžiai

Projektavimo etapas

Organizacija dokumentuoja visus svarbius su sauga susijusius procesus ir informaciją, susijusius su turto projektavimu ir pateikimu, naudodama turto paskirstymo valdymo procesus (arba turto paskirstymo valdymo sistemą). Taip aprašoma visa techninė ir organizacinė veikla, kurią vykdant per turto gyvavimo ciklą nustatoma ir palaikoma jo kontrolė.

Organizacija sukuria ir dokumentuoja su turto projektavimu susijusios rizikos valdymo procesą:

- nustatydamą reikalavimus, susijusius su bet koku nauju ir (arba) pakeistu turtu (**taip pat žr. 1**), dėl kurių ji konsultuojasi su svarbiais suinteresuotaisiais subjektais (**taip pat žr. 2.4**);
- valdydamą su tokių pakeitimų įgyvendinimu susijusią riziką (**taip pat žr. 3.1**) ir
- valdydamą su turto įsigijimu ir, jei aktualu, sutarčių valdymu susijusią riziką (**taip pat žr. 3.1 ir 5.3**).

Tai apima grėsmių saugos analizę siekiant nustatyti sritis, kuriose didžiausia sutrikimo rizika, atliekant peržiūrą pagal organizacijos pavojų registracijos žurnalą. Tai užtikrinama nustatant saugai svarbiausias sistemas ir pagrindinius veiklos rezultatų tikslus naudojant tinkamus rizikos nustatymo metodus, pavyzdžiui:

- turto projektavimo patikimumo, parengties, priežiūros ir saugos (RAMS) analizę (kai projektuotojams pateikiami pagrindiniai veiklos rezultatų saugos srityje kriterijai siekiant užtikrinti, kad turtas tinkamas naudoti) ir
- trikties režimo, poveikio ir svarbos analizę (FMECA) ir (arba) į patikimumą orientuotą techninę priežiūrą (RCM) siekiant valdyti riziką projektavimo etape ir padėti parengti techninės priežiūros planą.

Tie reikalavimai valdomi laikantis konkrečių standartų ir procesų, naudojamų projektuojant, prižiūrint ir eksploatuojant geležinkelio infrastruktūrą ir riedmenis, kaip numatyta organizacijoje. Organizacija parodo, kad:

- saugai svarbiausios sistemos būtų projektuojamos pagal funkcines specifikacijas;
- būtų patvirtinimo ir eksploatavimo pradžios bandymų planas, kuriuo siekiama patvirtinti, kad turtas tinkamas ir saugus eksploatuoti ir prižiūrėti, ir
- būtų rengiami veiklos ir techninės priežiūros dokumentai, kuriuose būtų aprašomi turto atnaujinimo, peržiūros ir priežiūros procesai (**taip pat žr. 4.5**).

Organizacija parodo, kad taikydama projektavimo ir pirkimų požiūrį naudoja tinkamus sistemų inžinerijos procesus ir saugos užtikrinimo procesus (pvz., sudėtingoms sistemoms skirtą EN50126/8/9). Tai galima užtikrinti parengiant sistemų inžinerijos valdymo planą (SEMP), kuriame sukuriami suinteresuotųjų subjektų, sistemos reikalavimų ir saugos poreikių nustatymo ir dokumentavimo procedūra.

Įrengimo etapas

Siekdama užtikrinti sėkmingą ir saugų turto įrengimą, atsižvelgdama į SVS procesus organizacija sukuria su jo statyba, bandymais ir eksploatavimo pradžia susijusios rizikos valdymo procesus.

Ji taip pat įgyvendina procesą, kurį taikant valdoma:

- turto sistemos ir saugos reikalavimų bandymas, patikrinimas ir patvirtinimas, kuriuos galima užtikrinti parengiant bandymų ir eksploatavimo pradžios valdymo planą arba panašų dokumentą, ir
- turto eksploatacinę parengtis, kurią galima pasiekti naudojant eksploatacinės parengties kontrolinį sąrašą.

Eksplotavimo ir techninės priežiūros etapas

Organizacija yra parengusi turto eksploatavimo ir techninės priežiūros dokumentaciją, kurioje apibūdina saugos valdymo procesus, kuriuos taiko, kai atnaušina, peržiūri ir prižiūri savo turtą. Ji aprašo operacijų taikymo sritį ir, jei taikytina, turimas rizikos valdymo strategijas, apimančias visas svarbias veiklos sritis.

Tokia dokumentacija:

- užtikrinama, kad turtas būtų eksploatuojamas ir prižiūrimas atsižvelgiant į jo projektą;
- nustatomos ir dokumentuojamos visos su sauga susijusios sąlygos, kuriomis apibūdinama, kaip gali būti apribotas turto naudojimas, ir sąlygos, taikomos jį naudojant, ir
- nustatoma, kokie patikrinimai vykdomi.

Siūlomo turto projektavimo ir pateikimo apibrėžimo procesas (kaip aprašyta projektavimo etape) išplečiamas ir apima visą gyvavimo ciklą:

- sukuriant ir palaikant įrašus apie visą turtą turto registre. Jame pateikiama tokia informacija, kaip unikalūs turto identifikacinis numeris, buvimo vieta, atlikta techninė priežiūra ir kt.;
- valdant dokumentus ir informaciją apie turtą taikant organizacijos SVS (**taip pat žr. 4.4 ir 4.5**) ir
- nustatant turto svarbą remiantis saugos rizikos vertinimo rezultatais. Turto registre atskirai pažymimas saugai svarbiausias turtas.

Organizacija parodo, kaip rengiama, palaikoma ir į grėsmių registracijos žurnalą įrašoma informacija apie turtą.

Organizacija stebi, kaip sekasi laikytis nustatytų standartų ir procesų siekiant užtikrinti, kad geležinkelio veikla ir toliau būtų saugi ir veiksminga. Tam organizacija sukuria procesus, kuriais užtikrinama, kad:

- turtas būtų eksploatuojamas ir prižiūrimas pagal taikytinus vadovus;
- būtų stebima turto būklė;
- būtų tinkamai kontroliuojama, kalibruojama ir prižiūrima turtui išbandyti arba tikrinti būtina įranga;
- bet kokia su turto eksploatavimo ir priežiūra susijusi rizika būtų valdoma taikant rizikos valdymo procesus ir visus sveikatos ir saugos darbo vietoje teisės aktus ir
- būtų atsarginių dalių, kurias galima panaudoti atliekant techninę priežiūrą, ypač saugai svarbiausiam turtui. Tai galima užtikrinti nustatant turto atsarginių dalių poreikius pagal turto svarbą, kaip numatyta vykdant į patikimumą orientuotą techninę priežiūrą (RCM).

Organizacija parodo, kad planuoja turto techninę priežiūrą siekdama:

- vykdyti kompetencijos, pajėgumo ir išteklių reikalavimus;
- patenkinti informacijos valdymo ir saugojimo poreikius;
- remdamasi rizika grindžiamu procesu, rengti išsamius planus, kuriuose nustatomi įvairūs techninės priežiūros lygmenys ir standartinės organizacinės struktūros, procedūros ir pareigos, susijusios su turto priežiūra, ir
- užtikrinti įrankių ir įrangos, naudojamos atliekant techninę priežiūrą, kalibravimą.

Tai konkrečiai gali būti:

- techninės priežiūros planas (TPP) ir
- pareiginės instrukcijos, parengtos ir tikrinamos pagal TPP.

Planavimas dokumentuojamas ir kontroliuojamas naudojant kompiuterinę techninės priežiūros valdymo sistemą (**taip pat žr. 4.5**).

Organizacijoje įgyvendinti procesai, kuriais užtikrinama, kad:

- kai tam tikrai užduočiai paskiriama transporto priemonė arba įranga:

- planuojant grafikus ir prieš išvykimą būtų tikrinama, kaip laikomasi užduoties (misijos), kurią reikia atlikti (pvz., užtikrinant techninį kiekvienos rūšies riedmenų suderinamumą su maršrutais);
- saugai svarbiausių komponentų techninė priežiūra būtų vykdoma pagal (profilaktinės techninės priežiūros numatant veiksmų dažnį ir tipą) planą;
- nustačius trūkumų arba viršijant saugaus naudojimo ribas būtų nustatomi (taisomosios) techninės priežiūros veiksmai, nebent būtų taikomi veiklos apribojimai;
- būtų kuo skubiau imamasi būtinų veiksmų nustačius, kad reikia atlikti pakeitimus, kaip antai nutraukti įrangos eksploatavimą arba nustatyti veiklos apribojimus;
- būtų parengtos pareiginės instrukcijos dėl visų saugai svarbiausių rūšių veiklos;
- būtų tikrinamos visos užduotys siekiant patvirtinti, kad laikomasi reikalavimų;
- būtų kontroliuojama su technine priežiūra susijusi dokumentacija (**taip pat žr. 4.5**) ir
- mokymas pagal kompetenciją būtų rengiamas visoms saugai svarbiausioms sistemoms (**taip pat žr. 4.1**).

Yra procesas (procedūra), kurį taikant užtikrinama, kad į laikinuosius ar nuolatinius veiklos apribojimus (pvz., susijusius su konkrečios rūšies transporto priemone arba konkrečiais maršrutais) būtų:

- atsižvelgiama, kai tam tikrai užduočiai (misijai) paskiriama transporto priemonė arba įranga;
- ir apie juos būtų laiku pranešama transporto priemonę ar įrangą eksploatuojantiems darbuotojams (pvz., traukinio mašinistui, traukinio viršininkui).

Organizacija parodo, kad:

- supranta savo saugai svarbiausio turto veiklos rezultatus nustatydama, ką reikia stebėti ir matuoti ir apie ką reikia pranešti;
- sukuria ir dokumentuoja saugai svarbiausio turto veiklos rezultatų stebėsenos, matavimo, analizės ir vertinimo metodą ir dažnį;
- stebi su veiklos rezultatais susijusias tendencijas pagal prognozuojamą turto strateginį gyvavimo laikotarpį (**taip pat žr. 6.1**);
- praneša apie su veiklos rezultatais susijusias problemas vadovaudamasi saugos rizikos lygiu ir perduoda su veiklos rezultatais saugos srityje susijusius klausimus spręsti aukštesniui lygmeniui taip, kad jie būtų perduodami tinkamam adresatui;
- naudoja stebėsenos rezultatus, kad prireikus pakoreguotų techninės priežiūros planą;
- nustato pranešimo apie bet kokius rezultatus kanalus (**taip pat žr. 4.4**);
- pagerina saugai svarbiausio turto standartų laikymąsi:
 - peržiūrėdama veiklos ir techninės priežiūros kontrolės priemones ir vertindama riziką, kad turtas neatitiks nustatytų standartų;
 - nustatydama pagrindinę (-es) problemų, susijusių su veiklos rezultatais saugos srityje, priežastį (-is) ir
 - nustatydama veiksmus, kurių gali prireikti imtis siekiant užtikrinti, kad turtą būtų vėl saugu naudoti;
- nuolat tobulina SVS nustatydama galimą riziką ir imdamasi taisomųjų veiksmų (**taip pat žr.**) ir
- dokumentuoja atvejus, kai pasinaudojama galimybe sumažinti ar panaikinti riziką, ir kaip tai buvo pasiekta.

Organizacijoje taikomi galimų su turtu susijusių trūkumų ar sutrikimų nustatymo procesai, kuriais taip pat siekiama užtikrinti, kad būtų vykdomi tinkami taisomieji veiksmai. Jie atitinka taikytinas nuostatas ir techninės priežiūros programas ar planus ir:

- jais užtikrinama, kad sutrikimai būtų tinkamai dokumentuojami ir kad būtų imamasi tinkamų taisomųjų veiksmų;
- jais sprendžiami su saugai svarbiausiais sutrikimais susiję klausimai;
- jais užtikrinama, kad apie įvykius, apie kuriuos turi būti pranešama, būtų tinkamai pranešama, ir

- pagal juos koordinuojamas neplaninis su sauga susijusio turto remontas.

Organizacija:

- dokumentuoja sutrikimų valdymo procesą;
- naudoja tinkamus saugai svarbiausių aspektų analizės metodus, kaip antai pagrindinių priežasčių analizę (RCA);
- dokumentuoja sutrikimus ir tokiais įrašais gali būti fiksuojami gedimų kodai, trikties režimai, poveikis, svarba ir taisomieji veiksmai;
- rengia procedūras, skirtas bendriems remonto veiksams valdyti, ir
- sukuria grįžtamosios informacijos pateikimo procesą, kad inžinerijos ir technikos specialistų grupės galėtų peržiūrėti ir tobulinti sistemas ir kuo labiau sumažinti būsimų sutrikimų riziką.

Tai užtikrinama naudojant pranešimų apie gedimus, analizės ir taisomųjų veiksmų priemonę (FRACAS), kurią taikant:

- dokumentuojami gedimai, kurie buvo nustatyti ir užfiksuoti atliekant bandymus ir pradedant eksploatuoti turtą ir kurie įvyko jį eksploatuojant ir vykdant techninę priežiūrą, ir
- valdomi jiems pašalinti įgyvendinami paskesni taisomieji veiksmai.

Organizacija dokumentuoja visus gedimus ir taisomuosius veiksmus ir prašo techninę kompetenciją turinčio asmens tikrinti visus atvejus, kai atliekamas neplaninis remontas.

Yra procesas (procedūra), kuriuo reglamentuojamas turto valdymas pablogėjusiomis ar ekstremaliosiomis sąlygomis.

Organizacija yra sukūrusi procesus, kuriuos taikydama valdo visą su sąsajomis susijusią riziką, kuri kyla eksploatuojant turtą ir vykdant jo techninę priežiūrą (**taip pat žr. 3.1.1**). Tai apima sąsajas tarp turto objektų ir tarp juos naudojančių dalyvių.

Atnaujinimo, eksploatavimo nutraukimo ir šalinimo etapai

Organizacija suvokia savo turto būklę ir, jai blogėjant, reaguoja atitinkamai jį pakeisdama arba atlikdama jo techninę priežiūrą.

Organizacija yra parengusi patvirtinimo ir eksploatavimo pradžios bandymų planą, kuriuo siekiama patvirtinti, kad turtas tinkamas ir saugus eksploatuoti ir prižiūrėti. Jeigu organizacija pratęsia turimo turto gyvavimo laiką, ji siekia gauti tinkamą saugos informaciją, kaip antai ankstesnių laikotarpių duomenis, siekdama užtikrinti, kad jį ir toliau galima saugiai naudoti.

Vykdoma tendencijų stebėseną pagal tikėtinus veiklos rezultatus (žr. eksploatavimo ir techninės priežiūros etapą).

Šalindama geležinkelio infrastruktūrą arba riedmenis, organizacija tinkamai valdo turto eksploatavimo nutraukimo riziką.

Saugai svarbiausio turto pakeitimų valdymas

Tais atvejais, kai organizacija siekia iš esmės persikirstyti saugai svarbiausią turtą, ji taiko pakeitimų valdymo procesą siekdama užtikrinti veiksmingą saugos rizikos valdymą ir nustatydama viso saugai svarbiausio turto su programine įranga (kuri gali būti įdiegta veikiančiose sistemose arba būti savarankiška programa) pirminę sąranką. Jeigu operatorius keičia saugai svarbiausio turto pirminę sąranką, kai įmanoma, jis:

- valdo su tokio turto pakeitimais susijusią riziką;
- seka serijos ir modelio numerius;
- patvirtina funkcinius reikalavimus pagal specifikacijas ir rizikos kontrolės priemones;
- kontroliuoja sąrankos objektų išleidimą ir
- užtikrina, kad bet kokio turto, kurio paskirstymas valdomas, būklė būtų aktuali.

Dėl nustatytos pirminės saugai svarbiausio turto būklės, eksploatacinių sąlygų ar techninės priežiūros grafiko pakeitimų organizacijoje jokių būdu nesumažėja geležinkelio eksploatavimo veiklos sauga.

Bendrųjų saugos būdų taikymas

Yra procesas (procedūra), kurį už priežiūrą atsakingi subjektai naudoja tikrindami pagal poreikį (t. y. pagal teisės aktų reikalavimus ir (arba) sutartis), kaip taikomi BSB rizikos vertinimo srityje ir BSB stebėsenos srityje.

Žmogiškųjų veiksmų integravimas

Taikomas sistemingas požiūris į žmogiškųjų veiksmų integravimą per sistemos gyvavimo ciklą; pavyzdžiui, projektuojant su turtu susijusias užduotis, darbo procedūras, darbo aplinką ir pakankamus išteklius siekiant užtikrinti, kad būtų tinkamai atsižvelgiama į žmogiškuosius ir organizacinius veiksmus ir kad jie būtų tinkamai įtraukiami.

Organizacijos programoje sukurama sistema, kaip nustatyti, peržiūrėti ir suderinti žmogiškuosius ir organizacinius veiksmus ir vėliau įgyvendinti sprendimus projektavimo arba pakeitimų valdymo etape. Programoje apibūdinami santykiai su trečiosiomis šalimis projektavimo arba pakeitimų valdymo srityje.

Pateikiama informacija apie saugos perspėjimų informacijos priemonės (SAIT) naudojimą (žr. 5.4.3).

5.2.6 Papildoma medžiaga ir standartai

- [Saugos direktyvos 14 straipsnio a punkto ir Komisijos reglamento \(ES\) Nr. 445/2011 dėl subjektų, atsakingų už prekių vagonų priežiūrą, sertifikavimo sistemos taikymo vadovas](#)
- CENELEC. EN50126 Geležinkelio taikmenys. Techniniai reikalavimai ir patikimumo, parengties, priežiūrumo ir saugos (RAMS) įrodymas. 1 dalis. Pagrindiniai reikalavimai ir bendrieji būdai
- Nacionalinės geležinkelių saugos reguliavimo institucijos biuras. Turto valdymo vadovas (2015)

5.2.7 Priežiūros aspektai

Priežiūros srityje svarbu tai, kad dėmesys būtų sutelkiamas į turto valdymą per jo gyvavimo ciklą nuo projektavimo iki šalinimo, o ne individualius nesėkmingo turto valdymo atvejus, nebent jie turėtų tiesioginį poveikį saugai.

Vykdamt priežiūrą reikėtų apsvarstyti, kaip valdomas ir prižiūrimas turimas turtas, įsigytas anksčiau nei pradėti taikyti dabartiniai standartai.

Vykdamt priežiūrą reikėtų apsvarstyti, ar ir kaip organizacijoje naudojama SAIT.

5.3 Rangovai, partneriai ir tiekėjai

5.3.1 Reglamentavimo reikalavimas

5.3.1.	Organizacija nustato ir valdo saugos riziką, kylančią dėl užsakomųjų paslaugų, įskaitant veiklą ar bendradarbiavimą su rangovais, partneriais ir tiekėjais.
5.3.2.	Siekdama valdyti 5.3.1 dalyje nurodytą saugos riziką, organizacija nustato rangovų, partnerių ir tiekėjų atrankos kriterijus ir sutartinius reikalavimus, kuriuos jie turi atitikti, įskaitant: <ul style="list-style-type: none"> (a) teisinius ir kitus su sauga susijusius reikalavimus (žr. 1 dalį „Organizacijos kontekstas“); (b) sutartyje nustatytoms užduotims atlikti būtiną kompetencijos lygį (žr. 4.2 skirsnį „Kompetencija“); (c) atsakomybę už vykdytiną užduotį; (d) nustatytą saugos veiksmingumą, kuris turi būti išlaikytas, kol galioja sutartis; (e) įpareigojimus dėl keitimosi su sauga susijusia informacija (žr. 4.4 skirsnį „Informavimas ir komunikacija“); (f) su sauga susijusių dokumentų atsekamumą (žr. 4.5 skirsnį „Dokumentuojama informacija“).
5.3.3.	Pagal Reglamento (ES) Nr. 1078/2012 3 straipsnyje nustatytą procesą organizacija stebi: <ul style="list-style-type: none"> (a) visos rangovų, partnerių ir tiekėjų vykdomos veiklos saugos veiksmingumą, siekdama įsitikinti, kad jie laikosi visų sutartyje nustatytų reikalavimų; (b) rangovų, partnerių ir tiekėjų informuotumą apie su jais susijusią saugos riziką organizacijos veiklai.

5.3.2 Tikslas

Paraiškos teikėjas turi parodyti, kad sugeba nustatyti, įvertinti ir kontroliuoti riziką, kylančią dėl rangovų ir kitų tiekėjų, su kuriais užmegzti darbo santykiai, veiklos. Tai ne tik rizikos vertinimo klausimas ir nereikalaujama pateikti visų rūšių rizikos ar rizikos kategorijų sąrašo, bet reikalaujama, kad paraiškos teikėjas parodytų, kaip apskritai suprojektuotos ir organizuotos jo sistemos bei procedūros, kad būtų lengviau nustatyti, vertinti ir kontroliuoti šią riziką. Sutartyje reikia nustatyti, kaip keičiamasi su sauga susijusia informacija. Gerai parengtų sutarčių naudojimas yra įprastai priimtinas rizikos valdymo būdas. Tačiau pagrindinė atsakomybė už rangovų valdymą ir jų darbų vykdymo patikrinimą pagal nustatytas specifikacijas tenka organizacijai. Jeigu pasitelkiami rangovai ar subrangovai, tai nereiškia, kad geležinkelio įmonė (infrastruktūros valdytojas) perleidžia kurias nors savo pareigas užtikrinti, kad rangos paslaugos būtų teikiamos pagal prieš vykdant veiklą nustatytus standartus.

Paraiškos teikėjas turėtų parodyti, kad yra įsidiėgęs procesus, kuriuos taikant kartu su viešųjų pirkimų procesu nustatoma rangovų ir kitų tiekėjų kompetencija ir vertinami jų veiklos rezultatai saugos srityje.

Kiekviena organizacija turi vykdyti BSB stebėsenos srityje įtvirtintą stebėsenos procesą ir užtikrinti, kad pagal sutartis rangovų įgyvendinamos rizikos kontrolės priemonės būtų stebimos taip pat vertinant jų BSB atitikimą. Jeigu organizacija nustato kokią nors svarbią riziką saugai, susijusią su techninės įrangos gedimais ar sutrikimais, pagal BSB stebėsenos srityje jos privalo pranešti apie tokią riziką kitoms dalyvaujančioms šalims, kad šios galėtų imtis bet kokių būtinų taisomųjų veiksmų sistemos saugai užtikrinti.

5.3.3 Aiškinamosios pastabos

Dėl papildomos informacijos apie sutarčių sąlygas ir partnerystę žr. 3 priedas..

5.3.4 Įrodymai

- Įrodymai, kaip organizacijos SVS susieta su rangovų ir tiekėjų valdymo sistemomis siekiant kontroliuoti riziką **(5.3.1)**;
- įrodymai, kad sutarčių nuostatos parengtos remiantis rizikos vertinimo rezultatais **(5.3.1) (taip pat žr. 3.1)**;
- esama procesų, kuriuose nustatyta, kaip reikėtų vertinti žmogiškuosius ir organizacinius veiksnius, kaip reikėtų apie juos pranešti subrangovams ir kaip juos valdyti **(5.3.1)**;
- įrodymai, kaip organizacija tvarko dokumentaciją, susijusią su rangovais ir tiekėjais **(5.3.2 a–d)**;
- įrodymai, kaip organizacija atranka rangovus ir tiekėjus siekdama užtikrinti, kad jie būtų kompetentingi ir kad būtų tinkamai valdoma rizika saugai **(5.3.2 a–e)**;
- įgyvendintas procesas, kuriuo užtikrinama, kad svarbia saugos informacija būtų dalijamasi su rangovais ir tiekėjais arba kad jie teiktų tokią informaciją **(5.3.2 d)**;
- procesas ar procedūra, kurią taikant siekiama stebėti, kad organizacija užtikrintų, jog rangovai, partneriai ir tiekėjai, su kuriais ji yra užmezgusi darbo santykius, sugebėtų valdyti jiems kylančią riziką **(5.3.3 a–b)**;
- įrodymai, kad rangovai, partneriai ar tiekėjai reguliariai stebimi pagal BSB stebėsenos srityje (Reglamentas (ES) Nr. 1078/2012) siekiant užtikrinti, kad produktas ar paslauga atitiktų nustatytus reikalavimus ir saugos tikslus **(5.3.3 a) (taip pat žr. 6.1)**.

5.3.5 Įrodymų pavyzdžiai

Yra procedūra, kurią taikant vyksta rangovų, partnerių ir tiekėjų atranka ir stebėseną. Taikant procedūrą paaiškėja, kad rangovų taikytini standartai yra tokie pat, kaip standartai, taikytini tiesiogiai organizacijos samdomiems darbuotojams, ir kokios jų funkcijos ir pareigos. Taikant procedūrą dokumentuojami būtini informacijos mainai tarp paraiškos teikėjo ir rangovų, partnerių ir tiekėjų SVS.

Pateikiami įrodymai, susiję su saugos tikslais (siektinomis reikšmėmis), kuriuos, kaip tikimasi, turi pasiekti rangovai, partneriai ir tiekėjai, ir rodikliais, kuriuos taikant tie tikslai bus matuojami.

Žmogiškųjų ir organizacinių veiksnių strategijoje išsamiai paaiškinama, kad šie klausimai sprendžiami su rangovais ir subrangovais.

Dokumentų tvarkymo procedūra, kurią taikant siekiama užtikrinti, kad rangovai, partneriai ir tiekėjai taikytų organizacijos standartus (taip pat žr. 4.5.1.1 e, „Dokumentų tvarkymas“).

Rangovų, partnerių ir tiekėjų sąrašas (apžvalga), skirtas vidaus ar išorės naudojimui, nurodant jų tiekiamus produktus ir (arba) teikiamas paslaugas **(taip pat žr. 4.5.1.1 d ir e)** ir tai, koks poveikis saugai daromas, kartu išvardijant priemones, kuriomis kontroliuojama nustatyta rizika (pvz., informacijos mainai, paaiškinimai dėl atsakomybės sričių, mokymas) **(taip pat žr. 3.1.1.1 a)**.

Kompetencijos valdymo sistemos procedūra, susieta su tokia pat rangovų, partnerių ir tiekėjų procedūra.

Procesas (procedūra), kurį taikant valdomi rangovai, partneriai ir tiekėjai, apima ir tai, kaip valdoma sąsajos rizika, susijusi su rangovų, partnerių ar tiekėjų veikla, ir kaip ji su jais pasidalijama ir, jei aktualu, kaip tai numatyta sudarytose sutartyse ir kaip keitimasis informacija įtraukiamas į SVS.

Tinkamas audito (patikrinimų) planavimo procesas, skirtas rangovams, partneriams ir tiekėjams, pateikiant tokios veiklos dokumentų pavyzdžius, pvz., audito (patikrinimo) ataskaitas arba išvadas.

Procesas ar procedūra, kurią taikant nustatomi svarbūs rangovams, partneriams ar tiekėjams taikytini reikalavimai ir apie juos jiems pranešama ir, jei aktualu, nurodoma, kaip jie išdėstyti sutartyse, tinkamai dokumentuotoje dokumentų tvarkymo sistemoje, taip užtikrinant informacijos atsekamumą.

Dokumentų tvarkymo sistemos procedūra, susijusi su sertifikatu, leidimų, pripažinimo ar kitų dokumentų, kuriais patvirtinamas rangovams, partneriams ar tiekėjams taikytinų reikalavimų laikymasis ir ilgainiui kontroliuojamas galiojimas (pvz., imantis stebėsenos veiksmų), valdymu.

5.3.6 *Priežiūros aspektai*

Vykdant organizacijos priežiūrą ir norint susidaryti bendrą vaizdą apie kontrolės ir stebėsenos mastą, gali reikėti vykdyti organizacijai dirbančio rangovo ar tiekėjo priežiūrą. Taip pat gali reikėti susipažinti su dokumentais, pagal kuriuos dirba rangovas ar tiekėjas, ir išnagrinėti, kaip jie sietini su organizacijos SVS nustatytomis procedūromis.

Priemonės, kuriomis siekiama užtikrinti, kad rangovų ir tiekėjų veiklos rezultatai saugos srityje ir kompetencija būtų neatsiejama viešųjų pirkimų proceso dalis.

5.4 Pakeitimų valdymas

5.4.1 Reglamentavimo reikalavimas

5.4.1. Organizacija įgyvendina ir valdo saugos valdymo sistemos pakeitimus, kad išlaikytų arba pagerintų saugos veiksmingumą. Tai apima sprendimus įvairiuose pakeitimų valdymo etapuose ir vėlesnę saugos rizikos peržiūrą (žr. 3.1.1 skirsnį „Rizikos vertinimas“).

5.4.2 Tikslas

Svarbu, kad paraiškos teikėjas galėtų nustatyti naują riziką, galinčią kilti jam vykdant veiklą, ir į ją reaguoti prireikus taikydamas reikalavimus, susijusius pakeitimų valdymu, pagal Direktyvą (ES) 2016/798 ir BSB rizikos vertinimo srityje (Komisijos įgyvendinimo reglamentas (ES) Nr. 402/2015). SVS turėtų būti parodyta, kad joje įgyvendintos procedūros, pagal kurias vertinama tokia rizika ir atitinkamais atvejais įgyvendinamos naujos kontrolės priemonės. Taip turėtų būti atsižvelgiama į įvairių rūšių ir lygių pakeitimus – reikšmingus ir nereikšmingus, nuolatinius ir laikinus, trumpalaikius ir ilgalaikius. Ji turėtų būti taikoma pakeitimams, susijusiems su:

- veiklos rūšimis;
- įranga;
- procedūromis;
- organizacija;
- darbuotojų skaičiumi arba
- sąsajomis.

Taikant procesą turėtų būti įmanoma proporcingai ir patikimai įvertinti riziką, tam tikrais atvejais įskaitant žmogiškųjų veiksmų aspektus, ir priimti pagrįstas kontrolės priemones.

Pareigų, atsakomybės sričių, įrankių ir įrangos, darbo aplinkos, procesų ir procedūrų pakeitimai daromi atliekant žmogiškųjų ir organizacinių veiksmų analizę siekiant nustatyti galimą su tais pakeitimais susijusią riziką saugai. Galima naudotis, pavyzdžiui, tokiais metodais, kaip užduočių analizė, tinkamumo naudoti analizė, modeliavimas, rizikos vertinimas, HAZOP ir saugos tyrimas. Pakeitimų, prieš kuriuos reikia atlikti rizikos vertinimą pagal žmogiškuosius ir organizacinius veiksmus, pavyzdžiai. Visų pirma, tai galėtų būti taikoma keičiant darbo procedūras pasikeitus įrangai, pasikeitus darbo grafikams arba perskirsčius atsakomybės sritis.

5.4.3 Aiškinamosios pastabos

Rizikos vertinimas atliekamas ne visiems pakeitimams (**5.4.1**). Jeigu pakeitimai aktyviai valdomi taikant kitus SVS procesus, kaip antai kasdienės veiklos procesus, jie neturėtų būti vertinami kaip pakeitimai, kuriuos reikia valdyti taikant formalųjį pakeitimų valdymo procesą.

Funkcijos, pareigos, atskaitomybės sritys ir įgaliojimai, kuriuos reikia apibrėžti (**taip pat žr. 2.3**), apima ir pakeitimų valdymą (**5.4.1**), pvz., funkcijų priskyrimą pakeitimų kontrolės valdybai.

Vykstant pakeitimų valdymo procesui reikėtų konsultuotis su darbuotojais (**taip pat žr. 2.4**).

Prieš atliekant funkcijų, pareigų, įrankių ir procesų pakeitimus analizuojami su pakeitimu susiję saugos kultūros klausimai, siekiant nustatyti galimą saugos riziką. Saugos rizika, kylanti mažinant veiklos mastą, keičiant vadovybę arba pasitelkiant užsakovą paslaugas, įskaitant operacijas ar bendradarbiavimą su rangovais, partneriais ir tiekėjais, turėtų būti valdoma ir jai turėtų būti skirtas toks prioritetas, kaip vidaus rizikai.

5.4.4 Įrodymai

- *Pakeitimų valdymo proceso aprašymas (5.4.1);*
- *procedūrų ir metodų, naudojamų vertinant naują ar pasikeitusią riziką ir įgyvendinant naują, aprašymas (5.4.1);*
- *kontrolės priemonės, įskaitant nuorodas, kur galima rasti išsamiai aprašytus procesus (5.4.1);*
- *informacija apie tai, kaip organizacija nustato esminius pakeitimus ir sprendimus, kada taikyti BSB rizikos vertinimo srityje procesus arba kada atlikti rizikos vertinimą pagal SVS procedūras (5.4.1);*
- *informacija apie pakeitimų valdymo sistemos priemones, kurias organizacija taiko valdydama transporto priemonių leidimus ir bendro saugos sertifikato ar saugos leidimo pakeitimus (5.4.1);*
- *informacija apie procesą, kurį taikant atitinkamai nacionalinei saugos institucijai pranešama apie pakeitimus prieš pradėdant naują geležinkelio transporto operaciją (5.4.1).*

5.4.5 Įrodymų pavyzdžiai

Pakeitimų valdymo procedūros kopija, pateikiama kartu su paraiškos dokumentais. Šiame dokumente pagrindžiamas visų pakeitimų rizikos vertinimo poreikis pagal įvairius teisės aktų reikalavimus. Problemos pavyzdys ir prielaidų registracijos žurnalas, reguliariai peržiūrimas įgyvendinant pakeitimą. Galiausiai procedūroje taip pat numatytas procesas, kurį taikant apie pakeitimus pranešama atitinkamai (-oms) NSI.

Pakeitimų valdymo procesas susijęs su rizikos vertinimo proceso vykdymu; į jo rezultatus atsižvelgiama rengiant, įgyvendinant ir peržiūrint pagrindinės veiklos procesus.

5.4.6 Priežiūros aspektai

Siekiant nustatyti, ar SVS pakeitimų valdymo priemonės pakankamai patikimos, reikės stebėti kelis įvairių tipų pakeitimus vykstant nustatytam procesui ir vertinti, ar jie a) tinkamai valdomi ir ar tinkamai atsižvelgiama į su pakeitimais susijusią riziką ir b) ar peržiūrint SVS procedūras atsižvelgta į ankstesnę patirtį.

Įvertinti, ar pakeitimų valdymo priemonės atitinka BSB rizikos vertinimo srityje.

Organizacijoje įdiegti įgyvendinimo procesai ir nuolat vykdoma svarbių TSS, nacionalinių taisyklių ir kitų standartų stebėseną, tam tikrais atvejais parodant, kaip visa tai taikoma per visą įrangos ar operacijos gyvavimo ciklą.

5.5 Ekstremaliųjų situacijų valdymas

5.5.1 Reglamentavimo reikalavimas

5.5.1.	Organizacija turi atpažinti ekstremaliąsias situacijas ir laiku imtis susijusių priemonių, kad tos situacijos būtų valdomos (žr. 3.1.1 skirsnį „Rizikos vertinimas“) ir būtų atkurtos normalios eksploataavimo sąlygos pagal Reglamentą (ES) Nr. 2015/995.
5.5.2.	Organizacija užtikrina, kad kiekvieno tipo ekstremaliojoje situacijoje: (a) būtų galima nedelsiant susisiekti su avarinėmis tarnybomis; (b) avarinėms tarnyboms būtų suteikta visa reikiama informacija tiek iš anksto, kad jos galėtų pasirengti reaguoti į ekstremaliąją situaciją, tiek pačioje ekstremaliojoje situacijoje; (c) vidaus priemonėmis būtų teikiama pirmoji pagalba.
5.5.3.	Organizacija pagal Reglamentą (ES) Nr. 2015/995 nustato ir dokumentuoja visų subjektų vaidmenis ir atsakomybę.
5.5.4.	Organizacija turi veiksmų, įspėjimo ir informavimo apie ekstremaliąsias situacijas planus, kuriuose numatyta šių veiksmų tvarka dėl: (a) visų darbuotojų, atsakingų už ekstremaliosios situacijos valdymą, įspėjimo; (b) visų šalių (pvz., infrastruktūros valdytojo, geležinkelio įmonių, rangovų, valdžios institucijų, avarinių tarnybų) informavimo, įskaitant skubius nurodymus keleiviams; (c) visų sprendimų, būtinų atsižvelgiant į avarijos tipą, priėmimo.
5.5.5.	Organizacija apibūdina, kaip paskirstyti ekstremaliųjų situacijų valdymo išteklius ir priemones (žr. 4.1 skirsnį „Ištekliai“) ir kaip nustatyti mokymo reikalavimai (žr. 4.2 skirsnį „Kompetencija“).
5.5.6.	Ekstremaliųjų situacijų valdymo tvarka reguliariai išbandoma bendradarbiaujant su kitomis suinteresuotosiomis šalimis ir prireikus atnaujinama.
5.5.7.	Organizacija užtikrina, kad infrastruktūros valdytojas galėtų lengvai ir nedelsiant susisiekti su kompetentingais tinkamą kalbą mokančiais atsakingais darbuotojais, kurie jam pateiktų tinkamo lygio informaciją.
5.5.7.	Organizacija derina avarijos likvidavimo priemonių planus su visomis jos infrastruktūroje veiklą vykdančiomis geležinkelio įmonėmis ir su avarinėmis tarnybomis, kad būtų sudarytos sąlygos joms greitai reaguoti, ir su visomis kitomis trečiosiomis šalimis, kurios gali būti susijusios su ekstremaliąja situacija.
5.5.8.	Yra nustatyta tvarka, skirta kreiptis į už priežiūrą atsakingą subjektą arba transporto priemonių valdytoją avariniu atveju.
5.5.8	Organizacijoje turi būti nustatyta tvarka prireikus nedelsiant sustabdyti veiklą ir geležinkelio eismą ir informuoti visas suinteresuotąsias šalis.
5.5.9	Tarpvalstybinės infrastruktūros atveju atitinkamų infrastruktūros valdytojų bendradarbiavimas sudaro palankias sąlygas reikiamam kompetentingų avarinės pagalbos tarnybų abiejose sienos pusėse veiklos koordinavimui ir pasirengimui.

5.5.2 Tikslas

Patikimos ekstremaliųjų situacijų planavimo sistemos būtinos visiems pareigų vykdytojams ir turėtų apimti informaciją, kurią reikia teikti skubiosios pagalbos tarnyboms, kad šios galėtų parengti savo reagavimo didelių

riktų atveju planus. Taip pat svarbūs SVS aspektai, tiesiogiai susiję su reagavimu į ekstremaliąsias situacijas priemonėmis, pvz., mokymu šioje srityje ir ekstremaliųjų situacijų planų bandymais.

5.5.3 Aiškinamosios pastabos

Ekstremaliosios situacijos **(5.5.1)** susiejamos su organizacijos rizikos vertinimo rezultatais, nors traukinių eismo organizavimo ir valdymo TSS (žr. 4.2.3.7 straipsnį) paskelbtas nebaigtinis ekstremaliųjų situacijų sąrašas.

Tais atvejais, kai vertinimas yra susijęs su infrastruktūros valdytoju, teisės akto teksto 5.5.7 ir 5.5.8 straipsniai pakeičiami nuostatomis mėlyna spalva. 5.5.9 straipsnis taikomas tik infrastruktūros valdytojui.

5.5.4 Įrodymai

Tikimasi, kad paraiškos teikėjas pateiks glaustą informaciją apie:

- *apreptas ekstremaliųjų situacijų rūšis, įskaitant veiklą pablogėjusiomis sąlygomis ir įgyvendintas jos valdymo procedūras **(5.5.1)**;*
- *paraiškos teikėjo teikiamą informaciją siekiant padėti skubiosios pagalbos tarnyboms planuoti reagavimo į didelį riktą geležinkelyje priemones, tam tikrais atvejais darant nuorodas į pareigas pagal taikytinus ES teisės aktus ir bet kokius svarbius tarpvalstybinius susitarimus **(5.5.2 a ir b)**;*
- *planus, funkcijas ir pareigas (įskaitant tuos asmenis, kurie turi reikiamų įgūdžių ir paskirti padėti infrastruktūros valdytojui arba atvirkščiai), mokymą ir kompetencijos išlaikymo priemones, veiksmingos komunikacijos su skubiosios pagalbos tarnybomis ir atitinkamais darbuotojais ir bendravimo su nukentėjusiais dėl riktų, kaip antai keleiviais arba atitinkamomis trečiosiomis šalimis, priemones (tai turėtų būti dokumentas, kuriame nustatomos visų šalių funkcijos ir pareigos, kaip paskirstomi ištekliai ir priemonės ir nustatyti mokymo reikalavimai), procedūras, kurias taikant po ekstremaliosios situacijos grįžtama prie įprastos veiklos **(5.5.1, 5.5.3, 5.5.4 a–c, 5.5.5, 5.5.7, 5.5.8 ir 5.5.9 laikantis tik infrastruktūros valdytojų reglamentavimo reikalavimų)**;*
- *tie konkretūs SVS aspektai, tiesiogiai susiję su reagavimu į ekstremaliąsias situacijas priemonėmis, pvz., mokymu šioje srityje ir ekstremaliųjų situacijų planų bandymais, siekiant nustatyti bet kokius trūkumus **(5.5.6)**;*
- *procedūra, kurią taikant ekstremaliosios situacijos atveju, susijusiu su viena iš transporto priemonių, bendraujama su atitinkamu už priežiūrą atsakingu subjektu arba transporto priemonių valdytoju **(5.5.8 laikantis tik geležinkelio įmonių reglamentavimo reikalavimų)**.*

5.5.5 Įrodymų pavyzdžiai

Ekstremaliųjų situacijų valdymo procedūros (-ų) ir su ja (jomis) susijusių planų (pvz., atkūrimo procedūrų) kopija. Procedūra apima visą tinklą, kuriame vykdoma veikla, prireikus numatant konkrečias priemones tuneliams ir kitoms didelę riziką keliančioms vietoms ir tarpvalstybinio bendradarbiavimo atveju, apsirūpinimą personalu ir funkcijas ir pareigas; taip pat daromos nuorodos į infrastruktūros valdytojo ekstremaliųjų situacijų priemones ir į tai, kaip prireikus bendrauti su kitomis svarbiomis šalimis, kaip antai už priežiūrą atsakingu subjektu. Jeigu geležinkelio įmonės veiklos vykdymo teritorijoje yra keli infrastruktūros valdytojai, geležinkelio įmonė turėtų atsižvelgti į tų infrastruktūros valdytojų ekstremaliųjų situacijų priemonių (ir susitarimų su naudotojais) skirtumus.

Taikant šią procedūrą daroma nuoroda į BSB reikalavimus darbuotojams, kurie turi reaguoti į ekstremaliąsias situacijas, ir užtikrinama, kad pagal sutartis dirbantys darbuotojai sugebėtų laikytis tokių pat standartų.

Ekstremaliųjų situacijų procedūra apima procesą, kurį taikant nukentėjusiesiems dėl rikto ir jų šeimoms teikiamos su skundų pateikimo procedūra susijusios konsultacijos.

Procedūra (kai tai svarbu) apima informaciją apie tai, kas vyksta ekstremaliosios situacijos atveju, kai ji susijusi su pavojingaisiais krovniais, ir organizacija (geležinkelio įmonė) taiko procesą, kuriuo siekia užtikrinti, kad:

- *būtų galima skubiai susisiekti su krovėju, cisterninių vagonų savininku, kai tokie vagonai yra privačioji nuosavybė, transporto priemonės savininku ar valdytoju ir operatoriumi konteinerinės cisternos atveju;*
- *infrastruktūros valdytojai būtų kuo greičiau pateikti svarbi informacija (pvz., vagonų registracijos numeris, vagonų vieta traukinyje, UN numeris, RID klasifikacijos kodas ir grėsmių identifikacinis numeris vežant pavojinguosius krovinius laikantis RID nuostatų);*
- *organizacija (infrastruktūros valdytojas) būtų įdiegusi procesą, kuriuo užtikrinama, kad valdžios institucijos (gelbėjimo tarnybos, policija, kitos skubiosios pagalbos tarnybos ir valdžios institucijos) gautų svarbią informaciją apie pavojinguosius krovinius (žr. pirmiau pateiktus pavyzdžius).*

5.5.6 Priežiūros aspektai

Siekiant tinkamai įvertinti SVS procedūras ekstremaliųjų situacijų valdymo srityje, gali būti būtina patikrinti SVS procedūras lyginant jas su atitinkamų sąsajų dalyvių (visų pirma, vertinant pagrindinių dalyvių, kaip antai geležinkelio įmonės, infrastruktūros valdytojo ir skubiosios pagalbos tarnybų, santykius) procedūromis, siekiant užtikrinti, kad tokių riktų valdymo procesai sudarytų nuoseklią visumą.

Patikrinti, ar parengti planai dėl visų ekstremaliųjų situacijų, kurias galima numatyti.

Ekstremaliųjų situacijų planų bandymų priemonės ir veiksmų koordinavimo su skubiosios pagalbos tarnybomis priemonės, neapsiribojant tik teorinio modeliavimo pratybmomis.

Yra sąsajos su kitomis suinteresuotosiomis šalimis, įskaitant tokias priemones, kaip bandymų kontrolės, komunikacijos, koordinavimo ir kompetencijos priemonės.

Geresnė geležinkelių sistema
visuomenės labui

6 Veiklos rezultatų vertinimas

6.1 Stebėsena

6.1.1 Reglamentavimo reikalavimas

6.1.1. Pagal Reglamentą (ES) Nr. 1078/2012 organizacija vykdo stebėseną, kad:

- (a) patikrintų, ar teisingai taikomi visi saugos valdymo sistemos procesai ir procedūros, įskaitant veiklos, organizacines ir technines saugos priemones;
- (b) patikrintų, ar teisingai taikoma visa saugos valdymo sistema ir ar ji užtikrina numatytus rezultatus;
- (c) ištirtų, ar saugos valdymo sistema atitinka šio reglamento reikalavimus;
- (d) prireikus nustatytų ir įgyvendintų taisomąsias priemones ir įvertintų jų veiksmingumą (žr. 7.2 skirsnį „Nuolatinis tobulinimas“), jei nustatomas bet koks neatitikties a, b ir c punktams atvejis.

6.1.2. Organizacija visais savo lygmenimis reguliariai stebi su sauga susijusių užduočių vykdymą ir imasi veiksmų, jei šios užduotys atliekamos netinkamai.

6.1.2 Tikslas

Organizacija turėtų pateikti įrodymų, kad yra įdiegusi saugos valdymo sistemos taikymo ir veiksmingumo stebėsenos procesą ir kad tas procesas tinkamas atsižvelgiant į jos veiklos dydį, mastą ir rūšį. Organizacija turėtų parodyti, kad taikant procesą galima nustatyti, įvertinti ir ištaisyti bet kokius SVS veikimo trūkumus.

6.1.3 Aiškinamosios pastabos

Kontrolės priemonių veiksmingumas reiškia, kad organizacijoje įdiegtas procesas, kurį taikant tikrinama, kad atlikus rizikos vertinimą ir pritaikius tinkamas kontrolės priemones jos būtų po tam tikro laiko peržiūrimos siekiant įsitikinti, kad su jų taikymu susijusių saugos riziką pavyko sumažinti, kaip planuota (6.1.1 d).

Vykdant stebėseną reikėtų atlikti žmoniškųjų ir organizacinių veiksnių strategijų sėkmės analizę.

Veiklos rezultatai saugos srityje sistemingai vertinami atsižvelgiant į saugos kultūros gerinimo strategiją. Tai reiškia, kad organizacija turėtų stengtis suvokti, kaip saugos kultūros gerinimas dera su saugos didinimo tikslu ir yra jo dalis.

Reguliariai atliekamas savikritiškas ir objektyvus organizacijos saugos kultūros programų, praktikos ir veiklos rezultatų vertinimas. Sistemingai renkama ir vertinama saugos informacija, kaupiama, pavyzdžiui, pagal taisomųjų veiksmų programą, atliekant žmogaus galimybių, riktų ir avarijų analizę ir apklausas ir kaupiant svarbią vidaus ir išorės veiklos patirtį, siekiant nustatyti tendencijas ir išvengti organizacinio ir individualaus pasyvumo ir pasitenkinimo.

Sėkmingai atliktas vertinimas gali būti naudingas gerinant veiklos rezultatus saugos srityje, nes aiškiai parodo, kaip organizacijos saugos kultūra daro poveikį saugai. Atliekant vertinimą siekiama nustatyti saugos kultūros pranašumus ir trūkumus, palyginant faktiškai turimą kultūrą su kultūra, kurią siekiama įdiegti. Tai leidžia nustatyti sričių, kurias reikėtų patobulinti, prioritetus ir paskatinti, pavyzdžiui, proceso, mokymo ir elgesio

pokyčius. Saugos kultūros vertinimas – tai būdas aktyviai gerinti veiklos rezultatus saugos srityje ir padidinti saugos ribas. Nepriklausomą saugos kultūros vertinimą rekomenduojama atlikti kas trejus–penkerius metus, o organizacijos įsivertinimo priemonės taikyti kasmet arba kas antrus metus.

6.1.4 Įrodymai

- Informacija apie tai, kaip paraiškos teikėjas įgyvendino BSB stebėsenos srityje **(6.1.1 a)**;
- informacija apie tai, kaip taikant stebėsenos procesą nustatoma, kad dirbama sėkmingai arba kitaip pasiekiami numatyti saugos rezultatai **(6.1.1 b)**;
- įrodymai, kad SVS atlikti pakeitimai, susiję su vykdant stebėseną nustatytų SVS procesų trūkumų ištaisymu **(6.1.1 c)**;
- organizacijoje turėtų būti įgyvendintas veiklos rezultatų standartų ir su veiklos procesais susijusios ir atliktų pakeitimų stebėsenos rodiklių nustatymo procesas. Turėtų būti programa, pagal kurią būtų nuolat vertinami su žmogiškaisiais ir organizaciniais veiksniais susijusių procesų veiklos rezultatai ir tų procesų baigtis, pvz., tai, kad darbuotojai laikosi įgyvendintų procedūrų ir naudojami nauja įranga **(6.1.2)**.

6.1.5 Įrodymų pavyzdžiai

Patvirtinimas, kad taikomi BSB stebėsenos srityje ir kad sukurta tai veiklai taikoma procedūra. Toje procedūroje aprašyta, kaip vertinami ir koreguojami veiklos rezultatai saugos srityje atsižvelgiant į saugos tikslus taikant pakeitimų valdymo ir rizikos vertinimo procesą ir kaip ištaisomi SVS trūkumai.

Organizacijoje sukurti procesai ir procedūros, kurias taikant sistemingai vertinama, ar numatytos priemonės, be kita ko, susijusios su žmogiškaisiais ir organizaciniais veiksniais, yra pakankamos ir ar pasiekti rezultatai atitinka veiklos rezultatų standartus.

Organizacijoje sukurti procesai ir procedūros, kurias taikant sistemingai vertinami darbuotojų veiklos rezultatai atliekant saugai svarbiausias darbo užduotis. Tie procesai grindžiami iniciatyviuoju požiūriu, nustatant veiklos rezultatų ir sistemingo vertinimo standartus. Taikomi įrodymais grindžiami metodai, pvz., traukinio darbuotojų išteklių valdymas.

6.1.6 Priežiūros aspektai

Siekiant nustatyti, ar SVS yra kintantis dokumentas, atnaujinamas remiantis tobulėti leidžiančia patirtimi, arba fiksuotas dokumentas, kuris ilgainiui nesikeičia, itin svarbu išnagrinėti stebėsenos procesą ir su juo susijusias išvadas ir veiksmus.

Labai svarbu ištirti kelias pagrindines rizikos sritis ir kontrolės priemones ir patikrinti jų tinkamą taikymą ir veiksmingumą SVS, kad NSI galėtų nustatyti, ar laikomasi BSB stebėsenos srityje.

6.2 Vidaus auditas

6.2.1 Reglamentavimo reikalavimas

- 6.2.1. Organizacija nepriklausomai, nešališkai ir skaidriai atlieka vidaus auditus, kad savo vykdomos stebėsenos tikslais surinktų ir išanalizuotų informaciją (žr. 6.1 skirsnį „Stebėsena“); ši veikla apima:
- (a) planuojamų vidaus auditų tvarkaraštį, persvarstomą atsižvelgiant į ankstesnių auditų ir veiksmingumo stebėsenos rezultatus;
 - (b) kompetentingų auditorių identifikavimą ir atranką (žr. 4.2 skirsnį „Kompetencija“);
 - (c) auditų rezultatų analizę ir vertinimą;
 - (d) taisomųjų ir tobulinimo priemonių poreikio nustatymą;
 - (e) šių priemonių įgyvendinimo ir veiksmingumo patikrą;
 - (f) auditų vykdymo ir rezultatų dokumentavimą;
 - (g) auditų rezultatų pranešimą vyresniajai vadovybei.

6.2.2 Tikslas

Paraiškos teikėjas turėtų parodyti, kad yra įsidedęs vidaus audito sistemą, kurios veikloje dalyvauja kompetentingi darbuotojai, rengiamos prasmingos išvados, į kurias vadovybė atsižvelgia, ir užtikrinama, kad saugos valdymo sistema atitiktų teisės aktų nuostatas.

6.2.3 Aiškinamosios pastabos

Vidaus auditas (**6.2.1**) – tai stebėsenos priemonė, kaip tai suprantama BSB stebėsenos srityje. Nors tai atskiras reikalavimas, juo siekiama padėti įgyvendinti stebėsenos tikslus pagal BSB stebėsenos srityje.

Vidaus audito (**6.2.1**) tikslas – teikti informaciją apie tai, ar saugos valdymo sistema atitinka taikytinus reikalavimus (**6.1.1 c**) ir veiksmingai įgyvendinama ir prižiūrima (**6.1.1 a, b ir d**). Taikytini reikalavimai taip pat reiškia BSB atitikties vertinimo srityje I ir II priedų reikalavimus ir bet kokius kitus taikytinus reikalavimus, kurių laikosi organizacija (**taip pat žr. 1.1**).

Auditoriai taip pat turi tikrinti taisomųjų arba tobulinimo priemonių, kurių imamasi siekiant įgyvendinti audito išvadas, įvykdymą ir veiksmingumą (**6.2.1 c**).

6.2.4 Įrodymai

- Įrodymai, kad sukurtas vidaus audito procesas arba sistema, kurioje numatomi planiniai auditai ir papildomi tiksliniai auditai remiantis veiklos rezultatų saugos srityje duomenimis (**6.2.1 a**);
- Įrodymai, susiję su kompetencijos valdymo sistema, kurioje yra vidaus auditorių kompetencijai skirtų elementų (**6.2.1 b**);
- Įrodymai, susiję su vidaus ir išorės auditų išvadomis, dėl kurių imamasi veiksmų (**6.2.1 c, d, e ir f**);
- Įrodymai, kad auditų rezultatus aptarė vyresnioji vadovybė ir kad imamasi atitinkamų veiksmų (**6.2.1 g**).

6.2.5 Įrodymų pavyzdžiai

Įdiegta vidaus audito procedūra, pagal kurią atliekami planiniai ir papildomi auditai, įskaitant rezultatų aptarimą vyresniosios vadovybės lygmeniu.

Audito ataskaitų ir atliekant vidaus auditą nustatytų faktų sąrašų pavyzdžiai, iš kurių matyti, kokių veiksmų imamasi atsižvelgiant į audito išvadą.

Organizacijoje atliktos audito veiklos rezultatai surenkami ir analizuojami, pateikiamos rekomendacijos, kuriomis vadovaujama reguliariai atliekant vadovybės vertinamąją analizę.

Procedūroje daroma nuoroda į kompetencijos valdymo sistemą. Iš KVS matyti, kad autoriai tinkamai apmokyti (pvz., ISO).

6.2.6 Papildoma medžiaga ir standartai

- ISO 19011:2011, Vadybos sistemų audito gairės

6.2.7 Priežiūros aspektai

Atliekant priežiūrą būtina išnagrinėti planavimą ir auditų išvadą. Taip galima išsiaiškinti, ar atliekant auditus dėmesys sutelkiamas į tinkamas sritis, ar rezultatai pagrįsti ir ar auditus atliekantys darbuotojai yra kompetentingi ir nepriklausomi.

Patikrinti, ar auditui pasirinktos sritys dera su organizacijos rizikos profiliu.

Sukurtas neplaninių auditų pradžios mechanizmas, naudojamas įvertinus kelis pavyzdžius.

6.3 Vadovybės vertinamoji analizė

6.3.1 Reglamentavimo reikalavimas

- 6.3.1. Vyresnioji vadovybė reguliariai peržiūri tęstinį saugos valdymo sistemos tinkamumą ir veiksmingumą, atsižvelgdama bent į šiuos dalykus:
- (a) išsamią informaciją apie likusių klausimų, nustatytų per ankstesnius vadovybės atliktus vertinimus, sprendimo pažangą;
 - (b) vidaus ir išorės aplinkybių kaitą (žr. 1 dalį „Organizacijos kontekstas“);
 - (c) organizacijos saugos veiksmingumą, susijusį su:
 - (i.) jos saugos tikslų pasiekimu;
 - (ii.) stebėsenos rezultatais, įskaitant vidaus audito išvadas, taip pat vidaus avarijų ir riktų tyrimais ir su jais susijusių atitinkamų veiksmų įgyvendinimo būseną;
 - (iii.) atitinkamais nacionalinės saugos institucijos atliekamos priežiūros veiklos rezultatais;
 - (d) tobulinimo rekomendacijas.
- 6.3.2. Remdamasi vadovybės atlikto vertinimo rezultatais, vyresnioji vadovybė prisiima bendrą atsakomybę už būtinų saugos valdymo sistemos pakeitimų planavimą ir įgyvendinimą.

6.3.2 Tikslas

Siekiant, kad organizacijos saugos valdymo sistema veiktų efektyviai ir veiksmingai, ir ilgainiui būtų nuolat tobulinama, labai svarbu, kad vadovybė tvirtai vadovautų saugos srityje. Organizacija turėtų parodyti, kad vadovybė aktyviai dalyvauja peržiūrint saugos valdymo sistemos veiklos rezultatus ir ateityje ją tobulinant.

6.3.3 Įrodymai

- Vadovybės posėdžių procesai, apimantys saugos valdymo sistemos peržiūrą ir pažangą įgyvendinant vidaus audito ir peržiūros rekomendacijas **(6.3.1 a–d)**;
- dokumentai, kuriais patvirtinama, kaip organizacijai sekasi įgyvendinti savo saugos tikslus **(6.3.1 c ir i)**;
- įrodymai, kad saugos valdymo sistemoje atsižvelgta į atitinkamos NSI rekomendacijas **(6.3.1 c, iii)**;
- organizacija gali parodyti, kad yra įsdiegusi procesus, kuriuos taikant nustatomi tikslai, atitinkantys veiklos rūšį ir mastą ir atitinkamą riziką, reguliariai vertina veiklos rezultatus pagal nustatytus tikslus ir procedūrų laikymąsi ir naudojami saugos duomenimis stebėdama, peržiūrėdama ir įgyvendindama pagrindinės veiklos priemonių pakeitimus **(6.3.1)**;
- įrodymai, kad vadovybė prisiima aktyvų vaidmenį planuojant ir įgyvendinant reikiamus saugos valdymo sistemos pakeitimus **(6.3.2)**.

Yra procesai ir priemonės, kuriomis naudojamosi sistemingai pranešant apie nustatytą visų rūšių riziką, klaidas, vos neįvykusius įvykius, trūkumus ir riktus, taip pat priskiriant prie kategorijų ir analizuojant pateikiamą informaciją pagal žmogiškuosius ir organizacinius veiksnus, siekiant nustatyti pagrindines priežastis ir veiksmingas priemones.

Tiriant avarijas pasitelkiami žmogiškųjų ir organizacinių veiksnių ekspertai.

Yra sisteminiai procesai, kuriuos taikant ankstesnė su žmogiškaisiais ir organizaciniais veiksniais susijusi patirtis įtraukiama į mokymų ir projektavimą.

Apie avarijų ir riktų tyrimų išvadas pranešama organizacijos darbuotojams ir atsižvelgiama mokymo, projektavimo ir kitose srityse siekiant sumažinti pasikartojimo tikimybę.

Apie avarijų tyrimo rezultatus pranešama vadovybės posėdžiuose ir tai laikoma svarbia mokymosi ir tobulėjimo priemone.

- *[Įgyvendinamas kokybės užtikrinimo procesas, naudojamas atliekant avarijų tyrimus.](#)*

6.3.4 Įrodymų pavyzdžiai

Procedūra, į kurią įtraukta peržiūra ir pažanga įgyvendinant vidaus audito ir vyresniosios vadovybės atliktos peržiūros rekomendacijas, kartu su kai kurių posėdžių protokolais.

Problemų registracijos žurnalas, kuriame matyti pateiktos rekomendacijos ir pažanga ištaisant vadovybės pastebėtus trūkumus.

Vadovybės atliekamos vidaus avarijų tyrimo rezultatų ir atitinkamų NSI priežiūros išvadų peržiūros procedūra.

Pateikiama informacija apie tai, kokių rodiklių stebėseną vykdo vyresnioji vadovybė ir kaip dažnai.

6.3.5 Priežiūros aspektai

Vykdant priežiūrą itin svarbu stebėti, kad atlikus procesą, kurį taikant užtikrinama, kad vadovybė peržiūrėtų SVS veiksmingumą, veiklos lygmeniu būtų padaryti tikrieji pakeitimai.

Vadovybės informuotumas apie kintančias vidaus ir išorės aplinkybes. Ar vadovybė atlieka, pavyzdžiui, bendrojo konteksto vertinimą arba taiko kitą metodiką, kaip antai PESTLE (politinių, ekonominių, socialinių, technologinių, teisinių ir aplinkos veiksnių) analizę, kad juo (ja) remiantis būtų galima plėtoti SVS?

Vadovybės vertinamosios analizės rezultatų sąsaja (ryšys); tie rezultatai yra metinės saugos ataskaitos įvesties duomenys.

Geresnė geležinkelių sistema
visuomenės labui

7 Tobulinimas

7.1 Mokymasis iš avarijų ir riktų

7.1.1 Reglamentavimo reikalavimas

7.1.	Mokymasis iš avarijų ir riktų
7.1.1.	Apie avarijas ir riktus, susijusius su organizacijos geležinkelių eksploatavimo veikla: <ul style="list-style-type: none">(a) pranešama, jie registruojami, tiriami ir analizuojami siekiant nustatyti jų priežastis;(b) prireikus pranešama nacionalinėms įstaigoms.
7.1.2.	Organizacija užtikrina, kad: <ul style="list-style-type: none">(a) nacionalinės saugos institucijos, nacionalinės tyrimo institucijos ir sektoriaus arba vidaus tyrimo rekomendacijos būtų įvertintos ir įgyvendintos, jei tinkama arba nurodyta;(b) būtų įvertintos iš kitų suinteresuotųjų šalių, pvz., geležinkelio įmonių, infrastruktūros valdytojų, už techninę priežiūrą atsakingų subjektų ir geležinkelių transporto priemonių valdytojų, gautos svarbios ataskaitos arba informacija ir į jas būtų atsižvelgta.
7.1.3.	Su tyrimu susijusia informacija organizacija remiasi peržiūrėdama rizikos analizę ir vertinimą (žr. 3.1.1 skirsnį „Rizikos vertinimas“), kad pasimokytų, kaip gerinti saugą, ir, kai taikoma, imtųsi taisomųjų ir (arba) tobulinimo priemonių (žr. 5.4 skirsnį „Pakeitimų valdymas“).

7.1.2 Tikslas

Organizacija turėtų parodyti, kad tiria avarijas ir riktus siekdama iš jų pasimokyti ir patobulinti rizikos kontrolės priemones, kad tą darbą atliekantys darbuotojai yra kompetentingi vykdyti tyrimus, įskaitant žmogiškųjų ir organizacinių veiksmų klausimus, apie avarijas pranešama atitinkamoms valdžios institucijoms, teikiamos rekomendacijos ir ataskaitos ir vadovybė vadovaudamasi jomis imasi veiksmų.

Atliekant nepageidaujamų įvykių analizę neturėtų būti ieškoma, ką apkaltinti, arba siekiama nustatyti, kuris departamentas yra „atsakingas daugiau nei kiti“; turėtų būti siekiama suvokti ir ištaisyti organizacijos trūkumus, dėl kurių tie įvykiai įvyko. Didžiausias sunkumas analizuojant įvykius – užkirsti kelią „gretimiems“ įvykiams. Jeigu atliekant analizę nustatomos tik tiesioginės priežastys, bus galima išvengti tik kito panašaus įvykio. Tačiau, jeigu atliekant analizę pavyksta nustatyti technines ir organizacines pagrindines priežastis, vėliau įgyvendinant tobulinimo veiksmus bus galima užkirsti kelią ir kitų tipų avarijoms, kurioms būdingi tie patys mechanizmai. Jeigu, pavyzdžiui, iš analizės paaiškėja, kad nebuvo atnaujinta tam tikra procedūra, o taisomaisiais veiksmais siekiama ištaisyti tik tą procedūrą, poveikis bus ribotas. Jeigu analizė atliekama nuodugniau ir nustatomi procedūrų atnaujinimo proceso trūkumai, teigiamas poveikis imantis tobulinimo veiksmų gali būti daug didesnis.

Be to, organizacijoje taikomas dviejų ciklų mokymasis (angl. double-loop learning): mokantis dėmesys sutelkiamas ne tik į įvykių tikrumą, bet ir į organizacijos gebėjimą tobulėti sutelkiant dėmesį į elementus, kurie skatina arba slopina žinių ir informacijos sklaidą organizacijoje.

Skatinamas ir palengvinamas pranešimas apie pavojingas situacijas ir „didelio potencialo“ riktus. Prireikus sukurti mechanizmai, kuriais užtikrinama, kad pranešimai būtų anonimiški. Jeigu pranešimas teikiamas neanonimiškai, tokius pranešimus pateikę darbuotojai ir jų grupės padeda atlikti analizę ir numatyti

trumpalaikes reagavimo priemonės. Organizuojamos diskusijos darbuotojų grupėse, imamasi veiksmų, kad informacija būtų skleidžiama atitinkamiems darbuotojams ir prireikus visoje organizacijoje.

Be to, pavojingų įvykių analizė atliekama horizontaliai, pasitelkiant įvairiose srityse kompetentingus darbuotojus ir atsižvelgiant į visų suinteresuotųjų šalių (prireikus, be kita ko, išorės šalių) nuomones.

Skatinama teisinga kultūra, pripažįstant ir remiant teigiamas saugos iniciatyvas (susijusias su pranešimais apie riktus, darbuotojų dalyvavimu atliekant analizę ir nuolat tobulinant sistemą, parama kolegoms ir kt.). Įdiegus tokią teisingą kultūrą turėtų nebelikti jokios baimės būti apkaltintam apibrėžiant priimtinas ribas, kas priimtina ir kas ne. Pripažįstama teisė į klaidą.

7.1.3 Aiškinamosios pastabos

Terminai „vos neįvykę įvykiai“ ir „kiti pavojingi įvykiai“ įtraukti į sąvokos „rikta“ apibrėžties, pateiktos Direktyvoje (ES) 2016/798, taikymo sritį. Norint aktyviai valdyti saugą, taip pat svarbu tirti vos neįvykusius įvykius ir kitus pavojingus įvykius.

Mokytis iš avarijų ir riktų turėtų būti naudinga tam, kad būtų dalijamasi informacija su kitomis suinteresuotosiomis šalimis (infrastruktūros valdytoju, kitomis geležinkelio įmonėmis, už priežiūrą atsakingais subjektais, siekiant skatinti bendradarbiavimą ir apskritai gerinti SVS veiklos rezultatus).

Atliekant tyrimus, kuriuose reikia atsižvelgti į žmogiškuosius ir organizacinius veiksnus, tyrėjai turėtų būti apmokyti arba turėti galimybę pasitelkti tinkamus ekspertus, kad tokie klausimai būtų išnagrinėti.

7.1.4 Įrodymai

- Informacija apie pranešimo apie avarijas (rikta) procesą, įskaitant tai, kaip nustatomos ir analizuojamos pagrindinės priežastys, įskaitant pranešimų organizacijos viduje ir kitoms kompetentingoms institucijoms ir kitoms šalims **(7.1.1)**;
- informacija apie metodą, kurį organizacija taiko atlikdama tyrimą, įskaitant žmogiškuosius ir organizacinius veiksnus, siekdama peržiūrėti rizikos analizę ir vertinimo procesą po įvykio **(7.1.3)**;
- įrodymai, kad pagal kompetentingų institucijų rekomendacijas imamasi veiksmų remiantis avarijų ir riktų protokolais ir atsižvelgiant į visus reikiamus nustatytus pakeitimus, kurie buvo įgyvendinti **(7.1.2 a ir b)**;
- ankstesnių riktų apžvalga siekiant nustatyti svarbius veiksnus, susijusius su dabar įvykusių (-iais) riktu (-ais). Esama įrodymų, kad organizacijoje plačiau atsižvelgiama į ankstesnę su riktais susijusią patirtį nacionaliniu ir tarptautiniu lygmenimis **(7.1.3)**.
- Yra tyrimų vykdymo metodika, pagrįsta žmogiškųjų ir organizacinių veiksmų išmanymu ir naujausiais metodais.
- Parengta avarijų ir riktų tyrėjams, taikantiems žmogiškaisiais ir organizaciniais veiksniais pagrįstą požiūrį, skirta mokymo programa.

7.1.5 Įrodymų pavyzdžiai

Avarijų tyrimo procedūra, kurioje aprašyti tyrimo metodai ir daroma nuoroda į avarijų ir riktų tyrėjams taikomus kompetencijos valdymo reikalavimus.

Įvairių rūšių avarijos ir rikto protokolų pavyzdys, kuriame nurodyta, kad tyrimus atliko kompetentingas asmuo, išvados grindžiamos įrodymais ir pagal rekomendacijas imamasi veiksmų.

Procedūros (proceso), kurią taikant stebimos po avarijos (rikto) nustatytos taisomosios (mažinimo) priemonės, kopija.

Pateikiama informacija apie saugos perspėjimų informacijos priemonės (SAIT) naudojimą siekiant žinoti, kas vyksta kitose organizacijose, ir teikti joms rekomendacijas dėl dalykų, darančių poveikį tam tikram turtui.

Yra apmokyti tyrėjai.

Parengta avarijų ir riktų tyrėjams skirta mokymo programa.

Valdybos posėdžių protokolai, kuriuose matyti, kad apie avarijos (rikto) tyrimo ir su tuo susijusių rekomendacijų (t. y. taisomųjų ir (arba) tobulinimo veiksmų) rezultatus pranešama vadovybei ir į juos atsižvelgiama peržiūrint SVS (**taip pat žr. 6.3**).

Tiriant riktus ir avarijas laikomasi žmoniškųjų ir organizacinių veiksnių metodo. Atliekant tyrimus taikomas sistemingas požiūris, t. y. vertinami ne tik patys žmogiškieji, technologiniai ir organizaciniai veiksniai, bet ir jų ryšiai. Pavyzdžiui, jeigu traukinio mašinistui įvyko su pravažiuotu draudžiamuoju signalu (angl. signal passed at danger, SPAD) susijęs riktas, siūloma tirti veiksnius, kurie būtų svarbūs, pvz., nuovargį, kognityvinę perkrovą, kompetenciją ir kt. (žmogiškuosius veiksnius), technologijų poveikį veiklos rezultatams, kaip antai žmogaus ir mašinos sąsają, išdėstymą, signalų rodymą (technologinius veiksnius), organizacijos įtaką veiklos rezultatams, kaip antai mokymą, SVS, organizacinius prioritetus (organizacinius veiksnius) ir sąveiką tarp šių trijų sričių, kaip antai viešųjų pirkimų įtaką projektui arba pakeitimų valdymui parengus naują projektą.

7.1.6 Papildoma medžiaga ir standartai

- TATENA (2002), *Saugos kultūra branduoliniuose įrenginiuose. Saugos kultūros stiprinimo gairės. TATENA TECDOC-1529. Tarptautinė atominės energetikos agentūra, Viena (2002)*
- T. L. Mathis ir S. M. Galloway (2013), *Steps to safety culture excellence*
- L. Kecklund, M. Lavin ir J. Lindvall (2016), *Safety culture: A requirement for new business models. Lessons learned from other High-Risk Industries. Pristatyta Tarptautinėje konferencijoje žmoniškųjų ir organizacinių aspektų klausimais užtikrinant branduolinę saugą, skirtoje 30 metų saugos kultūros taikymo patirčiai įvertinti, Viena, 2016 m. vasario 22–26 d.*
- RSSB (2015), *Saugos kultūra ir elgesio raida. Bendri nuolatinio tobulėjimo kultūros sukūrimo veiksniai (www.sparkrail.org)*

7.1.7 Priežiūros aspektai

Avarijų (riktų) tyrėjų kompetencija itin svarbi siekiant parengti prasmingas rekomendacijas ir užtikrinti, kad būtų imamasi tinkamų prevencinių priemonių. Priežiūrą vykdančys asmenys turėtų prašyti vadovybės įvertinti avarijų ir riktų protokolų išvadas; tai galėtų padaryti poveikį protokolo kokybei ir jame išdėstytoms išvadoms.

Vidaus tyrimo rezultatai padėjo organizacijai mokytis, tai užfiksuota dokumentuose, ataskaitose ar kitomis informacinėmis priemonėmis (t. y. paskelbta intranete, įmonės vidaus žurnale ir pan.).

Organizacijos kultūra, susijusi su pranešimu apie riktus ir vos neįvykusius įvykius.

7.2 Nuolatinis tobulinimas

7.2.1 Reglamentavimo reikalavimas

7.2.1.	Organizacija nuolat gerina savo saugos valdymo sistemos tinkamumą ir veiksmingumą, atsižvelgdama į Reglamente (ES) Nr. 1078/2012 nustatytą sistemą ir bent šių rūšių veiklos rezultatus: <ul style="list-style-type: none">(a) stebėsenos (žr. 6.1 skirsnį „Stebėseną“);(b) vidaus audito (žr. 6.2 skirsnį „Vidaus auditas“);(c) vadovybės vertinamosios analizės (žr. 6.3 skirsnį „Vadovybės vertinamoji analizė“);(d) mokymosi iš avarijų ir riktų (žr. 7.1 skirsnį „Mokymasis iš avarijų ir riktų“).
7.2.2.	Organizacija užtikrina darbuotojų ir kitų suinteresuotųjų šalių motyvavimo priemones, kuriomis skatinama aktyviai gerinti saugą dalyvaujant organizacijos mokymosi procese.
7.2.3.	Organizacija nustato strategiją, pagal kurią būtų nuolat gerinama saugos kultūra, panaudojama šios srities patirtis ir taikomi pripažinti būdai siekiant nustatyti elgesio klausimus, veikiančius įvairias saugos valdymo sistemos dalis, ir įgyvendinamos šių klausimų sprendimo priemonės.

7.2.2 Tikslas

Nuolatinis tobulinimas yra svarbi veiksmingos SVS dalis. Šio tikslo reikalavimas – užtikrinti, kad paraiškos teikėjas įrodytų savo įsipareigojimą tobulėti ir tai, kad jo SVS padeda jam tai daryti.

Vyresnioji vadovybė viską **kartu apsvarsto** siekdama nuolat gerinti organizacijos saugos kultūrą.

Toks bendras svarstymas yra numatytas strategijoje, skirtoje **kultūros požymiams**, kurie daro didelę įtaką veiklos rezultatams saugos srityje ir kuriuos derėtų išsamiau įvertinti arba reikėtų pakeisti.

7.2.3 Aiškinamosios pastabos

Nuolat tobulėjant **(7.2.1)** dėmesys sutelkiamas į SVS elementus, kurie yra vertinami ir dėl kurių imamasi tobulinimo veiksmų, bet ne į tuos, kuriuos jau reikia tobulinti todėl, kad jie jau įtraukti į stebėsenos veiklos taikymo sritį.

Organizacijos mokymasis **(7.2.2)** – tai procesas, kurį taikant veiksmai tobulinami sukaupiant daugiau žinių ir geriau jas suvokiant.

Saugos kultūra **(7.2.3)** šiuo atveju suprantama taip, kaip 2.1.1 j nurodytoje apibrėžtyje ir su ja susijusioje pastaboje. Teigiama saugos kultūra motyvuoja ir suteikia galimybę organizacijoms ir asmenims siekti didesnės saugos ir geresnių veiklos rezultatų. Didėja pasitenkinimas darbu, darbo vietų išlaikymo lygis, pavyksta sutaupyti. Ji taip pat gali būti naudinga įgyvendinant reglamentavimo reikalavimus, nes saugos ir reguliavimo institucijos vis dažniau pripažįsta vaidmenį, kurį saugos kultūra atlieka veiksmingai valdant saugą. Konkrečiau kalbant, įdiegus teigiamą saugos kultūrą galima:

- sumažinti veiklos riziką atliekant išsamesnį rizikos vertinimą ir geriau suvokiant darbuotojams kylančią riziką;
- sumažinti darbuotojų sužalojimų atvejus pašalinant grėsmes, kurios nustatomos dažniau teikiant pranešimus apie vos neįvykusias avarijas;
- sumažinti nesaugius veiksmus ir nustatyti sąlygas užtikrinant geresnį darbuotojų dalyvavimą ir vadovavimo gerinimą;
- sumažinti išlaidas, susijusias su darbuotojų sužalojimais, nesaugiais veiksmiais ir sąlygomis;

- pagerinti veiklos rezultatus gerinant darbuotojų mokymą ir dalyvavimą ir sumažinant sužalojimus, nesaugius veiksmus ir sąlygas.
- *Geresnė ir veiksmingesnė SVS, įskaitant procedūras ir taisykles, kurios geriau atitinka tikrovę.*

Dėl svarbiausių kultūros, kuri yra formuojama kasdien bendraujant ir kurią sunku pakeisti, savybių tokia strategija turėtų būti laikoma ilgalaikė; vyresnioji vadovybė turėtų priimti už ją atsakomybę ir ją puoselėti.

Esama daug būdų patobulinti saugos kultūrą, pavyzdžiui:

- *sukurti dalijimosi problemomis sistemą. Tai gali priklausyti nuo organizacijos pasirengimo užtikrinti anonimiškumą, bet didėjant pasitikėjimui būti atvirai ir priinamai visiems. Svarbu, kad sistemoje būtų numatyta galimybė teikti grįžtamąją informaciją siekiant užtikrinti, kad darbuotojai jaustųsi prisidedantys prie sistemos ir joje dalyvaujantys;*
- *iš dalies keisti viešųjų pirkimų ir sutarčių sąlygas siekiant paskatinti gerą saugos kultūrą tiekėjų organizacijose. Saugos kultūra gali būti tiekėjų atrankos kriterijus;*
- *skirti aiškų atlygį už saugų elgesį. Toks apdovanojimas gali būti įvairus nuo didesnio metinio darbo užmokesčio iki kas savaitę skiriamų apdovanojimų už išskirtinius veiklos rezultatus saugos srityje;*
- *nustatyti konkrečius tikslus vadovams saugos srityje, pavyzdžiui, skatinant vadovybę imtis aktyvesnio vaidmens šioje srityje pačiai rodant pavyzdį.*

Vertinant saugos kultūrą reikėtų laikytis daugeliu metodų grindžiamo požiūrio. Duomenų rinkimo metodai turėtų būti pagrįsti socialinių mokslų tyrimais. Tai reiškia, kad duomenys renkami vietoje visai organizacijai taikant tokius metodus, kaip stebėjimas, dokumentų analizė ir pokalbiai.

Apie vertinimų rezultatus turėtų būti pranešama visais organizacijos lygmenimis. Atsižvelgiant į tuos rezultatus turėtų būti imamasi veiksmų siekiant skatinti ir išlaikyti pozityvią saugos kultūrą, sustiprinti vadovavimą saugos srityje ir skatinti organizacijoje į mokymąsi orientuotą požiūrį.

Svarbių kultūros požymių nustatymas ir atranka neretai yra sudėtinga užduotis¹, kurią reikėtų atlikti atsargiai.

Iš tiesų, atliekant šią užduotį turėtų dalyvauti visų lygmenų personalas visoje organizacijoje ir dažnai už jos ribų (pvz., rangovai).

Nors personalo suvokimą ir įsitikinimus galima išsiaiškinti atlikus apklausą, toks metodas paprastai laikomas nepakankamu norint nustatyti kultūros požymius, darančius įtaką saugai. Galbūt, vadovaudamiesi apklausos rezultatais, ekspertai turėtų vykdyti stebėseną, rengti individualius pokalbius ir bendrauti su tikslinėmis grupėmis, kad padarytų tikslesnes išvadas.

Pastaba. Tikslinę grupę sudaro nedidelis asmenų skaičius (paprastai nuo 4 iki 15) ir moderatorius, padedantis sutelkti dėmesį į konkrečią temą. Tikslinėse grupėse siekiama padiskutuoti, o ne pateikti pavienius atsakymus į formalius klausimus, ir surinkti kokybinius duomenis.

Remiantis padarytomis išvadomis gali būti parengiamas veiksmų planas, kuriuo siekiama geriau įvertinti arba padėti pakeisti kultūros požymius ir kurį patvirtina vyresnioji vadovybė. Vyresnioji vadovybė stebi nustatytų veiksmų įgyvendinimo stebėseną ir atitinkamai juos peržiūri.

Siekiant užtikrinti strategijos tvarumą išvadas reikėtų peržiūrėti kas 2–5 metus taikant tą pačią metodiką. Dažnį lemia pirminio vertinimo rezultatai.

¹ Ši užduotis yra sudėtinga dėl tokių parametru, kaip antai, veiklos rūšių įvairovė ir organizacijos dydis.

Kai kuriuose sektoriuose, kuriuose kyla didelė rizika, tokias išvadas dažnai siekiama padaryti atliekant *saugos kultūros vertinimą*, po kurio parengiamas veiksmų planas (žr. 2 diagrama. Saugos kultūros vertinimai).

Saugos kultūrą gali vertinti nepriklausomi vertintojai arba galima atlikti įsivertinimą. Nepriklausomo vertinimo pranašumas – tai, kad organizacijai pateikiama objektyvesnė saugos kultūros apžvalga, bet kyla pavojus, kad organizacija gali būti netinkamai suprasta arba jai bus sunku pritarti išvados. Įsivertinimo pranašumas – tai, kad tokį vertinimą organizacijos viduje atlieka jos pačios darbuotojai, kurie puikiai pažįsta organizaciją. Trūkumas – tai, kad poveikį gali daryti statusas ir hierarchija. Kelios saugos kultūros vertinimo charakteristikos:

- apima 2–3 savaičių vertinimo procesą ir parengiamąjį etapą;
- dalyvauja įvairių sričių ekspertų peržiūros grupė;
- duomenys renkami taikant socialinių mokslų metodus (įskaitant pokalbius, tikslines grupes, stebėjimą);
- vertinimas apima visą organizaciją ir jos sąsajas;
- remiamasi saugos kultūros modeliu arba sistema;
- vyresnioji vadovybė prisiima įsipareigojimą ir vertinimą laiko galimybe pasimokyti;
- rezultatai skelbiami visoje organizacijoje;
- pagal rezultatus imamasi veiksmų siekiant parengti arba peržiūrėti strategiją ir nuolat gerinti pasirinktus saugos kultūros požymius.

2 diagrama. Saugos kultūros vertinimai

Žmogiškųjų ir organizacinių veiksmų strategijos ir procesų tobulinimas yra neatsiejama nuolatinio SVS tobulinimo dalis.

Sistemingas požiūris apibrėžiamas kaip laipsniškas procesas, kurį taikant sprendžiami su saugos kultūra susiję klausimai. Pavyzdžiui, sukurtas rizikos stebėjimo ir pranešimo apie riktus ir avarijas procesas, stebima, kaip naudojama informacija ir ko pavyko pasimokyti iš patirties siekiant nuolat tobulėti.

Dėl papildomos informacijos apie saugos kultūrą žr. 4 priedą.

7.2.4 Įrodymai

- *Informacija apie įrodymų lyginimo procesą siekiant parodyti, kad SVS nuolat tobulinama (7.2.1);*
- *procedūros, kuriose aprašyta, kaip organizacija atsižvelgia į stebėsenos, vidaus audito, vadovybės vertinamosios analizės ir ankstesnės su avarijomis ir riktais susijusios patirties rezultatus siekdama tobulinti SVS (7.2.1);*
- *informacija apie tai, kaip organizacija siekia įtraukti darbuotojus ir kitus subjektus į SVS tobulinimą (7.2.2);*
- *strategijoje paraiškos teikėjas turėtų išsamiai paaiškinti, kaip formuojama saugos kultūra, kad į su saugos kultūra susijusią riziką būtų tinkamai atsižvelgiama atitinkamuose SVS procesuose. Tam paraiškos teikėjas turėtų paaiškinti, kur galima rasti papildomos informacijos apie atitinkamas procedūras (7.2.3).*
- *Saugos kultūra nuolat vertinama siekiant nustatyti tobulėjimo galimybes (7.2.3).*
- *Saugos kultūra tobulinama naudojant PDTV ciklą siekiant užtikrinti, kad veiksmai turėtų poveikį. Į ankstesnę patirtį atsižvelgiama ir sistemingai vertinama, ar tai daro poveikį (7.2.3).*

7.2.5 Įrodymų pavyzdžiai

Procedūra, į kurią įtraukta stebėsena, vidaus auditas, vadovybės vertinamoji analizė ir avarijų ir riktų tyrimas, t. y. konkrečiai veiklos sritys, kuriose daug dėmesio skiriama mokymuisi iš ankstesnės patirties siekiant tobulinti saugos valdymo sistemą.

„Network Rail“ iniciatyva „Close Call“ (www.safety.networkrail.co.uk/alerts-and-campaign/close-call), kurią įgyvendinant darbuotojai skatinami aktyviai pranešti organizacijai apie trūkumus (spragas) arba atvejus, kai kyla rizika saugai ar sveikatai.

Reguliarių profesinių sąjungų ir vadovybės posėdžių sveikatos ir saugos klausimais protokolų pavyzdžiai, iš kurių matyti, kad buvo aptartos neaiškiomis ar nesaugiomis laikomos situacijos arba situacijos, kurias reikia papildomai aptarti.

Apie avarijų tyrimo rezultatus pranešama vadovybės posėdžiuose ir tai laikoma svarbia mokymosi ir tobulėjimo priemone.

Saugos kultūros gerinimo strategijos kopija, kartu nurodant, kaip tai siejama su įvairiomis SVS dalimis.

Strategijoje pateikiama pakankamai įrodymų, kad yra saugos kultūros srityje kompetentingų, tinkamai kvalifikuotų ir patyrusių specialistų, kuriems pavesta parengti ir plėtoti strategiją.

Reikiamas mokymas ir kompetencija susiję su tuo, kad būtina suvokti saugos kultūros koncepciją ir vertinimo priemones ir būdus siekiant nuolat tobulinti sistemą. Svarbiausia tai, kad saugos kultūra suvokiama kaip visuma, apėmianti visas SVS dalis, ir kad pati saugos kultūra negali būti laikoma atskiru elementu.

Yra nuolatinio saugos didinimo priemonių vertinimo procesas. Nustatomas saugos didinimo priemonių poveikis, kuriuo remiantis atliekamas priemonių vertinimas.

7.2.6 Priežiūros aspektai

Vykdant priežiūrą, reikėtų patikrinti vadovybės įsipareigojimą nuolat tobulinti SVS rengiant pokalbius ir analizuojant dokumentaciją. Ar siekiant tobulinti sistemą taikomas rizika pagrįstas metodas, t. y. ar nustatomas ryšys su pažeidžiamomis ir itin svarbiomis kontrolės priemonėmis?

Reikėtų tirti, kaip organizacijose naudojami brandos modeliai (jeigu jų yra), kuriuos taikant vertinami SVS veiklos rezultatai.

1 priedas. Atitikties lentelės

Toliau pateiktose lentelėse palyginami anksčiau galiojusieji reglamentų (ES) Nr. 1158/2010 ir (ES) Nr. 1169/2010 II priede nustatyti vertinimo reikalavimai ir reikalavimai, išdėstyti Komisijos deleguotojo reglamento (ES) Nr. 2018/762 I ir II prieduose. Taip siekiama padėti pereiti nuo senojo saugos sertifikavimo režimo pagal Direktyvą 2004/49/EB prie naujojo, kuris yra nustatytas Direktyvoje (ES) 2016/798.

Atitiktis Komisijos deleguotajam reglamentui (ES) Nr. 2018/762 nereiškia, kad geležinkelio įmonės ar infrastruktūros valdytojai atitinka taikytinus SVS reikalavimus pagal Direktyvos (ES) 2016/798 9 straipsnį. Ankstesnių ir naujųjų vertinimo reikalavimų išsamumas vis dar gali skirtis, nors tam tikra prasme jiems būdingi vienodi principai. Be to, ne visi Komisijos deleguotojo reglamento (ES) Nr. 2018/762 I ir II priedų vertinimo reikalavimai turi atitikmenis senesniuose reglamentuose. Todėl geležinkelio įmonės ir infrastruktūros valdytojai turi papildomai paaiškinti, kaip laikosi naujųjų vertinimo reikalavimų (arba jų dalių).

Komisijos deleguotajame reglamente (ES) Nr. 2018/762 nustatyti SVS reikalavimai, kurie neturi atitikmenų Reglamente (ES) Nr. 1158/2010 ir (arba) Reglamente (ES) Nr. 1169/2010, laikomi naujausiais reikalavimais, tad paraiškos teikėjas turi pateikti papildomų įrodymų, kad jų laikosi. Daugeliu atvejų neįmanoma rasti tobulo ankstesnių kriterijų ir naujojo BSB reglamento reikalavimų atitikmens. Tokiomis aplinkybėmis palyginimas grindžiamas reikalavimų tikslu. Taip pat gali būti taip, kad Komisijos deleguotajame reglamente (ES) Nr. 2018/762 reikalavimai yra patikslinami, o jų tikslas lieka nepakitęs. Tokiu atveju to reglamento reikalavimai nėra laikomi naujais, bet įvairios šalys gali jais vadovautis, kad joms būtų lengviau suprasti, kokių įrodymų tikimasi iš paraiškos teikėjo.

Geležinkelio įmonėms ir infrastruktūros valdytojams, norintiems sukurti integruotą vadybos sistemą, taip pat nustatoma ISO aukšto lygio struktūros (HLS)² atitiktis. Be to, tai, kad vadybos sistema yra sertifikuota pagal vieną ar kelis ISO vadybos sistemos standartus (pvz., ISO 9001, ISO 14001 ar ISO 45001), nėra įrodymas, kad geležinkelio įmonės arba infrastruktūros valdytojai sugeba įvykdyti atitinkamus SVS reikalavimus pagal Direktyvos (ES) 2016/798 9 straipsnį.

1 lentelė. Palyginimas. Bendri geležinkelio įmonėms ir infrastruktūros valdytojams taikomi vertinimo kriterijai (reikalavimai)

<i>Reglamentai (ES) Nr. 1158/2010 ir (ES) Nr. 1169/2010 Kriterijaus Nr.</i>	<i>Reglamentas (ES) Nr. 2018/762 Reikalavimo Nr.</i>	<i>ISO HLS Straipsnis</i>	<i>Pastaba</i>
A.1	3.1.1.1	6.1	
A.2	3.1.1.1	6.1	
A.3	6.1.1	9.1	
A.4	3.1.1.1 e	Netaikoma	
A.5	4.4 4.5.1.1	7.4	
A.6	6.1.1 5.4.1	9.1 8.1	
B.1	5.2.4	Netaikoma	Techninė priežiūra yra turto gyvavimo ciklo etapas.

² ISO / IEC direktyvos, 1 dalis, 2016 m. konsoliduotasis priedas, SL priedo 2 priedėlis.

<i>Reglamentai (ES) Nr. 1158/2010 ir (ES) Nr. 1169/2010 Kriterijaus Nr.</i>	<i>Reglamentas (ES) Nr. 2018/762 Reikalavimo Nr.</i>	<i>ISO HLS Straipsnis</i>	<i>Pastaba</i>
B.2	5.2.4	Netaikoma	Techninė priežiūra yra turto gyvavimo ciklo etapas.
B.3	2.3.1 4.2.1	5.3 7.2	Techninės priežiūros pareigų apibrėžtis ir paskirstymas pirmiausia išdėstyti 2.3.1. Techninės priežiūros srityje reikiamos kompetencijos nustatymas pirmiausia išdėstytas 4.2.1.
B.4	6.1.1 5.2.5	9.1 7.4	Duomenų rinkimas (apie gedimus, trūkumus) ir analizė yra stebėsenos proceso dalis. Keitimasis duomenimis tarp už kasdienę veiklą atsakingų asmenų ir už techninę priežiūrą atsakingų asmenų yra turto valdymo srityje taikomo informavimo ir komunikacijos proceso dalis.
B.5	6.1.1	Netaikoma	Nurodyta BSB stebėsenos srityje 4 straipsnio 2 dalyje.
B.6	6.1.1	9.1	Veiklos ir techninės priežiūros rezultatų vertinimas yra techninės priežiūros srityje taikomo stebėsenos proceso dalis.
C.1	5.3.2 a 5.3.3 a	8.1	
C.2	5.3.3 a	8.1	
C.3	5.3.2 b	Netaikoma	
C.4	5.2.5 b 5.3.2 c	Netaikoma	
C.5	5.3.2 c 5.3.3 a	Netaikoma	
D.1	3.1.1.1 a	Netaikoma	
D.2	3.1.1.1 c	Netaikoma	
D.3	6.1.1	Netaikoma	
E.1	1.1.1 a 1.1.1 b	4.1	
E.2	4.5.1.1 a	4.4	
E.3	4.5.1.1 c	7.5.1	
E.4	4.5.1.1 a 4.5.1.1 b	7.5.1	

<i>Reglamentai (ES) Nr. 1158/2010 ir (ES) Nr. 1169/2010 Kriterijaus Nr.</i>	<i>Reglamentas (ES) Nr. 2018/762 Reikalavimo Nr.</i>	<i>ISO HLS Straipsnis</i>	<i>Pastaba</i>
F.1	4.5.1.1 a	4.4	
F.2	2.3 4.5.1.1 a	5.3 4.4	
F.3	2.3.1 2.3.4	Netaikoma	
F.4	4.5.1.1 a 4.2.1 2.3.1 2.3.2 2.3.3	4.4 5.3	Su sauga susijusių užduočių apibrėžtis yra saugos valdymo sistemos aprašymo dalis, įskaitant pareigų paskirstymą. Pareigos apibrėžiamos kiekvienai konkrečiai funkcijai saugos valdymo sistemoje.
G.1	4.5.1.1 a 2.3.1	4.4 5.3	Su sauga susijusių užduočių apibrėžtis yra saugos valdymo sistemos aprašymo dalis, įskaitant pareigų paskirstymą. Pareigos apibrėžiamos kiekvienai konkrečiai funkcijai saugos valdymo sistemoje.
G.2	6.1.1 6.2.1	9.1 9.2	Vidaus audito tikslas – patikrinti, ar organizacija laikosi taikytinų reikalavimų.
G.3	2.1.1 d i 2.3.2	Netaikoma	
G.4	2.3.1	5.3	
G.5	4.1.1	7.1	Įsidėmėkite, kad yra ryšys su Reglamento Nr. 1158/2010 N.2 punkto d papunktyje nustatytu kriterijumi.
H.1	2.4.1	Netaikoma	
H.2	(pašalinta)	Netaikoma	Su sauga susijusias užduotis atliekantys darbuotojai turėtų dalyvauti kuriant, prižiūrint ir tobulinant SVS. Už 2.4.1 reikalavimo įgyvendinimą atsako organizacija, kuri turi jį įgyvendinti taip, kad atitiktų būtų galima atsekti.
I	7.2.1	10.1 10.2	
J	2.2.1	5.2	
K.1	3.2.1 3.2.2 d	6.2	
K.2	3.2.2 a	6.2	Saugos tikslai turėtų atitikti saugos politiką, kuri turėtų atitikti geležinkelio eksploatavimo veiklos rūšį ir mastą.

<i>Reglamentai (ES) Nr. 1158/2010 ir (ES) Nr. 1169/2010 Kriterijaus Nr.</i>	<i>Reglamentas (ES) Nr. 2018/762 Reikalavimo Nr.</i>	<i>ISO HLS Straipsnis</i>	<i>Pastaba</i>
K.3	3.2.4	6.2	Saugos tikslai nėra tik valstybių narių lygmeniu nustatyti bendri saugos tikslai.
K.4	6.1.1 5.4	9.1 8.1	
K.5	3.2.4 (pritaikyta)	9.1	Nuoroda į stebėsenos strategiją ir planą (-us) pagal BSB stebėsenos srityje.
L.1	6.1.1 5.4	9.1 8.1	
L.2	4.2 4.4 4.5 5.2.2 a	Netaikoma	Kompetentingų darbuotojų, procedūrų, konkrečių dokumentų ir riedmenų naudojimas atitinkamai valdomas kompetencijos, informavimo ir komunikacijos, taip pat dokumentuojamos informacijos ir turto valdymo srityse.
L.3	1.1.1 e 6.1.1 6.1.2	4.3 9.2	Taikytinų reikalavimų laikymąsi iš esmės nulemia 3.1.2.2 (ne tik techninės priežiūros srityje). Vykdam stebėseną užtikrinama, kad procedūros būtų taikomos teisingai. Atliekant vidaus auditą užtikrinama, kad procedūros atitiktų taikytinus reikalavimus.
M.1	3.1.2.1 5.4.1	6.1 8.1	Pagal ISO pakeitimas pirmiausia planuojamas, įskaitant rizikos nustatymą ir vertinimą, ir po to įgyvendinamas.
M.2	3.1.2.1	Netaikoma	
M.3	5.4.1	8.1	
N.1	4.2.1 4.2.3	7.2	
N.2	4.5.1.1 a 2.3.1 2.3.2 2.3.4 6.1.1	Netaikoma	
O.1	4.4.1 4.4.2 4.4.3	7.4	
O.2	4.4.3	7.4	
O.3	4.4.1	Netaikoma	

<i>Reglamentai (ES) Nr. 1158/2010 ir (ES) Nr. 1169/2010 Kriterijaus Nr.</i>	<i>Reglamentas (ES) Nr. 2018/762 Reikalavimo Nr.</i>	<i>ISO HLS Straipsnis</i>	<i>Pastaba</i>
P.1	4.4.3	Netaikoma	
P.2	4.5.2 4.5.3	7.5.2 7.5.3	
P.3	4.5.3	7.5.3	
Q.1	7.1.1	10.1	
Q.2	7.1.2	Netaikoma	
Q.3	7.1.3	10.2	
R.1	5.5.1	Netaikoma	
R.2	5.5.2	Netaikoma	
R.3	5.5.3	Netaikoma	
R.4	5.5.4	Netaikoma	
R.5	5.5.5	Netaikoma	
R.6	5.5.1	Netaikoma	
R.7	5.5.6	Netaikoma	
S.1	6.2.1	9.2	
S.2	6.2.1 a	9.2	
S.3	6.2.1 b	9.2	
S.4	6.2.1 c–f	9.2	
S.5	6.2.1 g 6.3.1	9.3	
S.6	6.2.1	9.2	

Toliau esančioje lentelėje pateikiamas ankstesnių vertinimo kriterijų palyginimas su naujaisiais SVS reikalavimais, taikomais tik geležinkelio įmonėms.

2 lentelė. Palyginimas. Tik geležinkelio įmonėms taikomi vertinimo kriterijai (reikalavimai)

<i>Reglamentas (ES) Nr. 1158/2010 Kriterijaus Nr.</i>	<i>Reglamentas (ES) Nr. 2018/762 Kriterijaus Nr. Reikalavimo Nr.</i>	<i>ISO HLS Straipsnis</i>	<i>Pastaba</i>
R.8	5.5.7	Netaikoma	
R.9	5.5.8	Netaikoma	

Toliau esančioje lentelėje pateikiamas ankstesnių vertinimo kriterijų palyginimas su naujaisiais SVS reikalavimais, taikomais tik infrastruktūros valdytojams.

3 lentelė. Palyginimas. Tik infrastruktūros valdytojams taikomi vertinimo kriterijai (reikalavimai)

<i>Reglamentas (ES) Nr. 1169/2010 Kriterijaus Nr.</i>	<i>Reglamento (ES) Nr. 2018/762 II priedas Reikalavimo Nr.</i>	<i>ISO HLS Straipsnis</i>	<i>Pastaba</i>
R.8	5.5.7	Netaikoma	
R.9	5.5.8	Netaikoma	
T.1	5.2.1	Netaikoma	Saugus infrastruktūros projektavimas ir įrengimas yra turto gyvavimo ciklo dalis.
T.2	3.1.2 5.4.1	Netaikoma	Techninių infrastruktūros pakeitimų nustatymas pirmiausia išdėstytas 3.1.2. Techninių infrastruktūros pakeitimų valdymas pirmiausia išdėstytas 5.4.1.
T.3	3.1.2	Netaikoma	Taikytinų su infrastruktūros projektavimu susijusių taisyklių laikymasis pirmiausia išdėstytas 3.1.2.
U.1	5.1.1 5.1.3	Netaikoma	Infrastruktūros saugos valdymas pirmiausia išdėstytas 5.1.1.
U.2	5.1.1	Netaikoma	Infrastruktūros saugos valdymas prie fizinių sienų ir (arba) veiklos vietos ribų pirmiausia išdėstytas 5.1.1.
U.3	5.1.3 c 5.5.7	Netaikoma	Veiklos vykdymo įprastomis ir pablogėjusiomis sąlygomis valdymas pirmiausia išdėstytas 5.1.3 c.
U.4	5.1.2 5.2.3	Netaikoma	
V.1	5.2.4 6.1.1	Netaikoma	Infrastruktūros techninė priežiūra pirmiausia išdėstyta 5.2.4. Auditai ir patikrinimai (kai reikia) yra stebėsenos veiklos dalis.
V.2	5.2.4	Netaikoma	Infrastruktūros techninė priežiūra pirmiausia išdėstyta 5.2.4.
V.3	5.2.3	Netaikoma	

<i>Reglamentas (ES) Nr. 1169/2010 Kriterijaus Nr.</i>	<i>Reglamento (ES) Nr. 2018/762 II priedas Reikalavimo Nr.</i>	<i>ISO HLS Straipsnis</i>	<i>Pastaba</i>
W.1	5.1.3	Netaikoma	
W.2	5.1.1	Netaikoma	Traukinių eismo kontrolės ir signalizacijos sistemos saugos valdymas prie fizinių sienų ir (arba) veiklos vietos ribų pirmiausia išdėstytas 5.1.1.
W.3	5.1.2 5.2.3	Netaikoma	

Toliau esančioje lentelėje pateikiamas ISO HLS palyginimas su naujaisiais SVS reikalavimais.

4 lentelė. Palyginimas. ISO aukšto lygio struktūra

<i>ISO HLS Straipsnis</i>	<i>Reglamentas (ES) Nr. 2018/762 Reikalavimo Nr.</i>	<i>Pastaba</i>
4.1	1.1.1 a 1.1.1 b	
4.2	1.1.1 c 1.1.1 d	
4.3	1.1.1 e 1.1.1 f	
4.4	4.5.1.1 a	
5.1	2.1	
5.2	2.2	
5.3	2.3	
6.1	3.1.1 3.1.2	BSB rizikos vertinimo srityje taikomi siekiant nustatyti, ar pakeitimas susijęs su sauga (arba ne) ir paskui – ar jis reikšmingas (arba ne). Virtualusis atskyrimas, kurį ISO numato tarp strateginio lygmens (ISO HLS 6 straipsnis) ir taktinio lygmens (ISO HLS 8 straipsnis) planavimo srityje, vertinamas iš naujo atsižvelgiant į ES reglamentavimo sistemą ir, visų pirma, pirmiau nurodytą BSB taikymą (neatsižvelgiant į pakeitimų pobūdį).
6.2	3.2.1 3.2.2 a 3.2.2 d 3.2.4	
7.1	4.1	
7.2	4.2	

<i>ISO HLS Straipsnis</i>	<i>Reglamentas (ES) Nr. 2018/762 Reikalavimo Nr.</i>	<i>Pastaba</i>
7.3	4.3	
7.4	4.4	
7.5.1	4.5.1	
7.5.2	4.5.2	
7.5.3	4.5.3	
8.1	5.1 5.2 5.3 5.4 5.5	Kaip numatyta ISO rekomendaciniame dokumente (N360), ISO HLS 8 straipsnio tikslas – išvardyti reikalavimus, kuriuos reikia įtraukti į organizacijos operacijas siekiant užtikrinti, kad būtų vykdomi valdymo sistemos reikalavimai ir kad būtų valdoma prioritetinga rizika ir išnaudojamos galimybės. Be to, ji teigia, kad galima numatyti papildomus su pagrindinės veiklos planavimu ir valdymu susijusius reikalavimus (atsižvelgiant į sritį). Šia prasme 5.X išdėstyti reikalavimai atitinka ISO požiūrį. Visų pirma, jie nedaro neigiamo poveikio įmonės veiklai ir sudaro tinkamą saugos aspektų valdymo kontrolės sistemą įmonės veiklos procesuose.
9.1	6.1	Sąvoka „stebėseną“ reiškia BSB stebėsenos srityje apibrėžtą stebėsenos sistemą, tad turi bendresnę reikšmę nei ISO HLS 9.1 straipsnyje apibūdinta monitoringo, matavimo, analizės ir vertinimo sąvoka.
9.2	6.2	Vidaus auditas – tai stebėsenos priemonės, kaip tai suprantama BSB stebėsenos srityje. Nors tai atskiras reikalavimas, juo siekiama įgyvendinti stebėsenos tikslus pagal BSB stebėsenos srityje.
9.3	6.3	
10.1	7.1	
10.2	7.2	

2 priedas. Produktų ar paslaugų leidimų, pripažinimo dokumentų ar sertifikatų, išduotų pagal Sąjungos teisę, priėmimas

Bendrą saugos sertifikatą ar saugos leidimą išduodanti institucija gali apsvarstyti kitų įstaigų, kaip antai ISO atitikties vertinimo įstaigų, išduotus sertifikatus siekdama išvengti vertinimo dubliavimosi ir papildomų išlaidų, kurias patirtų paraiškos teikėjas. Galutinį sprendimą visais atvejais priima išduodančioji institucija.

Tačiau, pagal Įgyvendinimo reglamento (ES) Nr. 2018/763 3 straipsnio 12 dalį, vertindama paraiškas išduoti bendrą saugos sertifikatą, išduodančioji institucija priima geležinkelio įmonių arba jų rangovų, partnerių ar tiekėjų tiekiamų produktų ar teikiamų paslaugų leidimus, pripažinimo dokumentus ar sertifikatus, išduotus laikantis taikytinų Sąjungos teisės aktų, kaip geležinkelio įmonių sugebėjimo įvykdyti atitinkamus saugos valdymo sistemoje nustatytus atitinkamo produkto ar paslaugos tipo reikalavimus įrodymą. Nors ES teisės aktuose nėra atitinkamos nuostatos dėl paraiškų išduoti saugos leidimus vertinimo, nacionalinės saugos institucijos taip pat raginamos taikyti tokį pat principą.

Toliau esančioje lentelėje išvardyti įvairūs atvejai, kurių pasitaiko ES reglamentavimo sistemoje, ir pateikiama įvairių rūšių produktų ar paslaugų pavyzdžių, kurie gali būti susiję su kiekvienu atveju.

5 lentelė. Produktų ar paslaugų leidimai, pripažinimo dokumentai ar sertifikatai, išduoti pagal Sąjungos teisę

<i>Atvejis</i>	<i>Produktų ar paslaugų rūšis</i>	<i>Taikytini Sąjungos teisės aktai</i>	<i>Reglamentas (ES) Nr. 2018/762 Reikalavimo Nr.</i>	<i>Pastaba</i>
Už priežiūrą atsakingo subjekto sertifikatas	Transporto priemonių techninė priežiūra	Direktyvos (ES) 2016/798 14 straipsnio 4 dalis	5.2 5.3	Direktyvos (ES) 2016/798 14 straipsnio 4 dalyje numatytais atvejais tinkamas už priežiūrą atsakingų subjektų ir techninės priežiūros dirbtuvių sertifikavimas yra pakankamas įrodymas, kad geležinkelio įmonės ir infrastruktūros valdytojai, taikydami savo saugos valdymo sistemą, sugeba kontroliuoti su krovinių vagonų technine priežiūra susijusią riziką, taip pat ir tais atvejais, kai pasitelkiami rangovai.

<i>Atvejis</i>	<i>Produktų ar paslaugų rūšis</i>	<i>Taikytini Sąjungos teisės aktai</i>	<i>Reglamentas (ES) Nr. 2018/762 Reikalavimo Nr.</i>	<i>Pastaba</i>
Pripažinimas	Traukinio mašinistų rengimas	Direktyva 2007/59/EB Sprendimas 2011/765/ES	4.2.2	Rengimo centrai turėtų būti pripažinti kompetentingos institucijos kaip galintys siūlyti mokymo kursus traukinio mašinistams ir kandidatams eiti tokias pareigas, kaip numatyta Direktyvoje 2007/59/EB. Rengimo centrai atlieka svarbų vaidmenį užtikrinant, kad traukinio mašinistai būtų kompetentingi atliekant jiems pavestas su sauga susijusias užduotis. Šiuo požiūriu rengimo centrai gali būti kompetentingi jų teikiamų mokymo paslaugų srityje ir saugos sertifikavimo įstaiga, kai tai svarbu, ir nacionalinė saugos institucija, atlikdama kompetencijos valdymo sistemos vertinimą, turėtų atsižvelgti į tai, kad jie pripažinti kompetentingos institucijos.
Traukinio mašinisto pažymėjimas ir sertifikatas	Traukinio mašinistų kompetencija ir tinkamumas	Direktyva 2007/59/EB	4.2.1	Pagal Direktyvą 2007/59/EB išduotos licencijos ir sertifikatai yra pakankamas traukinio mašinisto tinkamumo ir kompetencijos įrodymas. Tai netrukdo organizacijai įrodyti, kad jos taikomos kompetencijos ir tinkamumo priemonės yra pakankamos.

<i>Atvejis</i>	<i>Produktų ar paslaugų rūšis</i>	<i>Taikytini Sąjungos teisės aktai</i>	<i>Reglamentas (ES) Nr. 2018/762 Reikalavimo Nr.</i>	<i>Pastaba</i>
Bendras saugos sertifikatas	Infrastruktūros techninė priežiūra ir inspektavimas Manevravimas Riedmenų bandymai	Direktyvos (ES) 2016/798 10 straipsnis	5.3	Infrastruktūros valdytojai gali atlikti savo infrastruktūros techninę priežiūrą arba inspektavimą pasitelkdami subrangovus, įmones, keliuose eksploatuojančias specialiąsias transporto priemones. Iš manevravimo ar bandymų operatorių taip pat gali būti reikalaujama turėti saugos sertifikatą. Pirmiau nurodytais atvejais bendras saugos sertifikatas yra pakankamas įrodymas, kad geležinkelio įmonės ir infrastruktūros valdytojai, taikydami savo saugos valdymo sistemą, sugeba kontroliuoti su rangovų ir tiekėjų pasitelkimu susijusią riziką.
Leidimas pateikti rinkai / transporto priemonės tipo leidimas	Transporto priemonės (tipo) leidimas	Direktyva (ES) 2016/797	5.2	Transporto priemonės (tipo) leidimu užtikrinama, kad atsižvelgiant į jos projektą, gamybą, patikrinimą ir patvirtinimą, ji atitinka esminius visų taikytinų teisės aktų reikalavimus (taip pat saugos srityje), tad ją galima saugiai eksploatuoti geležinkelių tinkluose, kuriuose ji skirta eksploatuoti, laikantis naudojimo apribojimų ir sąlygų, nurodytų transporto priemonės (transporto priemonės tipo) techninėje dokumentacijoje.

Tam tikrais atvejais pagal Sąjungos teisės aktus išduotas sertifikatas (arba jo atitikmuo) gali būti nepakankamas norint suvaldyti visą saugos riziką, susijusią su geležinkelio įmonėmis ir infrastruktūros valdytojams tiekiamais produktais arba jų naudojamomis paslaugomis.

Pavyzdžiui, geležinkelio įmonės, kurias sieja partnerystės ryšiai, ir toliau visiškai atsako už saugią veiklą ir atitinkamai su jų veikla susijusios rizikos kontrolę, įskaitant transporto priemonių techninės priežiūros paslaugų teikimą. Jeigu viena geležinkelio įmonė naudoja kitos geležinkelio įmonės partnerės bendrą saugos sertifikatą kaip būdą kontroliuoti su techninės priežiūros paslaugų teikimu susijusią riziką, to nepakanka, jeigu tarp partnerių nėra patikimų veiksmingų sutartinių santykių. Tokias sutartis turi kartu rengti ir stebėti kiekvienas partneris, taikydamas SVS procedūras, ir jos turi būti įtrauktos į visas SVS, tad vykdydamos priežiūrą atitinkamos NSI turėtų jas tikrinti.

Taigi, bendras saugos sertifikatas gali būti naudojamas kaip būdas kontroliuoti su techninės priežiūros paslaugų teikimu susijusią riziką ir kaip būdas laikytis reikalavimų kontroliuoti su transporto priemonių technine priežiūra susijusią riziką, jeigu tenkinamos šios trys sąlygos:

1. *tarp geležinkelio įmonių partnerių turi būti sudarytos galiojančios sutartys, į kurias turi būti įtraukti su transporto priemonių technine priežiūra susiję aspektai, kaip antai:*
 - a) *keitimasis informacija, kaip numatyta Reglamento (ES) Nr. 445/2011 5 straipsnyje;*
 - b) *techninė priežiūra, kai tinkamai, ypač valdymo ir kontrolės sistemų atveju;*
 - c) *techninės priežiūros dirbtuvių, su kuriomis sudarytos sutartys, gebėjimo užtikrinti techninę priežiūrą kontrolę;*
 - d) *veiksminga transporto priemonių stebėseną ir keitimasis informacija atsižvelgiant į tos stebėsenos rezultatus.*
2. *Tos sutartys sudaromos atlikus rizikos vertinimą ir kiekviena geležinkelio įmonė privalo reguliariai jas stebėti pagal BSB stebėsenos srityje (Reglamentas (ES) Nr. 1078/2012). Geležinkelio įmonės partnerės vėliau oficialiai keičiasi tokios stebėsenos rezultatais.*
3. *Abiejų partnerių SVS numatyti pakankami procesai ir procedūros 1 ir 2 punktuose nurodytoms sąlygoms įvykdyti.*

Kitais atvejais pagal nacionalinę teisę gali būti reikalaujama, kad tam tikros rūšies produktui ar paslaugai kompetentinga institucija (pvz., nacionalinė saugos institucija) būtų išdavusi nacionalinį sertifikatą (arba lygiavertį dokumentą), kurį taip pat galima naudoti kaip geležinkelio įmonių ar infrastruktūros valdytojų sugebėjimo įvykdyti Komisijos deleguotajame reglamente (ES) Nr. 2018/762. Pavyzdžiui, nacionaliniai sertifikatai, išduoti už priežiūrą atsakingiems subjektams ir (arba) transporto priemonių, išskyrus krovinius vagonus, techninės priežiūros dirbtuvėms, taip pat, kaip už priežiūrą atsakingo subjekto sertifikatas, gali būti pakankamas užtikrinimas, kad transporto priemonės, už kurių techninę priežiūrą jie atsako, veikia saugiai.

3 priedas. Operacijos privažiuojamuosiuose keliuose, sutartys ir partnerystės

Operacijos privažiuojamuosiuose keliuose

Šiame dokumente „privažiuojamasis kelias“ – tai geležinkelių infrastruktūra, sujungta su geležinkelių tinklu, už kurį atsako infrastruktūros valdytojas (t. y. geležinkelių infrastruktūros dalis, kuriai taikoma Direktyva (ES) 2016/798). Privažiuojamieji keliai gali būti to geležinkelių tinklo dalis arba ne, priklausomai nuo pirmiau nurodytos direktyvos perkėlimo į kiekvienos valstybės narės nacionalinę teisę.

Privažiuojamuosiuose keliuose vykdoma veikla, kaip antai vagonų pakrovimas, yra pramoninė veikla, vėliau siejama su konkrečia geležinkelių veikla, kaip antai riedmenų, kurie gali būti traukiniai arba bus naudojami traukiniuose, grupių sudarymas, paruošimas ir perkėlimas. Tai taip pat gali būti įvairių transporto priemonių sujungimas siekiant sudaryti riedmenų ar traukinių grupes ir jas perkelti.

Tie privažiuojamieji keliai gali būti (bet ne tik):

- *infrastruktūra, naudojama geležinkelio transporto priemonėms statyti tarp operacijų;*
- *skirtingų transporto rūšių terminalai;*
- *infrastruktūra, naudojama keleivinių transporto priemonėms aptarnauti, pvz., plauti arba atlikti nedidelį remontą;*
- *infrastruktūra, priklausanti geležinkelio transporto priemonių techninės priežiūros dirbtuvėms ir jų valdoma;*
- *pramoninės teritorijos ar gamyklos, kuriose vykdoma pramoninė krovinių vagonų pakrovimo ir iškrovimo veikla.*

Privažiuojamuosiuose keliuose vykdomą veiklą vykdo „privažiuojamųjų kelių operatorius“. Privažiuojamųjų kelių operatorius gali būti geležinkelio įmonė, infrastruktūros valdytojas, paslaugų teikėjas (pvz., teikiantis keleivinių transporto priemonių plovimo ir valymo paslaugas), pramonės organizacija (pvz., chemijos gamykla, kurioje pakraunami ir iškraunami cisterniniai vagonai) arba net tos pramonės organizacijos subrangovas. Pirmuoju atveju organizacija priima verslo sprendimą tapti geležinkelio įmone arba yra geležinkelio įmonė, kuri, be dabartinės geležinkelio eksploatavimo veiklos, dar planuoja valdyti privažiuojamuosius kelius. Pastaruoju atveju infrastruktūros valdytojas yra privažiuojamųjų kelių infrastruktūros valdytojas arba infrastruktūros valdytojas, kuris pagal savo saugos leidimą veikia kaip geležinkelio įmonė.

Privažiuojamųjų kelių operatorius kontroliuoja su sveikata ir sauga darbe susijusią riziką taikydamas savo sveikatos ir saugos valdymo sistemą pagal tarptautinės ir nacionalinės teisės aktus. Jeigu privažiuojamųjų kelių operatorius nėra geležinkelio įmonė, tokioje valdymo sistemoje atsižvelgiama į su išorės darbuotojais, ypač geležinkelio įmonių darbuotojais, susijusius sveikatos ir saugos įpareigojimus, pavyzdžiui, kai į privažiuojamuosius kelius įvažiuoja traukinio mašinistai. Be to, geležinkelio įmonė kontroliuoja su sveikata ir sauga darbe susijusią riziką taikydama savo sveikatos ir saugos valdymo sistemą pagal tarptautinės ir nacionalinės teisės aktus.

1 atvejis. Privažiuojamųjų kelių operatorius yra geležinkelio įmonė „Y“

Ši geležinkelio įmonė taikydama savo SVS kontroliuoja su jos geležinkelio veikla susijusią riziką savo privažiuojamųjų kelių infrastruktūroje ir geležinkelių tinkle, už kurį atsako infrastruktūros valdytojas. Tokia rizikos kontrolė apima riziką, susijusią su transporto priemonių sugadinimu dėl visos privažiuojamame kelyje vykdomos veiklos, įskaitant traukinių formavimą, parengimą ir važiavimą.

Praktiškai kartais sunku nustatyti atsakingą geležinkelio įmonę. Pavyzdžiui, geležinkelio įmonės „X“ traukinys atvyksta į privažiuojamąjį kelią (mašinistas ir lokomotyvas – trečiosios šalies), o geležinkelio įmonė „Y“, eksploatuojanti privažiuojamąjį kelią, jį perima kaip naują traukinį (mašinistas ir lokomotyvas – trečiosios šalies) ir tuo metu reikia atlikti operacijas privažiuojamuosiuose keliuose. Tokiu atveju taikomas pirmiau nurodytas saugos principas. Yra bendrų sąsajos rizikos veiksnių, į kuriuos turi būti atsižvelgta geležinkelio įmonės „Y“ SVS (pvz., transporto priemonėms padaryta žala vykdant operacijas privažiuojamuosiuose

keliuose, kaip antai krovimą). Be to, taip pat reikia atsižvelgti į informacijos apie transporto priemones perdavimą iš geležinkelio įmonės „X“ geležinkelio įmonei „Y“. Tai apima patikinimą, kad transporto priemonė veikia saugiai, kai geležinkelio įmonė „X“ perduoda ją privažiuojamųjų kelių operatoriui ir taip pat kai ji perduodama toliau per geležinkelio įmonę „Y“. Už operacijas privažiuojamuosiuose keliuose atsakinga geležinkelio įmonė „Y“ ir toliau visiškai atsako už ten vykdomai techninės priežiūros veiklai būdingos rizikos kontrolę.

2 atvejis. Privažiuojamųjų kelių operatorius nėra geležinkelio įmonė

Galima išnagrinėti keturis skirtingus scenarijus:

- **2.1 scenarijų**, kai privažiuojamųjų kelių operatorius yra infrastruktūros valdytojas.
- **2.2 ir 2.3 scenarijus**, kai privažiuojamųjų kelių operatorius, kuris nėra infrastruktūros valdytojas, vykdo veiklą tik savo infrastruktūroje ir nevykdo jos geležinkelių tinkle, už kurį atsako infrastruktūros valdytojas.
- **2.4 scenarijus** susijęs su geležinkelio veikla, kurią privažiuojamųjų kelių operatorius, kuris nėra infrastruktūros valdytojas, vykdo geležinkelių tinkle, už kurį atsako infrastruktūros valdytojas.

2.1 scenarijus. Kai privažiuojamuosiuose keliuose veiklą kartu vykdo geležinkelio įmonė (-s) ir infrastruktūros valdytojas (arba bet kokia jo vardu veikianti organizacija), kiekvienai geležinkelio įmonei turi būti pranešama apie visus saugos įvykius, įvykusius infrastruktūros valdytojui vykdamą veiklą pagal sutartį. Tai apima transporto priemonių sugadinimą, avarijas ir riktus su jomis.

Tokios sutartys atitinkamai valdomos taikant kiekvienos geležinkelio įmonės ir infrastruktūros valdytojo SVS.

Taikydama savo SVS geležinkelio įmonė kontroliuoja su jos veikla susijusią riziką, atsižvelgdama į gautą informaciją.

2.2 scenarijus. Traukinio formavimu ir parengimu rūpinasi geležinkelio įmonė (sukabina, parengia) privažiuojamųjų kelių infrastruktūroje. Geležinkelio įmonei turi būti pranešama apie visus (saugos) įvykius, įvykusius privažiuojamųjų kelių operatoriui vykdamą veiklą (pvz., atliekant krovimo ar valymo darbus) pagal sutartį. Tai apima transporto priemonių sugadinimą, avarijas ir riktus su jomis.

Tokios sutartys valdomos taikant geležinkelio įmonės SVS.

Taikydama savo SVS geležinkelio įmonė kontroliuoja su jos veikla susijusią riziką, atsižvelgdama į gautą informaciją.

2.3 scenarijus. Visą traukinį arba jo dalį formuoja privažiuojamųjų kelių operatorius arba jo vardu veikianti organizacija.

Suformavus traukinį, jis perduodamas vienai geležinkelio įmonei.

Kaip pagal 2.2 scenarijų, geležinkelio įmonei turi būti pranešama apie visus (saugos) įvykius, įvykusius privažiuojamųjų kelių operatoriui vykdamą veiklą (pvz., atliekant krovimo ar valymo darbus) ir formuojant traukinį pagal sutartį. Tokie įvykiai apima transporto priemonių sugadinimą, avarijas ir riktus su jomis.

Tokios sutartys valdomos taikant geležinkelio įmonės SVS.

Taikydama savo SVS geležinkelio įmonė kontroliuoja su jos veikla susijusią riziką, atsižvelgdama į gautą informaciją.

2.4 scenarijus. Šiuo scenarijumi papildomas 2.3 scenarijus. Taigi atsiranda tik papildoma geležinkelio įmonės pareiga.

Privažiuojamųjų kelių operatorius eksploatuoja traukinius arba perkelia sukabintus vagonus iš savo geležinkelių infrastruktūros į geležinkelių tinklą, už kurį atsako infrastruktūros valdytojas.

Pavyzdžiui:

- *jis perkelia traukinį ar sukabintus vagonus iš techninio parko į keleivių stoties platformas arba stovėjimo parką prie keleivių stoties;*
- *jis perkelia traukinį ar sukabintus vagonus iš pramoninės gamyklos į perdavimo vietą (perdavimo privažiuojamąjį kelią) prie krovinių stoties.*

Privažiuojamųjų kelių operatorius nėra nei geležinkelio įmonė, nei infrastruktūros valdytojas, bet vykdant tas operacijas infrastruktūros valdytojo tinkle turi būti bendras saugos sertifikatas arba saugos leidimas.

Privažiuojamųjų kelių operatoriui vykdant geležinkelio veiklą geležinkelių tinkle, už kurį atsako infrastruktūros valdytojas, turi būti geležinkelio įmonės bendras saugos sertifikatas arba infrastruktūros valdytojo saugos leidimas. Tai reiškia, kad geležinkelio įmonė arba infrastruktūros valdytojas turi kontroliuoti su privažiuojamųjų kelių vykdomomis operacijomis susijusią riziką taikydamas savo SVS subrangovų valdymo priemones.

Bet kuriuo atveju geležinkelio įmonės ir infrastruktūros valdytojas turi tiksliai aprašyti savo geležinkelio veiklos ir veiklos, kuri yra susijusi su kita geležinkelio veikla, mastą, kad NSI vykdoma SVS priežiūra būtų veiksminga. Geležinkelio įmonių ir infrastruktūros valdytojų sugebėjimas aiškiai ir išsamiai apibūdinti savo operacijas ir kitą veiklą, susijusią su geležinkelio veikla, yra būtinas siekiant užtikrinti SVS ir NSI priežiūros veiksmingumą.

Sutartyse pagal visus pirmiau išdėstytus scenarijus turi būti aiškiai nurodyta (bet ne tik):

- *ką turi daryti kiekviena susitariančioji šalis;*
- *numatoma produktų (paslaugų) kokybė;*
- *funkcijų ir pareigų priskyrimas;*
- *kokia informacija, kada ir kaip keisis susitariančios šalys. Informacija apima pranešimus apie įvykius, kaip aprašyta visuose scenarijuose pirmiau, ir konkrečias privažiuojamųjų kelių infrastruktūros charakteristikas, kaip antai greičio ribas, svorio ribas arba nuolydžio sąlygas;*
- *kompetencijų reikalavimai;*
- *sveikatos ir saugos reikalavimai (susiję su rizikos vertinimu, nacionaliniais reikalavimais ir kt.).*

Sutartys ir partnerystės

Geležinkelio įmonė turi užtikrinti saugų traukinio veikimą koordinuodama ir valdydama traukinio operacijas. Sutartys (kurios paprastai būna preliminariosios sutartys, specialieji susitarimai ir priedai) yra veiksmingo įvairių geležinkelio įmonių, kurios gali būti naujos rinkos dalyvės arba rinkoje jau įsitvirtinusios įmonės, bendradarbiavimo pagrindas ir turi atitikti Europos ir nacionalinės teisės aktų nuostatas ir bet kokius kitus taikytinus reikalavimus.

Taigi geležinkelio įmonė turi kontroliuoti savo operacijų riziką, įskaitant bendradarbiavimą su partneriais ir (sub)rangovų pasitelkimą. Paskui NSI vykdo priežiūrą, kad geležinkelio įmonė skaidriai ir uoliai vykdytų savo įsipareigojimus pagal teisės aktus.

Geležinkelio įmonės negali perleisti atsakomybės saugos srityje už saugaus traukinių veikimo koordinavimą ir valdymą. Tačiau tai netrukdo geležinkelio įmonėms bendradarbiauti. Pirmiau išdėstyti pagrindiniai principai taip pat taikomi geležinkelio įmonių bendradarbiavimui. Geležinkelio įmonė, kuri turi užtikrinti saugų traukinių veikimą, turi būti aiškiai nurodyta visuose susitarimuose tarp dalyvaujančiųjų šalių ir privalo turėti bendrą saugos sertifikatą. Tokia geležinkelio įmonė tiesiogiai valdo išteklius (personlą, transporto priemones) taikydama savo SVS arba gali priimti sprendimą pasitelkti kitą šalį subrangovę (iš dalies arba visiškai) ir naudotis jos ištekliais (pvz., išsinuomodama transporto priemones, pasamdydama traukinio mašinistus). Pastaruoju atveju geležinkelio įmonė vis tiek atsako už rizikos, susijusios su (sub)rangovų pasitelkimu, kontrolę per SVS vykdant stebėseną, kaip sekasi įgyvendinti sutartį pagal [Reglamentą \(ES\) Nr. 1078/2012](#), ir atitinkamai turi tikrinti, ar tie ištekliai atitinka teisės aktų ir kitus taikytinus saugos

reikalavimus (pvz., ar transporto priemonės veikia saugiai, maršrutų suderinamumą, darbuotojų rengimą, ar traukinio mašinistai turi galiojančią licenciją ir sertifikatą konkrečiam maršrutui).

Bendras saugos sertifikatas, kurį susitariančiąs šalys (t. y. partneriui ar subrangovui) išduoda saugos sertifikavimo įstaiga (ir atitinkamai prižiūri NSI), gali būti pakankamas patikinimas už saugų veikimą atsakingai geležinkelio įmonei, kad SVS priemonės atitinka taikytinus reikalavimus. Sutartyse gali būti numatyti su sauga susijusios informacijos (pvz., apie ankstesnį traukinio mašinistų poilsio laiką) mainai tarp susitariančiųjų šalių.

Principai, kuriais grindžiamas geležinkelio įmonių bendradarbiavimas, išlieka tokie pat, neatsižvelgiant į bendradarbiavimo būdą, t. y. ar tai partnerystė, ar subrangos pagrindu (iš dalies arba visiškai) vykdoma geležinkelių veikla atliekant vidaus ar tarpvalstybines operacijas. Tačiau priemonių, kurias turi įgyvendinti geležinkelio įmonės, pobūdis ir mastas ir NSI vykdomos tokių bendradarbiavimo priemonių priežiūros mastas proporcingas geležinkelio įmonių bendradarbiavimo lygiui.

Pavyzdžiui, tarpvalstybinis geležinkelio įmonių bendradarbiavimas (t. y. kai naudojamos išorės transporto priemonės ir (arba) personalas) tikriausiai turi būti kontroliuojamas griežčiau nei kiti bendradarbiavimo būdai, nes operacija perleidžiama kitai geležinkelio įmonei, vartojamos skirtingos kalbos ir taikomos riedmenų eksploatavimo taisyklės, kurios skirtingose valstybėse narėse gali būti skirtingos. Kita vertus, jeigu tik samdomi išorės traukinio mašinistai arba naudojamos išorės transporto priemonės, žinoma, reikia mažiau rūpintis stebėseną ir NSI mažiau vykdyti priežiūrą.

4 priedas. Saugos kultūra

Saugos kultūros įvadas ir saugos kultūros gerinimo strategija

Kultūra formuojasi žmonėms bendraujant kasdieniame gyvenime ir padeda apibrėžti su elgesiu susijusius lūkesčius ir visuomenės normas. Kultūra – tai sudėtinga sąvoka, sudaryta iš daug įvairių veiksmų, kuri ilginiui kinta keičiantis aplinkybėms, aplinkai ir tautos, valstybės, visuomenės ir (arba) organizacijos patirčiai.

Saugos kultūra – tai kultūros elementai, konkrečiai susiję su sauga. Nors kai kuriuos saugos kultūrą sudarančius veiksmus galima aprašyti, neįmanoma surinkti visos saugos kultūrą lemiančios informacijos. Nėra nė vieno objektyvaus mokslinio kriterijaus saugos kultūrai įvertinti. Mat tie veiksniai gali skirtis ne tik tarp įvairių organizacijų, bet ir vienos organizacijos viduje. Įvairiuose departamentuose taikomi skirtingi saugos reikalavimai ir tenkinami skirtingi poreikiai, pavyzdžiui, veiklos ir finansų, ir jie nulems, kokia bus pagrindinė saugos kultūra. Prie organizacijos saugos kultūros taip pat prisideda išorės veiksniai, kaip antai reglamentavimo reikalavimai, išsilavinimo lygiai, visuomenės struktūros ir nacionalinė kultūra.

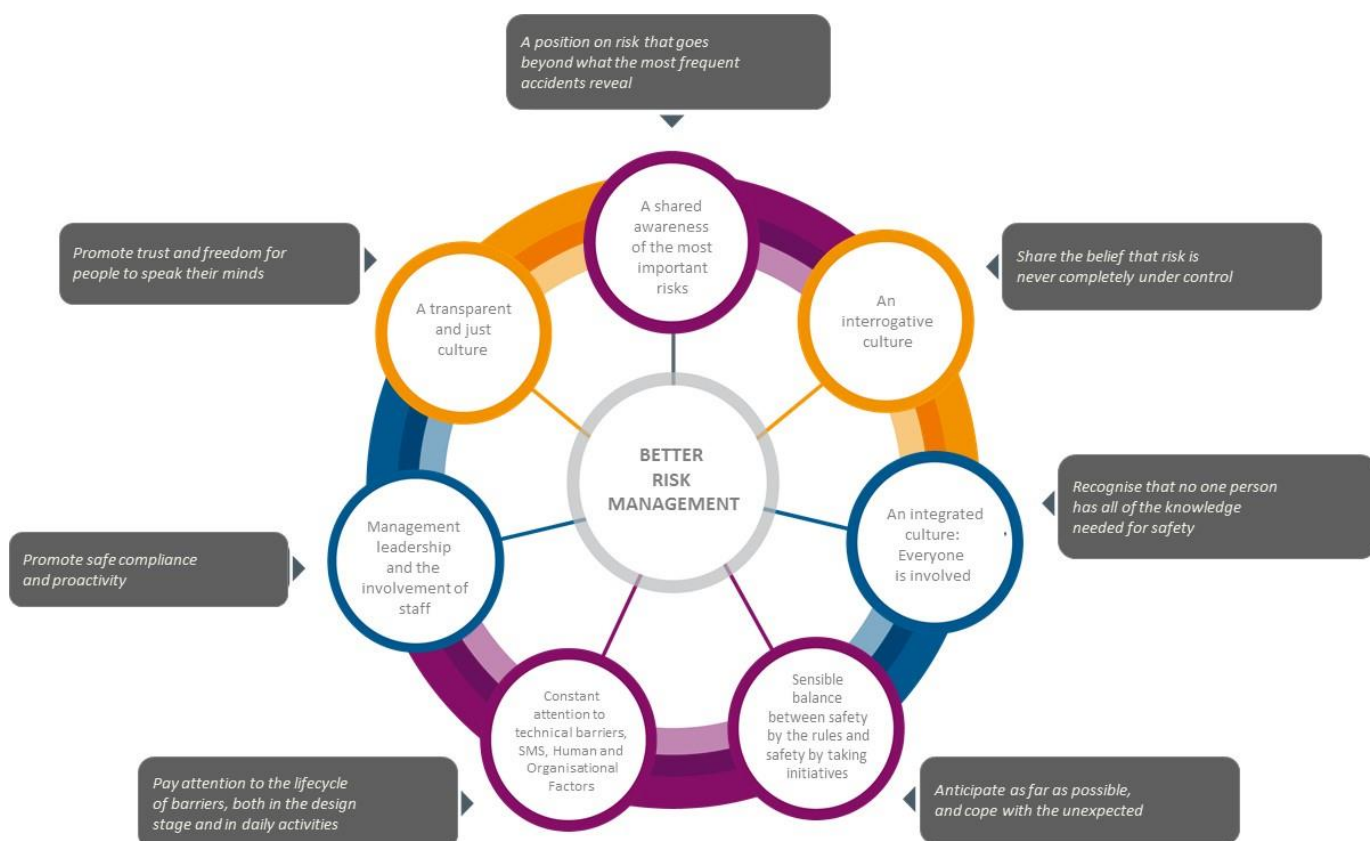
Saugos kultūra yra įsitvirtinusi sąvoka. Vis dėlto suderintos apibrėžties nėra. Tai, kad nėra apibrėžties, reiškia, kad teorinės diskusijos kiek nutolo nuo praktinio taikymo, ir tai, kas iš esmės yra socialinis konstruktas, virto geros saugos kultūros ypatybėmis.

Vis dėlto saugos kultūrą galima apibūdinti paprastai, vertinant elgesį lemiančius veiksmus. SVS yra pagrindas, kuriuo remiantis politikoje ir procedūrose galima apibrėžti ir apibūdinti, ko reikia. Utopijoje SVS būtų tobula ir visi vadovai ir darbuotojai jos laikytųsi. Deja, utopija tėra utopija ir iš tikrųjų vadovybė ir personalas bando išaiškinti SVS turinį remdamiesi savo vertybėmis, nuostatomis ir įsitikinimais, kuriuos nulemia asmeninė patirtis ir darbo vietos ir visuomenės elgesio normos. Jeigu SVS prasminga ir jos įprasta laikytis, bus elgiamasi tinkamai. Jeigu ne, atsiras asmeninių interpretacijų ir alternatyvių sprendimų. Tai bus grindžiama individualiu rizikos įvertinimu atsižvelgiant į veiksmus, darančius poveikį priimamiems sprendimams. Vertinant riziką dėmesys bus sutelkiamas ne tik į faktinę riziką, bet ir į veiksmus, susijusius su patogumu, pavojumi būti pagautam, vadovybės žodžiais ir veiksmais ir kt. Tad saugos kultūrą apibrėžia SVS prasmingumo ir elgesio tarpusavio priklausomybė.

Norint įvertinti saugos kultūrą reikia apsvarstyti visus tris veiksmus ir jų tarpusavio priklausomybę. Kaip jau minėta, nėra nė vieno objektyvaus mokslinio kriterijaus saugos kultūrai įvertinti. Vietoj to, atsižvelgiant į visus tris veiksmus, galima analizuoti charakteristikas, kurios daro poveikį saugos kultūrai.

Pavyzdžiui, parengus politikos pareiškimą „Sauga – svarbiausia“ galima imtis paskesnių veiksmų ir ištirti, ką tai reiškia darbuotojams: ar jie iš tikrųjų tuo tiki, ar vadovybė pati vadovaujasi tuo principu, kaip ir kokių pagrindų priimami sprendimai, kaip organizacija reaguoja, kai jai daromas spaudimas ir pan. Galima atlikti panašius tyrimus, susijusius ir su kitais veiksniais, kaip antai tęstiniu mokymusi ir kritiniu požiūriu. Apibendrinus analizės rezultatus išaiškės esama kultūros būklė. Ilginiui galima susidaryti pilnesnį vaizdą ir padaryti patikimesnes išvadas.

Siekdami suprasti organizacijos saugos kultūrą, specialistai ir tyrėjai parengė modelius, kuriuose paprastai naudojamas pozityvios saugos kultūros požymių rinkinys. 4 pateiktas vienas tokio modelio pavyzdys, parengtas remiantis neseniai paskelbtu Pramoninės saugos kultūros instituto (ICSI) tyrimu.

4 diagrama. Saugos kultūros požymiai

A position on risk that goes beyond what the most frequent accidents reveal	Pozicija dėl rizikos, kuri nėra susijusi su dažniausiai pasitaikančių nelaimingų atsitikimų sukeliama rizika
Share the belief that risk is never completely under control	Pritarimas nuomonei, kad rizika niekada nėra visiškai kontroliuojama
Recognise that no one person has all of the knowledge needed for safety	Pripažinimas, kad nė vienas asmuo neturi visų žinių apie saugą
Anticipate as far as possible, and cope with unexpected	Kuo gilesnių įžvalgų pateikimas ir nenumatytų problemų sprendimas
Pay attention to the lifecycle of barriers, both in the design stage and in daily activities	Dėmesys kliūčių gyvavimo ciklui tiek per projektavimo etapą, tiek kasdienėje veikloje
Promote safe compliance and proactivity	Saugos reikalavimų laikymosi ir iniciatyvumo skatinimas
Promote trust and freedom for people to speak their minds	Žmonių pasitikėjimo ir laisvės skatinimas, kad jie išsakytų savo nuomonę
A shared awareness of the most important risks	Bendras informuotumas apie svarbiausią riziką
An interrogative culture	Klausiamoji kultūra
An integrated culture: Everyone is involved	Integruota kultūra: dalyvauja kiekvienas
Constant attention to technical barriers: SMS, Human and Organisational Factors	Nuolatinis dėmesys techninėms kliūtims: SVS, žmogiškiems ir organizaciniais veiksniams
Management leadership and the involvement of staff	Vadovybės iniciatyvumas ir darbuotojų dalyvavimas
A transparent and just culture	Skaidri ir teisinga kultūra

Remiantis ICSI modeliu galima įžvelgti daugumos SVS elementų ir pagrindinių saugos požymių panašumų, kaip parodyta 6.

6 lentelė. SVS reikalavimų ir saugos kultūros požymių ryšiai

<i>SVS elementai</i>	<i>BSB SVS srityje reikalavimas</i>	<i>Saugos kultūros požymiai</i>
Vadovavimas ir įsipareigojimas	2.1.	<ul style="list-style-type: none"> Kvestionavimo kultūra Skaidri ir teisinga kultūra Vadovybės iniciatyvumas ir darbuotojų dalyvavimas
Saugos politika	2.2	Vadovybės iniciatyvumas ir darbuotojų dalyvavimas
Struktūra ir pareigos	2.3	Integruota kultūra (dalyvauja visi)
Darbuotojų ir kitų šalių dalyvavimas	2.4	<ul style="list-style-type: none"> Skaidri ir teisinga kultūra Integruota kultūra (dalyvauja visi) Vadovybės iniciatyvumas ir darbuotojų dalyvavimas
Rizikos vertinimas	3.1	<ul style="list-style-type: none"> Bendras informuotumas apie svarbiausią riziką Nuolatinis dėmesys techninėms kliūtims, SVS, žmogiškiesiems ir organizaciniams veiksniams Tinkama pusiausvyra tarp taisyklėmis reglamentuojamos saugos ir iniciatyvomis pagrįstos saugos
Saugos tikslai ir planavimas	3.2	-
Ištekliai	4.1	Integruota kultūra (dalyvauja visi)
Kompetencija	4.2	<ul style="list-style-type: none"> Skaidri ir teisinga kultūra Integruota kultūra (dalyvauja visi)
Informuotumas	4.3	Bendras informuotumas apie svarbiausią riziką
Informavimas ir komunikacija	4.4	Skaidri ir teisinga kultūra
Dokumentuojama informacija / SVS dokumentacija	4.5	Nuolatinis dėmesys techninėms kliūtims, SVS, žmogiškiesiems ir organizaciniams veiksniams
ŽOV integravimas	4.6	-
Pagrindinė veikla	5.1	<ul style="list-style-type: none"> Bendras informuotumas apie svarbiausią riziką Kvestionavimo kultūra Tinkama pusiausvyra tarp taisyklėmis reglamentuojamos saugos ir iniciatyvomis pagrįstos saugos
Turto valdymas	5.2	Bendras informuotumas apie svarbiausią riziką
Rangovai, partneriai ir tiekėjai	5.3	<ul style="list-style-type: none"> Skaidri ir teisinga kultūra Integruota kultūra (dalyvauja visi)
Pakeitimų valdymas	5.4	-
Ekstremaliųjų situacijų valdymas	5.5	Tinkama pusiausvyra tarp taisyklėmis reglamentuojamos saugos ir iniciatyvomis pagrįstos saugos
Stebėsena	6.1	Kvestionavimo kultūra
Vidaus auditas	6.2	-
Vadovybės vertinamoji analizė	6.3	-

<i>SVS elementai</i>	<i>BSB SVS srityje reikalavimas</i>	<i>Saugos kultūros požymiai</i>
Tobulinimas / mokymasis iš avarijų ir rikčių	7.1	<ul style="list-style-type: none"> • Kvestionavimo kultūra • Skaidri ir teisinga kultūra
Nuolatinis tobulinimas	7.2	<ul style="list-style-type: none"> • Kvestionavimo kultūra • Skaidri ir teisinga kultūra

Išsamiau apie ICSI modelį žr. instituto interneto svetainėje (<http://www.icsi.eu.org>).

Vienas didelės įmonės geležinkelių saugos kultūros gerinimo strategijos pavyzdys: SNCF (Prancūzija) įdiegta programa PRISME

2014 m. po kelių sunkių geležinkelių avarijų ir vienas po kito įvykusių nelaimingų atsitikimų darbo vietoje generalinio direktoriaus iniciatyva SNCF atliko didelio masto tyrimą siekdama išsiaiškinti, kaip personalas suvokia saugą.

„2014 m. balandžio–gegužės mėn. pasitarus su 20 tikslinių grupių buvo parengtas klausimynas. Buvo atsižvelgta į visų rūšių veiklą ir visus hierarchijos lygmenis. Siekiant užtikrinti konfidencialumą apklausos darbus atliko nepriklausomas institutas. Tyrimas atitiko ISO 20252 ir buvo surengtas naudojant CAWI (kompiuterinės pagalbos atliekant apklausas internetu priemonė); dalyvauti buvo galima naudojant asmeninį kompiuterį, išmanųjį telefoną, planšetę.“

„Tikslinės grupės pateikė labai vertingos informacijos. Diskutuojant tikslinėse grupėse, visų pirma, buvo nustatytas poreikis supaprastinti dokumentaciją.“

Galiausiai iniciatyva buvo sėkminga, nes į klausimyną atsakė daugiau nei 53 000 iš maždaug 150 000 darbuotojų.

Buvo beveik visuotinai sutarta, kad išryškėjo būtinybė skatinti dialogą ir raginti visus darbuotojus teikti informaciją. Buvo nustatyta, kad būtinas veiksnys siekiant nuolat gerinti saugą yra esminis kultūros pokytis visais įmonės lygmenimis skatinant iniciatyvų požiūrį, o ne reagavimą į pavienius įvykius.

Tad vyresnioji vadovybė įsipareigojo įgyvendinti **įmonės bendrą saugos politiką**, kurios tikslas – pasiekti pažangų saugos lygį ir kurioje nustatoma, kad sauga yra viena iš pagrindinių įmonės vertybių ir būtina priemonė norint pasiekti puikų veiklos rezultatų lygį.

Remdamasi apklausa ir papildoma lyginamąja analize valdybos lygmens darbo grupė parengė plataus užmojo veiksmų planą, t. y. PRISME, kuriame yra šeši elementai. Iš 2015 m. lapkričio mėn. atliktos apklausos matyti, kad tuos elementus „svarbiais“ ir „labai svarbiais“ laiko 93 proc. darbuotojų.

Tai yra šie elementai:

- *formuoti iniciatyvą („Proactive“) elgseną: mokytis iš klaidų ir problemų;*

- sukurti „Rizikos“ analize pagrįstą sistemą: numatyti veiksmus, juos nustatyti ir nustatyti jų prioritetus;
- valdyti sąsajas („Interfaces“): vengti susiskaldymo ir geriau bendradarbiauti;
- „Supaprastinti“ procesus, dokumentaciją ir darbo režimus: pritaikyti juos prie darbo realiųjų siekiant didesnio veiksmingumo;
- sukurti vadovavimą skatinančią („Managerial“) aplinką, kad visi turėtų dalyvauti asmeniškai: sumažinti avarijų riziką iki kuo mažesnio lygio;
- įsigyti priemones ir naujovišką įrangą („Equipment“): užtikrinti visiems šiuolaikinius darbo metodus, sukurti saugią aplinką ir saugų tinklą.

Taikant PRISME buvo įgyvendinti šie konkretūs veiksmai:

- 8 000 vadovų skirtas vienos dienos mokymas žmogiškųjų ir organizacinių veiksmų klausimais;
- teisingos ir sąžiningos kultūros formavimas ir puoselėjimas;
- komunikacijos ir sklaidos priemonių („2 mois Sécurité“ („2 mėnesiai saugos“), indikatorių, apsauginių mirksinčių signalų) stiprinimas;
- saugos valdymo sistemos ir saugos taisyklių peržiūra;
- rizikos analizės tobulinimas siekiant geriau vertinti sisteminius aspektus.

Nors programos veiksmingumas dar vertinamas, jau nustatyti keli pranašumai:

- geresnė riktų tyrimo kokybė atsižvelgiant į organizacinius veiksmus;
- geresnis spartus darbuotojų informacijos apie vos neįvykusius įvykius ir sunkumus pateikimas;
- geresnė komunikacija;

manoma, kad vadovybė daugiau remia darbuotojus ir aktyviau su jais bendrauja.

5 priedas. Žmogiškieji ir organizaciniai veiksniai

Žmogiškųjų ir organizacinių veiksnių įvadas

Žmogiškieji ir organizaciniai veiksniai (ŽOV) – tai daugiadalykė sritis, kurioje dėmesys sutelkiamas į tai, kaip didinti saugą, gerinti veiklos rezultatus ir didinti naudotojų pasitenkinimą. ŽOV – tai į naudotoją orientuotas požiūris, t. y. projektavimo darbai, vykdomi puikiai suvokiant, ko reikia naudotojams ir kokias užduotis ir kokioje aplinkoje jie atlieka. Atspirties taškas visais atvejais yra naudotojo gebėjimai ir apribojimai, kokia įtaka jiems daroma ir kaip jie sąveikauja su sistemomis atliekant užduotis. Tikslas – nustatyti, kaip geriausia saugiai ir veiksmingai atlikti užduotį. Daugiausia dėmesio skiriama tinkamumui naudoti. ŽOV naudojami ir kaip iniciatyvus būdas užtikrinti gero projektavimo procesus, ir kaip reagavimo priemonė, kuria siekiama nustatyti pagrindines problemas, kai ko nors padaryti nepavyksta.

Pavyzdžiui, projektuojant naujas transporto priemones nepakanka tiesiog taikyti projektavimo standartų. Traukinio mašinistai, konduktoriai ir techninės priežiūros personalas turėtų dalyvauti pasidalydami savo patirtimi ir nuomone, kaip saugiai ir veiksmingai atlikti užduotis. Tai, pavyzdžiui, gali būti susiję su konkrečios stoties ar linijos problemomis, privažiavimo galimybėmis ir techninės priežiūros darbuotojų prieiga, prioritetinėmis užduotimis kabinoje, komunikacijos reikalavimais arba keleivių elgesiu stotyse.

Įvairių operatorių žinias ir patirtį geriausiai galima įtraukti taikant pasikartojantį procesą, kuriame naudotojas nuolat vertina traukinio konstrukciją ir pasikeitimus tobulinant ir keičiant projektą. Tai padeda išvengti dažnos projektavimo proceso klaidos, t. y. sutelkti dėmesį į žmogaus sąveiką su konkrečiomis sistemomis, o ne į veiklos rezultatus vykdant užduotis apskritai. Pavyzdžiui, įvairūs tiekėjai skirtingai įsivaizduoja, kaip reikėtų suskirstyti pavojaus signalų prioritetus, ir, jeigu nėra taikomas visapusiškas požiūris, naudotojas neretai perkraunamas informacija, kuri nėra labai svarbi atliekant užduotis. Tiesiog todėl, kad dėl techninės konstrukcijos yra galimybė rodyti informaciją, nors ji gali būti nereikalinga naudotojui. ŽOV analizė padeda atskirti tai, ką reikia žinoti, nuo to, ko žinoti nebūtina.

Vertinant ŽOV taikomas sistemingas požiūris, t. y. vertinami ne tik patys žmogiškieji, technologiniai ir organizaciniai veiksniai, bet ir jų ryšiai. Pavyzdžiui, jeigu traukinio mašinistui įvyko su pravažiuotu draudžiamuoju signalu susijęs riktas, siūloma tirti veiksnius (tai nebaigtinis sąrašas), kurie būtų svarbūs, pvz., nuovargį, kognityvinę perkrovą, kompetenciją ir kt. (žmogiškuosius veiksnius), technologijų poveikį veiklos rezultatams, kaip antai žmogaus ir mašinos sąsają, išdėstymą, signalų rodymą (technologinius veiksnius), organizacijos įtaką veiklos rezultatams, kaip antai mokymą, SVS, organizacinius prioritetus (organizacinius veiksnius) ir sąveiką tarp šių trijų sričių, kaip antai viešųjų pirkimų įtaką projektui arba pakeitimų valdymui parengus naują projektą.

Metodai perimami iš daugelio įvairių sričių, pavyzdžiui, eksperimentinės psichologijos, pramoninės inžinerijos, organizacinės psichologijos, sociologijos, vadybos, kognityvinės inžinerijos, ergonomikos, informatikos ir saugos inžinerijos. Kadangi taikant ŽOV pagrindinis dėmesys skiriamas naudotojui, dažnai taikomas užduočių analizės metodas. Atlikdamas užduočių analizę projektuotojas susipažįsta su užduotimis, kurias reikia vykdyti, kaip jos susijusios su sistemomis, su kuriomis sąveikauja naudotojas, ir kokios organizacinės sąlygos daro poveikį veiklos rezultatams. Remiantis užduočių analize, galima atlikti papildomą analizę, susijusią, pavyzdžiui, su žmogaus ir sistemos sąveika, darbo krūviu, žmogaus patikimumu ir rizika, antropometrine ir biometrine analize. Svarbiausia yra užtikrinti, kad naudotojui būtų sukurtos kuo geriausios darbo sąlygos, kad jis dirbtų saugiai ir veiksmingai.

Išsamiau apie žmogiškuosius ir organizacinius veiksnius žr. nuorodas:

- G. Salvendy (2012). *Handbook of Human Factors and Ergonomics*. New Jersey: Wiley & Sons. ISBN-13: 978-0470528389
- C. D. Wickens, J. D. Lee, Y. Liu ir S. E. Gordon Becker (2004). *An Introduction to Human Factors Engineering*. New Jersey: Pearson Education. ISBN-13: 978-0131837362

Žmogiškųjų ir organizacinių veiksnių integravimo į saugos valdymo sistemą paramos strategija

Organizacija turėtų parengti strategiją, kuria užtikrintų, kad žinios apie žmogiškuosius išteklius, su jomis susiję metodai ir į žmogų orientuotas požiūris būtų sistemingai ir nuosekliai taikomi organizacijoje vykdam visi svarbius procesus. Toks požiūris reiškia, kad pirma turi būti atsižvelgiama į žmonių poreikius, gebėjimus ir elgesį ir tada kuriamas projektas, kaip patenkinti tuos poreikius bei atsižvelgti į gebėjimus ir elgesį.

Žmogiškųjų ir organizacinių veiksnių (ŽOV) strategijoje esama elementų, susijusių su toliau nurodytais aspektais.

Vadovybė

- *Vadovybė ir įsipareigojimas*
 - *Vadovybės įsipareigojimas atsižvelgti į ŽOV aiškiai įtvirtintas politikoje ir tikslų formuluotėse;*
 - *sukurtas procesas (gairės), iš kurio matyti, kaip ŽOV turėtų būti taikomi kuriant projektus;*
 - *ŽOV yra neatsiejama projektavimo proceso ir projekto valdymo dalis.*
- *Saugos politika*
 - *Saugos politikoje aiškiai nustatyta, kad ŽOV požiūris turėtų būti taikomas vykdam visi su sauga susijusius procesus.*
- *Pareigos, atsakomybės ir atskaitomybės sritys, įgaliojimai organizacijoje*
 - *Aiškiai apibrėžtos ŽOV specialisto pareigos, atsakomybės ir atskaitomybės sritys;*
 - *sukurtas procesas, kaip ŽOV ekspertai reguliariai dalyvauja projektuose ir procesuose.*

Planavimas

- *Rizikos šalinimo veiksmai*
 - *Aprašymas, kaip į ŽOV atsižvelgiama atliekant rizikos analizę;*
 - *ŽOV specialistų dalyvavimas atliekant rizikos analizę.*

Pagalbinės funkcijos

- *Ištekliai ir kompetencija*
 - *Sisteminis požiūris siekiant užtikrinti, kad ŽOV specialistai eitų tinkamas pareigas, atsižvelgiant į poreikių analizę;*
 - *laikas ir ištekliai paskirstomi taip, kad būtų vykdomi ŽOV reikalavimai.*
- *Informuotumas*
 - *Visi organizacijoje žino apie taikomą sistemingą požiūrį, kuriuo siekiama užtikrinti, kad ŽOV specialistai eitų tinkamas pareigas.*

Pagrindinė veikla

- *Pagrindinės veiklos planavimas ir valdymas*
 - *Atliekant pagrindinės veiklos planavimą atsižvelgiama į ŽOV.*
- *Turto valdymas*
 - *Organizacijoje parengtos gairės, kaip taikyti į žmogų orientuotą požiūrį kiekviename gyvavimo ciklo etape.*
- *Pakeitimų valdymas*
 - *ŽOV visuomet vertinami kaip pakeitimų valdymo proceso dalis.*

Veiklos rezultatų vertinimas

- *Stebėsena*
 - *Veiklos rezultatai saugos srityje sistemingai vertinami atsižvelgiant į ŽOV strategiją.*

Tobulinimas

- *Mokymasis iš avarijų ir rikty*
 - *Tiriant avarijas pasitelkiami ŽOV ekspertai ir taikomi ŽOV pagrįsti metodai;*

- *parengta tyrimų vykdymo metodika, pagrįsta ŽOV žiniomis ir metodais;*
 - *parengta avarijų ir riktų tyrėjams, taikantiems ŽOV pagrįstą požiūrį, skirta mokymo programa.*
- *Nuolatinis tobulinimas*
 - *Nuolatinio tobulinimo procesas, skirtas organizacijos ŽOV valdymo procesams.*

6 priedas. Apibrėžtys

Kai šiame dokumente vartojama veiksmažodžio forma „privalo“, „turėtų“ arba esamojo laiko forma, tai reiškia, kad nustatytas teisinis reikalavimas, kurio privaloma laikytis.

Avarija	Nepageidaujamas arba netyčinis netikėtas įvykis arba tam tikra tokių įvykių seka, sukeliantys žalingus padarinius; avarijos skirstomos į šias kategorijas: susidūrimai; nuriedėjimai nuo bėgių; avarijos pervažose; dėl judančių riedmenų įvykusios avarijos, kurių metu nukentėjo žmonės; gaisrai ir kita (Direktyva (ES) 2016/798).
Veiklos vieta	Tinklas arba tinklai vienoje arba daugiau valstybių narių, kuriose geležinkelio įmonė ketina vykdyti veiklą (Direktyva (ES) 2016/798).
Turto valdymas	Metodas, kuriuo organizacija užtikrina, kad jos fizinis turtas liktų saugus, tinkamas naudoti ir komerciniu požiūriu gyvybingas nuo projektavimo ir statybos visą gyvavimo ciklą iki eksploatacijos nutraukimo.
Auditas	Sisteminimas, nepriklausomas ir dokumentuotas procesas objektyviems įrodymams gauti ir objektyviai jiems įvertinti, siekiant nustatyti audito kriterijų tenkinimo laipsnį (ISO 9000).
Veiklos pobūdis	Veiklos apibūdinimas atsižvelgiant į jos taikymo sritį, įskaitant infrastruktūros projektavimą ir statybą, infrastruktūros techninę priežiūrą, eismo planavimą, eismo valdymą ir kontrolę, ir atsižvelgiant į geležinkelių infrastruktūros naudojimą, įskaitant tradicines ir (arba) greitaeiges linijas ir keleivių ir (arba) krovinių vežimą.
Kompetencija	Gebėjimas taikyti žinias bei įgūdžius siekiant numatytų rezultatų (ISO 9000).
Nuolatinis tobulinimas	Kartojama veikla veiksmingumui gerinti (t. y. pamatuojamas rezultatas) (ISO 9000).
Dokumentų tvarkymas	Dokumentuojamos informacijos nustatymo, sukūrimo, išsaugojimo, tvarkymo ir saugojimo procesas (ar procedūra).
Veiklos mastas	Kalbant apie geležinkelio veiklą, kurią vykdo geležinkelio įmonės, mastas, apibūdinamas keleivių skaičiumi ir (arba) prekių kiekiu ir apytikriu geležinkelio įmonės dydžiu pagal jos darbuotojų, dirbančių geležinkelių sektoriuje, skaičių (pvz., labai maža, maža, vidutinė arba didelė įmonė) (Direktyva (ES) 2016/798). Kalbant apie geležinkelio veiklą, kurią vykdo infrastruktūros valdytojai, mastas, apibūdinamas geležinkelio kelių ilgiu ir apytikriu infrastruktūros valdytojo dydžiu pagal jo darbuotojų, dirbančių geležinkelių sektoriuje, skaičių (Reglamentas (ES) Nr. 2018/... [dėl BSB SVS srityje]).
Grėsmė	Aplinkybė, dėl kurios gali kilti avarija (Reglamentas (ES) Nr. 402/2013).
Žmogiškieji ir organizaciniai veiksniai	Visos žmogaus galimybių ypatybės ir organizaciniai aspektai, į kuriuos būtina atsižvelgti siekiant užtikrinti ilgalaikę sistemos ar organizacijos saugą ir veiksmingumą.
Į žmogų orientuotas požiūris	Požiūris, kurį taikant pirma atsižvelgiama į žmonių poreikius, gebėjimus ir elgesį ir tada kuriamas projektas, kaip patenkinti tuos poreikius ir atsižvelgti į gebėjimus ir elgesį.
Riktas	Bet koks įvykis, išskyrus avarijas arba katastrofas, turintis arba galintis turėti įtakos geležinkelių eksploatavimo veiklos saugai (Direktyva (ES) 2016/798). Jis apima ir vos neįvykusias avarijas.

Infrastruktūros valdytojas	Istaiga ar įmonė, atsakinga visų pirma už geležinkelių infrastruktūros sukūrimą, valdymą ir priežiūrą, įskaitant eismo valdymą, traukinių kontrolę ir valdymą bei signalizaciją; tinklo arba tinklo dalies infrastruktūros valdytojo funkcijos gali būti pavestos kelioms įstaigoms ar įmonėms (Direktyva 2012/34/ES).
Suinteresuotoji šalis	Asmuo ar organizacija, galintys paveikti su saugos valdymo sistema susijusį sprendimą ar veiklą, būti arba jaustis jų paveikti (ISO 9000).
Tyrimas	Procesas, atliekamas siekiant užkirsti kelią kitai avarijai arba riktui, apimantis informacijos surinkimą ir analizę, išvadų padarymą, įskaitant priežasčių nustatymą ir tam tikrais atvejais – saugos rekomendacijų pateikimą (Direktyva (ES) 2016/798).
Valdymo (vadybos) sistema	Susijusių ar sąveikaujančių organizacijos elementų visuma politikai ir tikslams bei procesams, kurie reikalingi šiems tikslams pasiekti, nustatyti (ISO 9000).
Stebėseną	Priemonės, kurių imasi geležinkelio įmonės, infrastruktūros valdytojai arba už techninę priežiūrą atsakingi subjektai, kad patikrintų, ar jų valdymo sistema taikoma tinkamai ir yra efektyvi (Reglamentas (ES) Nr. 1078/2012).
Nacionalinė taisyklė	Visos valstybėje narėje priimtose privalomos taisyklės, nepriklausomai nuo to, kokia įstaiga jas priėmė, kurios apima geležinkelių saugos arba techninius reikalavimus, išskyrus nustatytuosius Sąjungos arba tarptautinėmis taisyklėmis, ir kurios yra taikytinos toje valstybėje narėje geležinkelio įmonėms, infrastruktūros valdytojams arba tretiesiems asmenims (Direktyva (ES) 2016/798).
Procesas	Visuma susijusių ar sąveikaujančių veiklų, kai naudojant įvedinius pateikiamas norimas rezultatas (ISO 9000).
Geležinkelių infrastruktūra	Geležinkelio veikimui būtini įrenginiai, kuriuos sudaro: <ul style="list-style-type: none"> • geležinkelio keliai ir susijusios kelio konstrukcijos; • techniniai keliai, signalizacijos sistemos, komunikacijos sistemos, riedmenys; • valdymo sistemos, traukinių eismo valdymo sistemos ir duomenų tvarkymo sistemos; • ženklai; • elektros tiekimo ir elektros traukos sistemos; • susiję statiniai, dirbtuvės, depai ir parkai ir • gamykla, mašinos ir įranga.
Geležinkelio įmonė	Geležinkelio įmonė, kaip apibrėžta Direktyvos 2012/34/ES 3 straipsnio 1 punkte, taip pat bet kuri kita viešojo arba privačiojo sektoriaus įmonė, kuri užsiima krovinių gabenimu ir (arba) keleivių vežimu geležinkeliais ir kuriai galioja reikalavimas užtikrinti trauką, įskaitant ir tas įmones, kurios teikia tik traukos paslaugas (Direktyva (ES) 2016/798). Pagal šią direktyvą licencijuota valstybinė arba privati įmonė, kurios pagrindinė veikla – teikti krovinių ir (arba) keleivių vežimo geležinkeliais paslaugas tuo atveju, kai ta įmonė užtikrina trauką; šis terminas taip pat apima tik trauką teikiančias įmones (Direktyva 2012/34/ES).
Rizika (pavojus)	Avarijų ir riktų, kurių padarinys – (grėsmės sukelta) žala, atvejų dažnumo rodiklis ir tos žalos sunkumo laipsnis (Reglamentas (ES) Nr. 402/2013).
Rizikos (pavojaus) analizė	Sisteminis visos turimos informacijos naudojimas grėsmėms nustatyti ir pavojui numatyti (Reglamentas (ES) Nr. 402/2013).

Rizikos (pavojaus) vertinimas	Bendras pavojaus analizę ir pavojaus lygio nustatymą apimantis procesas (Reglamentas (ES) Nr. 402/2013).
Rizikos įvertinimas (pavojaus lygio nustatymas)	Pavojaus analize pagrįsta procedūra, skirta įvertinti, ar užtikrintas priimtinas pavojaus lygis (Reglamentas (ES) Nr. 402/2013).
Rizikos (pavojaus) valdymas	Pavojų analizės, lygio nustatymo ir valdymo užduotims atlikti sistemingai taikomos valdymo strategijos, procedūros ir veikla (Reglamentas (ES) Nr. 402/2013).
Saugos kultūra	Sąveika tarp saugos valdymo sistemos reikalavimų, to, kaip žmonės, vadovaudamiesi savo požiūriu, vertybėmis ir įsitikinimais, supranta šiuos reikalavimus, ir jų faktinių veiksmų, t. y. jų sprendimų ir elgesio. Pozityvi saugos kultūra apibūdinama kaip kolektyvinis vadovų ir asmenų įsipareigojimas visada veikti saugiai, ypač tais atvejais, kai siekiama tarpusavyje konkuruojančių tikslų (Reglamentas (ES) Nr. 2018/... [dėl BSB SVS srityje]).
Tikslas	Rezultatas, kuris turi būti pasiektas. Saugos tikslas turi būti konkretus, pamatuojamas, įmanomas pasiekti, realistiškas ir apibrėžtas laiko požiūriu. Jis taip pat turi būti susietas su konkrečiomis pareigomis ir lygiais organizacijoje.
Partneris	Komercinis subjektas, su kuriuo kitas komercinis subjektas sudaro tam tikrą sąjungą. Tokie santykiai gali būti sutartimi pagrįstas išimtinis ryšys, kuriuo abu subjektai įsipareigoja nesudaryti sąjungų su trečiosiomis šalimis.
Partnerystė	Susitarimas, kurio šalys, t. y. partnerės, susitaria bendradarbiauti siekdamos skatinti bendrus interesus.
Saugos valdymo sistema	Infrastruktūros valdytojo arba geležinkelio įmonės nustatytas organizavimas, priemonės ir procedūros, kuriomis siekiama užtikrinti saugų infrastruktūros valdytojo ar geležinkelio įmonės veiklos valdymą (Direktyva (ES) 2016/798).
Vyresnioji vadovybė	Asmuo ar asmenų grupė, aukščiausiu lygmeniu vadovaujantys organizacijai ir ją valdantys (ISO 9000).
Veiklos rūšis	Rūšis, kuriai būdingas tik keleivių vežimas, įskaitant greitojo geležinkelio paslaugas arba jų neįskaitant, krovinių vežimas, įskaitant pavojingų krovinių vežimo paslaugas arba jų neįskaitant, ir manevravimo paslaugas (Direktyva (ES) 2016/798).

